

Luk
Olo Hungkuno Wop+ngo loso Luk
mti'mokumentisofoho.
Olo Hungkuno S+mo'mjofoho.

Olo iyoswo loso Jisas ahwomomne'no nto s+mentiso sohonta Luk soswo *teti* (30) mofonepo nto uyakolofahon+ngki mti'mokumentisofoho. Luk sohwo Jisasiye inomokomoyo hwo'maho. O'o, Luk sohwo a'amu uyohofaho syohoso wop+ngo imojo hweho. (Oso hiso Koulousi sohe engo 4 hon+ngkano we'e 14. Osopo weho.) Luk olo iyoswo hiloso komo'no mti'mokumentiso'maho. O'o, kako hano ne'no emoyonto a'amu Jisasi+mo uhwon+mentohofoso mpoyo lut+hwahon+ngkofi kako hungkuno fiso'nji uhu'mokonto mti'mokumentisofoho. Luk sohwo a'amu Juda hwo'maho. A'amufe Hwomu Jisas sohwo a'amu wonyo hon+ngkanomo humentan+ngkujo somne'no not+pemahwosi ut+mayo'ne pmentiso hweho. (Oso hiso Luk sohe engo 19 hon+ngkano we'e 10. Osopo weho.)

Iyoswo hiloso Luk a'amu Ngk+lik osomne'no mti'mokumentisofoho. Oso'no olo iyoswo Luk mti'mokumentiso hiloso nakumo huno nafohotofo'nefoho. Luk olo iyoswo hiloso nt+po humanto mti'mokumentisot+keno a'amu fisofe hunoso olenoho. Luk kako Sisaliya humanto mti'mokumentisofoho. Nakumo huno nafohotofo hwap+ngo neso olenoho. Jisas sohwo nakwo a'amu so'nwi

yahino wonyo yontaningkuwhoni asomo netimayo'ne pmentiso hweho. Oso'no nakwo hungkuno homo lomo atofu lhwasi Jisasimo tifi uningkohwano.

Olo mpoyo loso Luk kako hwe engo Tiyoufilosimne'no mtimokumentisofoho.

¹ Nje hwe engo Tiyoufilos sohwozi, kiko nje hungkuno upa'nyo. Kilais kako olo hwaho lopo humamojo sohonta yo'mayo imonimentiso somne'no a'amu piningo engo sohwa hofiko nakwo ifalifaliyo womtimokano lontifi yamofu imentohofofoho.

² Jisasiye inomokomoyo sohwanji nom'ne a'amu sonji hofiko yo'mayo Jisas imentiso simomta'ango somo timo uhwonontifi a'amu nom'ne somo ulahoninkofi hofiko mtimokumentohofofoho.

³ I, ngko huhwo'ni Jisasiye mpoyoso kikiyepono wolihwatimo lonji mtimokalkweno. Sikuno piningo engo ngko syoho yokumpohn'nyo yonji hungkuno hiso'no ito'no yasiyo'ne a'amu piningo engo somo yo'mayo simomta'ango somne'no ulohononji hungkuno hwapingo neso tipemanji hungkuno itonohini kikine'no mtimokalkweno.

⁴ Oseso yo'mayo hungkuno nto lokitihwawoninkohofu somne'no nehopitikenohwasyotikenohsyafisyohoji'manji olo hungkuno kikine'no kumtimokiyalokwe losomo atofu lohoji hungkuno neso wotipema'monnoho.

A'amu ahwomomjoso kako Sekolaiya sohomo kakoe hwomu Joun i'mofapone so'no ulimentisofoho.

⁵ Nje mpoyo lomayoso olenoho. Hwe engo Helout sohwo kako hwaho Jutiya mokosyohumamentiso sohonta hwe fihwo kakoe yofe Sekolaiya sohwo kako nohumanto kako tajo ango syoho'njo hweho. Oso syoho imotofo huhwo sohwa hotito'mentohofoso a'amu fehohnjoso Apaija mokosyohumamentisofoho. Sekolaiya hofiko'nji syoho imojo hweho. Sekolaiyafe ape hiye temtitofo huhwa oso syoho imotofofoho. Kako Mousesiye kola'wehwo Elouniye imuyoho. A'mu hisi yofe Elisapetiyo.

⁶ Hisiya'u siko Anituye timo sopo wonyohofiyo humamojiyeya'uyoho. Siko Anituye honingkano hungkuno ito'nohino somo iningkawenji honingkano wonyo ane humamojiyeya'uyoho.

⁷ Siko mehomi nihu'no ane yaswoho. Hwapingoso Elisapet kako hwonjo ape humanto siko a'mane imo'nimentisiyeya'uyoho.

⁸⁻⁹ Sekolaiyafe a'amu hotito'mentohofoso sohwa hofikoe sikuno Anituye ango engo somo syoho iyo'ne i'mofopahoningki hofiko a'amu uhwasope yahinoso yontifi Sekolaiya sohomo Anituye simano sopo lohoho'ne uhwasopo'mentohofofoho. Oseso kako oso ango ajwo so'mo Anituye angofoho liwo'ningkohofoso sopo noswonto hwamno pa'nyo akino wopingo'njoso Anitumne'no tikayo usimokumentisofoho.

¹⁰ Sekolaiya kako oso tikayo usimokontaningi a'amu pi'ningo engo sohwa hofiko mempo

hohnta'ni nohumantifi Mpohumo jomo ulimentohofofoho. Hofikoe yahino ose imotofofoho.

¹¹ Sekolaiya osopo nohumanto uhwonimentisoso Anituye a'amu ahwomomjo sohwo kako oso epohumayo tikayo usimokiyo aho anga sohhnta'ni lohofontanngki uhwononto

¹² yomo engo yonto iyoho unimentisofoho.

¹³ I oso'no a'amu ahwomomjo sohwo kakimo ulimento, Sekolaiya, kiko iyoho yohotoho. Anitu kako jije jomo ujo somo nto kupa'nimaho. Jije ape Elisapetisi kako hwomu woma'montonoho. Notipemahosisi kiko yofe ole muso Jouniyoho.

¹⁴ Hwomu huhwo sohwo i'mofopahonngkuhwosi siko simonyo engo uyanjiyoho. I a'amu pi'nngo engo hi'nji simonyo engo uyantifeho.

¹⁵ Hwomu huhwo sohomo Anitu kako yofe engo mulonefoho. Kako yo'mayo mijo yokumpohn'nyoso nonngkuhwoloho. Kako kona'wohiye simeho mo'mo mnawentanngkuhwoso sohonta Anituye Towahuno Wopingo uhula'ofonefoho.

¹⁶ Kako Anituye hungkuno a'amu Juta somo ulihwoso'no hofiko hofikoe honngkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikui hofiko hofikoe Hwe Engo Anitu sohomo apa'no unngkowantifeho.

¹⁷ Kako oso a'amu sohomo Ilaija hohonta Anitu hungkuno uyahonngki limojo sohwo yokumpohn'nyo pa'nyo sohwo nohumahwosi kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimonte'no yoso sohumne'no a'amufe

hon'ing'kano ito'no esyohumayo'ne hweho. Kako Anituye hungkuno ulihwoso'no hwe sohwa upa'n'ingkuji hofiko hofikoe mehomi simeho afa apa'no wepufisyantifeho. A'amu simeho afa minyo'njoso Anituye hungkunomo hwotoho fewo'n'ingkohofoso hofiko a'amu hon'ing'kano wop'ingo'njo sofe huno apa'no wotipemantifeho. Oseso kako Hwe Engo sohumne'no a'amu ito'no wesyo humamontonoho.

¹⁸ A'amu ahwomomjo sohwo ose ulahon'ingki Sekolaiya ulim'ento, I, pipineto. Ngko a'mane moi'wonoho. Nje ape hi a'mane moi'wonoho. Jije hungkuno ne imo'nyoso ngko huno pipi wan'imontolo.

¹⁹ Ose ulahon'ingki a'amu ahwomomjo sohwo ulim'ento, Ngko Ngkepiliyel hwo'nyoho. Ngko Anituye simanopo lohofwo'n'ingkohe hwo'nyoho. Olo hungkuno wop'ingo'ne kilohe loso'no Anitu kako lon'hwatimaso'no pmmale hwo'ni ku'mahono.

²⁰ I, kiko upa'nyo. Nje hungkuno hilo somo kiko simeho hi'ntnnono mantape so'no jije mango pikun'nyo imo'n'ingkoheji kiko hungkuno majo'njo uyim'onnoho. Oso hopa nohumentan'ingkoheji yo'mayo kiloheso ne umo'n'montonoho. Yo'mayo nje hungkuno kiloheso kakoe sikuno somo ne imo'n'ingkuhwoso'no kiko hungkuno apa'no walimonnoho.

²¹ Oso hungkuno hiso hnnontan'ingki a'amu mempo hohnta'ni uhwontohumantifi huno pi'n'ingo engo syafisyontifi ole hnnim'entohofi, Peho u'mahon'ingki kiyalofoho. Sekolaiya kako

Anitu'njopo nohumanto kunto'no moswape'njo yalofoho. Ose hnnimentohofofoho.

²² Hwangku kako noswaponto kako hungkuno hwe moya'mi somo mujo'njo imentisofoho. O'o kako ilo'nnyo hopa imo'nonto kako kakoe aho'nji'nohini itihwahon'ngki uhwonontifi ole syafi'hu'mentohofi, Sekolaiya kako Anituye ango we'e so'mo nohumanto yo'mayo wonyoangkafoso uhwon'ngkiso hwoli'keno. Ose syafi'hu'mentohofofoho.

²³ Kakoe syoho iyo so'no sikuno moi'wo imo'ningkahon'ngki kako kakoe angopono asomo umentisofoho.

²⁴ Tifi sohonta kakoe ape Elisapet simeho ihn'nonto kako hiyaso'mo humentan'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono uyakolo'mentisofoho. Iisapet kako simeho'njo hon'ngkanonto ole hnnimento,

²⁵ Nje Hwe Engo Anitu kako ngkimo wop'ngo ntohokwoho. Ngko mehomi mmo'nyo so'no wonimango nnontanjopo Anitu a'amufe timopo oso tango hiso wae yanimokwoho. Ose hnnonto simonyo imentisofoho.

A'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo Jisas imo'none so'no ulimentisofoho.

²⁶ Elisapet simeho'njosi humentan'ngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni anga'nohinoso uyokolofahon'ngki Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo Ngkepi'liyel sohumo hwaho Ngkalili ango we'e Nasalet sopone'no lihwatimentisofoho.

27 Oseso kako ape sijo siyepono umentisofoho. Oso a'mu hisimo kakoe hwehune'no uhwojano lontifi hwasopeehiniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofeso Jousepiyoho. Hofiyakwosa hwe engo Ntefitiye temtifofo mta'ango hweho. Oso a'mu siye yofeso Maliyafoho.

28 Ngkepiliyel kako oso hisi'njo sopo i'mofawento ulimento, Nje mupe mofehi'nyo'njoho. Anitu kako wopingo kilohofalofoho. Kako kiko'nji humaho.

29 Maliya oso hungkunoso nupa'nonto kako huno pi'ningo engo syafihu'mentisofoho. Oso hungkuno njiso hiso hwapingo neso pipineto.

30 Ose syofisyahonngki a'amu ahwomomjo sohwo ulimento, Maliya, kiko huno pi'ningo syafisyohotoho. Iyoho kinyo'eno. Anitu kako kikine'no simeho wopingo umo'nalofoho.

31 Upa'nyo. Kiko simeho ihn'nngkiji hwomu aswo woma'monnoho. Hwomu huhwo sohomo kakoe yofeso Jisasiyo muso.

32 Kako hwe engo umo'nimontonoho.

A'amu kakine'no ole wolantifeho.

Olo hwe lohwo yo'mayo hopi'nonohino somo hwofilo'nnyo Anituye Hwomu hweho.

Ose wolantifeho.

Olo hwe lohomo kakoe ajuyohwo Ntefit yofe engo'njo hwaho mokosyohumamojo hopo sopo Anitu uhumatimontonoho.

33 Kako a'amu Juta somo ne'no mokosyohumantihwone hweho.

Kakoe sikuno mokosyohumayo'neso moi'wo mmo'nonehoho.

Engolopohamo wawo'mtonoho.

34 Ose ulahonꝯngki Maliya ulꝯmento, Oso hiso pipi umo'nꝯmontolo. Ngko hwehwo manꝯmahn'nyoho.

35 Ose ulahonꝯngki a'amu ahwomomjo sohwo ulꝯmento,

Hwangku Anꝯtuye Towahuno Wopꝯngo kikiyepono pꝯhwosi Anꝯtu yo'mayo somo hwofilo'nnyo sohwoe yokumpohn'nyoso ufehu'mokakohumontonoho.

Oseso hwangku oso hwomu aswo majo huhwo sohune'no a'amu ole wolantꝯfeho.

Hwomu wopꝯngo sohwo Anꝯtuye Hwomu Ne hweho wolantꝯfeho.

36 Ose ulꝯkwato lohofonto ole ulꝯmento, Upa'nyo. Jije a'amu Elisapet a'manesi kako sꝯmeho'njoho. A'amu kakine'no hwonjo apefoho limotofosi kako sꝯmeho ihn'nꝯngkahonꝯngki hamno aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni anga'nohinoso uyakolo'masofoho.

37 Yo'mayo hopi'nono a'amu miyꝯwo'nꝯngkiyohofoso Anꝯtu kako yo'mayo hwapꝯngo sohwo yososo ne umo'nꝯmontonoho.

38 Ose ulahonꝯngki Maliya ulꝯmento, Ihwoni, ngko Anꝯtuye syoho ulohofi'nyoho. Kiko ngkimo hungkuno ntohinoso nolohino hopaso Anꝯtu kako ngkimo wantohofono. Ose ulahonꝯngki a'amu ahwomomjo sohwo kako Maliyamo ulꝯko'ma'mentisofoho.

Maliya Elisapetꝯmo uhwonamentisofoho.

39 Oso hohosohonta Maliya kako yo'mayoso ito'no esyohumanto nolꝯkafonto kako hwofꝯki'nyo pone'no komo'no sꝯmentisofoho.

Oso hwaho Jutiya ango we'e sopo s'i'mofapmmentisofoho.

⁴⁰ S'i'mofaponto Sekolaiya sohwoe angomo noswonto Elisapetimo nje a'amuyo ulonto hinjoho hu'nimentisofoho.

⁴¹ Elisapet Maliyafe mampaho upa'nonto kakoe mehomi simeho mo'mo mnawo'nnyo sohwo kako yomo imentisofoho. Oso hohosohonta Anituye Towahuno Wopingo Elisapetimo uhula'mo'mentisoso

⁴² Elisapet kako mango engo ole ulimento, Anitu kako moya'mi hopi'nonohino sofamo wopingo ulohofwo'n'ngkiso somo kako kikimo wopingo kilohofoso yakolo'nnyo kiyoho. Oso mehomi jije simeho mo'mo mnawojo sohumo Anitu kako wopingo uloho'nnyo hweho.

⁴³ Nje Hwe Engofe na'u siki ngkiyepono peho'no pohino. Ngko yo'm'ngi'ni'maho. Anitu kako wonyoangkafo ntohofantofoho.

⁴⁴ Upa'nyo. Ngko jije mampaho ngkine'no ntohinoso upa'nonji nje simehomjo mehomi mnawojo sohwo nolikafonto simonyo yohoho.

⁴⁵ Oso hungkuno Anitu kilimaso somo kiko simeho hi'ntnnono uyimahnno so'no simonyo fiyo. Oseso Hwe Engo sohwo nokilimaso hopaso wakiloho'montonoho. Elisapet ose ulimentisofoho.

Maliya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

⁴⁶ Maliya ulimento,
Nje mampahoso Anituye yofe ho'nomalokweno.

47 Nje huyo'mango Anitu nefe'mawo'nningkiso sohune'no simonyo yalokwemo.

48 Ngko Anituye syoho ulohofiyohn'ni yo'mingi'nimaho.

I oso'no kako ngkimo wonyoangkafo ntohofantofoho.

Olohonta nihu hwangu no'mo nihu a'amu Anitu kako ngkimo simoho wonyoangkafo ntape so'no wolantifeho.

49 Anitu kako Yokumpohn'nyo Hwofilo'nnyo sohwo kako ngkimo wopingo ntohoho so'no ngko kakoe yofe wopingo'nohinoso woho'nima'mo.

50 Anitu kako a'amumne'no hitoho ulofahoningki a'amu kakoe hungkunomo enjwa'mo humawo'nngkohofoso hofiko Anitu kakoe hitohomo humalofo.

Hofiko'nohinimaho. O'o, hofikoe imu hwanji ne'no imu hwanjimo ne'nohini wentihwonefoho.

51 Anituye yokumpohn'nyo itihwahoningki a'amu kakine'no yokumpohn'nyo imo'nivo'nngkohoho somo Anitu kakoe aho yokumpohn'nyo engo so'nji ilojaofososo hofiko kengo'mo humpopitnefoho.

52 Anitu kako hwe yofe engo hwaho mokosyohumamotofo sohwapo monje yasyihwosi a'amu yofe engo ane somo ho'nomawo'nngkisofoho.

53 A'amu mijoho unyo somo Anitu kako yo'mayo wopingo wonyoangkafo uyimontonoho.

A'amu yo'mayo ho'yango pi'n'ngo'njo somo kako nom'ne wop'ngoso muyonehoho.

⁵⁴ Kako kakoe a'amu Juta hn'n'imo hofiyo nefe'mawo'n'ngkiso hweho.

Oso hungkuno wop'ngo Anitu hitoho ulofo'ne hofi'kimo uy'mentiso so'no kako in'ngo momofalofiyoho.

⁵⁵ Kako neyakwosamo Apiloham sohwo'nji kakoe imu sohwatne'no hitoho ulofahon'ngki oso hitoho hiso engolopohamo ne'no nowent'hwonefoho.

Maliya ose li'mentisofoho.

⁵⁶ Maliya kako Elisapeti'nji nohumentan'ngki hamno hufa'u si'hune memjaofahon'ngki kakoe angopo ne'no asomo umentisofoho.

Elisapet kako Joun'imo aswo ma'mentisofoho.

⁵⁷ Elisapet kakoe sikuno moi'wo imo'n'ngkahon'ngki kako hwomu aswo ma'mentisofoho.

⁵⁸ Anitu kako oso wop'ngo hiso Elisapeti'mo uloho'mentiso so'no ho'n'ngkahon'ngki a'amu ango afaponjo so'nji Elisapeti'ye temtifo so'nji hofi'ko Elisapeti'nji simonyo imentohofofoho.

⁵⁹ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono fehohnta'ni hufa'u si'hune memjaofahon'ngki a'amu huhwo sohwa hofi'ko hwomu sohwoe a'apahomo sihu kolofone'ent'fi uhu'mokumentohofofoho. Hofi'ko kan'ngkwohwoe yofe Sekolaiyafeso womelompulano lont'fi imentohofofoho.

⁶⁰ Ose yahon'ngkofi kona'wohi ul'mento, O'o, awonoho. Nakwo kakoe yofeso ole womulano. Jouniyoho.

61 Ose ulahoningki hofiko ulimentohofi, I, sikoe a'amu sohwa oso yofe Jouniyo eso hi'njo hwa'maho. Ni'hu'no awonoho.

62 Ose ulontifi hofiko kaningkwohumo hungkuno mujo'njo mehomife yofe'no aho'nohini upiyo'mentohofofoho.

63 Upiyofahoningkofi Sekolaiya kako iyo feejo so'no ipiyofahoningki umentohofoso kako ole mt'i'mokumento, Kakoe yofeso Jouniyoho. A'amuso ose uhwonontifi hofiko yomo yontifi huno pi'n'ngo engo syafi'hu'mentohofofoho.

64 Oso hohosohonta Sekolaiyafe mango hwosampo lohofonto melanyo ito'no imo'ningkahoningki kako hungkuno lonto kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

65 Oso a'amu ango afaponjoso hofiko yo'mayo homo somo uhwonontifi yomo yontifi iyoho uningkahoningki pisopisaho limentohofofoho. Oso yo'mayo imo'nimentiso hiso'no oso hwaho Jutiya hwofiki'nyo'meemjo ango somo ho'nomimentisofoho.

66 A'amu hopi'nonohino oso hungkuno homo somo upa'nontifi huno pi'n'ngo engo syafisyontifi hofikoe simeho mo'mo ole hnnimentohofi, Oso hwomu huhwo sohwo kako hwangu pipi wehumamontehwolo. Ose hnnontifi huno ole umento, Anituye yokumpohn'nyoso kakimo umokosyohumaho. Huno ose umentisofoho.

Sekolaiya kako Anituye yofe ho'nomayo'ne ta limentisofoho.

67 Jouniye kaningkwohwo Sekolaiya
sohumo Anituye Towahuno Wop'ngo

ehuhnnaofahonꞅngki Sekolaiya kako hungkuno Anꞅtu uyꞅmentisoso ulꞅmentisofoho.

⁶⁸ Ole ulꞅmento,

Nakwo aꞅamu Isꞅlael hnꞅnwiye Hwe Engo Anꞅtu sohwoe yofe wohoꞅnomano.

Kako kakoe aꞅamu hnꞅnwiyepono nefeꞅmayoꞅne neꞅmanto kako honꞅngkano wonyo somtaꞅni isꞅhutofonemalofoho.

⁶⁹ Kako kakoe syoho ulohofiyo Ntefitꞅye temtifo mtaꞅango hwe yokumpohnꞅnyo engo nefeꞅmayoꞅne nejapohoho.

⁷⁰ Olo hilo soꞅno Anꞅtu hohonta kakoe aꞅamumo hungkuno uyahonꞅngki lꞅmotofo sohwa nakumo nalꞅmotofofoho.

⁷¹ Ole nalꞅmentohofi, Hwangku kako nakwoe mango sohwofe aho mtaꞅni wonetꞅmaꞅmontonoho.

Aꞅamu nakumneꞅno sꞅmeho wonyo umoꞅnꞅwoꞅnꞅngkiso sofe aho mtaꞅni wonetꞅmaꞅmontonoho.

⁷² Ose nalonto nomꞅnepo ole nalꞅmento, Kako neyakwosamneꞅno hitoho engo neꞅno ulofꞅwoꞅnalofoho.

Oso hungkuno yokumpohnꞅnyo hohonta neyakwosamo uyꞅmentiso somneꞅno kako huno akweꞅno syafꞅsyꞅwoꞅnꞅngkiso hweho.

⁷³ Anꞅtu neyakwo Apꞅloham sohomo ulꞅmento, Ngko hungkuno nehopiꞅnohini yokintahoponeꞅno wakilꞅmonneꞅno yohono.

⁷⁴ Ngko sekwoe mango sohwofe aho somtaꞅni nosetꞅmahmꞅmo sekwo iyoho masenyoꞅnjo nje syoho wontohofiyantꞅfeho

⁷⁵ Sekwo sꞅkuno huhwo huhwi songo nohumafꞅkuji sekwo nje tꞅmopo

sekwo honingkano wonyo ane'njo
wopingo'nohini fohumantokuno. Ose
ulimentisofoho.

76 Nje hwomu sohwo, a'amuso ole
kilifitnefoho.

Kiko Anitu yokumpohn'nyo hwofilo'nnyo so-
hwoe hungkuno lutihwayo'ne hwasoho.

Oso hwe Anitu nakuyepono uhwatimonte'no
yalokuso sohumne'no kiko a'amu somo
ito'no wesyo humamonnoho.

77 Kiko Anituye hungkuno a'amu somo ulo-
hojo'no hofiko huno ole uyimtonoho.

Anitu kako nakwoe wonyo wae enaofihwosi
asomo wonetima'monte'ne yohoho. Huno
ose uyimtonoho.

78 Anitu nakumne'no hitoho engo
ulofwo'n'ngkiso sohwo simeho
ne'njo nejapwo'n'ngkiso so'no
pomponaho ahwomo mta'ni iyoho
longkonwo'n'ngkiso hopaso nejapososo
nakumo wonalongkonimontonoho.

79 Oso pomponaho hiso kako a'amu
sikwo'mjoho'mo humalofo so'nji a'amu
hofiko poyo pe'nyo so'no iyoho unyo somo
wolahumontonoho.

Oso pomponaho hiso honingkano
wopingo'nohini ito'no humayo'ne somo
womikinjonehwatimontonoho.

Sekolaiya ose ulimentisofoho.

80 Oso hwomu Joun huhwo sohwo kako engo
wento Anitumne'no simeho uyonto kako hwaho
a'amu mohumunyo sopo ne'no humamojoso
kako a'amu Isilael somne'no Anituye

hungkuno lutihwamne'ento Anituye syoho wema'mo lonto hofiko'njopo utihwa'nyopo i'mofapmmentisofoho.

2

*Maliya Jisasimo aswo ma'mentisofoho.
(Matiyu 1:18-25)*

¹ Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Loum mokosyohumayo sohwo Sisa Oukasitos, kako honingkano songo imofonto ulimento, A'amu angomeemjo sofe yofe nakwoe iyoswomo wamtimokano.

² Ose ulahoningki oso soswo simo'mjo somo a'amufe yofe ifalifaliyo mtimokumentohofofoho. Oso hohosohonta hwe yofe engo'njo hwaho Siliya mokosyohumayo sohwo Kwiliniyos+yoho.

³ Oseso hwe moya'mi hopi'nonohino hofikoe angohwapingopono hofikoe yofe mtimokiyo'ne humpomentohofofoho.

⁴ Jousep sohwo kako Ntefitiye imu hweho. Oso'no kako angoh Nasalet hwaho Ngkalili nulikomanto hwaho Jutiya Ntefitiye pone Mpetilehemne'no umentisofoho.

⁵ Jousep kako kakoe ape ufohotomentohofosi Maliya simeho'njosi'nji nekwofe yofe wemapife lonji umentisiyefoho.

⁶ Oso hopo sopo nohumanji Maliyafe sikuno mehomi aswo mayo'ne i'mofapmmentisofoho.

⁷ Kako hwomu tisimaso aswo manto hwapife ekojsasyonto yahu wopayo uyo kompuso so'mo uwotimentisofoho. Hwapingoso a'amu

fosyawowo'n'ingkohoho angoso a'amu nto uhula'mo'mentohofofoho.

A'amu ahwomomjoso a'amu yahu 'sipsip' mokosyohumayo sohwa hungkuno ul'imentohofofoho.

⁸ Oso hwaho hopo sopo ango pone engo mom'ingo sohohnta'ni a'amu ahwomo yahu mokosyohumayo sohwa hof'koe yahu oso sikwo'miyo somo mokosyohumentan'ngkofi

⁹ a'amu ahwomomjoso nu'mahon'ngki ahwomo mta'ango pomponaho engo losyahon'ngki a'amu yahu mokosyohumayo sohwa iyoho un'imentisofoho.

¹⁰ Iyoho yahon'ngkofi a'amu ahwomomjo fi-hwo ul'imento, Sekwo iyoho ikutoho. Upa'n'imno. Ngko hungkuno wop'ingo a'amu hopi'nonohino somne'no simeho wop'ingo umo'nyo'ne'nji motapohefoho.

¹¹ Olo sikuno lomo Ntefitiye pone engo Mpetilehem sopo a'mu fisi hwomu aswo makwoho. Olo mehomi lohwo a'amu sokumo asomo set'mayo'ne hweho. Kako Kilais Hwe Engo huhwo sohomo Anitu uhwasopo'mentiso hweho.

¹² Sekwo nowekuji wot'ipemantifeho. Hwomu huhwo sohomo hwap'ifemo ifohumpento yahu wopayo uyo kompusoho somo ho'nasyohoho. Oso hiso nuhwon'ngkuji sekwo huno ole wasey-ono. Olohohweho.

¹³ Ose ulahon'ngki n'hu'no komo'no a'amu ahwomo mta'ango pi'n'ngo engoso simo'mjo so'nji ut'hwa'nyopo i'mofapont'ifi Anituye yofe ho'nomayo'ne ole ul'imentohofi,

14 Anitu ahwomo yokintahopo humaso
sohumne'no isamoyoka ulano.

Kakoe yofe woho'nomano.

A'amu hwahoponjo humalofoso Anituye simeho
wopingo umokalokwofoso hofiko simeho
wopingo'nji wohumantifeho.

Ose ulimentohofofoho.

*A'amu yahu mokosyohumayo sohwa Jisasimo
uhwonamentohofofoho.*

15 A'amu ahwomomjoso nuliko'mantifi
ahwomomo asomo simentohofoho sohonta
a'amu yahu mokosyohumayo sohwa ole
hnnmentohofi, Nakwo Mpetilehem ne'no
kunto'no wohwano. Olo hiloso nakwoe Hwe
Engo sohwo nto lonetihwaso so'no uhwonowano.

16 Ose hnnontifi komo'no nowentifi hofiko
Jousepi'nji Maliya'nji sikoe hwomu yahu
wopayo uyo kompusoho somo wentaningki
tipihwon'ma'nimentohofofoho.

17 Hofiko nuhwonontifi hofiko olo hwomu
lohumne'no yo'mayo hungkuno a'amu
ahwomo mta'ni upa'nimentohofoho so'no
lijwao'mentohofofoho.

18 A'amu hopi'nonohino oso hungkuno a'amu
yahu mokosyohumayo sohwa ulimentohofoso
upa'nimentohofoho so'no huno pi'ningo engo
syafihu'mentohofofoho.

19 Olo hungkuno a'amu ahwomomjoso yahu
mokosyohumayo sohوامو ulimentohofoho so'no
Maliya nupa'nonto kakoe simehomo memeesy-
onto hunomo moho'nahu'mentisofoho.

20 Oso a'amu yahu mokosyohumayo
sohwa asomo nowentifi Anituye yofe

ho'noma'mentohofofoho. Yo'mayo
 upa'nimentohofoho so'nji yo'mayo a'amu
 ahwomomjoso nto ulimentohofoho hopaso
 uhwon+mentohofoho so'ntnne'no Anitumo
 isamoyoka ulontifi simonyo imentohofofoho.

Jisas kako'ne yofe mulimentohofofoho.

²¹ Hwangku sikuno aho fehohnjo hopi'nono
 nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahonngki
 mehomi huhwo sohwoe a'apahomo sihu kolo-
 fontifi hofiko yofe ole mulimentohofi Jisasiyoho.
 Oso yofe hiso mehomi huhwo sohwoe kona'wohi
 simeho mmo'nnyo sohonta a'amu ahwomomjo
 sohwo Maliyamo ulapmmentisofoho.

*Anituye tajo ango engo somo Simeyoun'nji
 Ana'nji Jisasimo uhwon+mentisiyefoho.*

²² Oso honingkano hungkuno Mouses a'amu
 somo uy+mentisoso olenoho. Moya'mi sofa
 hofiko aswo mayo sohonta sikuno *fouti* (40)
 memjaofihwoso'no hofiko Anituye tajo ango
 engo somo mahufitnnehoho. Sikuno hiso moi'wo
 imo'n'ingkuhwoso'no hofiko Anitumne'no
 yo'mayoso wofonjokisosyantifeho. Honingkano
 hungkunoso osenoho.

Oseso Maliyafe sikuno moi'wo
 imo'n'ingkahonngki kako kakoe mehomi'nji
 Jousep'nji ango Jelusalem sopo Anitumo
 mehomi utihwayo'ne simentisiyefoho.

²³ Hwapingoso Hwe Engofe hungkuno ole
 wo'nnyofoho. Mehomi tisimasoso hwomu'manji
 sekwo Anitumo uy+mono. Hofiko Anituye
 hwafoho.

24 Hungkuno nom'neso olenoho. Mehomi songo utihwayo sohonta yihufu ntolofiyo fa'utikeno kumakumuyo polonyo hufa'utikeno osofa'u Anitumne'no fonjokisasyo. Oseso siko oso hiso Anitumne'no fonjokisasiyo'ne simentisiyefoho.

25 Oso hohosohonta hwe fihwo ango Jelusalem humamojo sohwo kakoe yofeso Simeyouniyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwe wopingo'nohino hweho. Kako sikuno huhwo huhwi Anitumne'no hwomtame ulohofwo'n'ngkiso hweho. Kako oso hwe Anitu a'amu Isilael somne'no uhwatimonnoho limentiso sohune'no sikuno huhwo huhwi oso hwomu huhwo sohomo uhwonyo'ne hontohumayo imojo hweho. Anituye Towahuno Wopingo sohwo Simeyounimo humamentisofoho.

26 Anituye Towahuno Wopingo sohwo kako Simeyounimo ole nto ulimentisofoho. Kiko komo'no poyo mape'ntnne hwosoho. O'o, simo'mo kiko oso hwe Anitu uhwatimonnoho selimentiso sohomo kaki'no uhwon'ngkohoji kiko tifi wape'nimonnoho. Ose ulimentisofoho.

27 Oseso oso sikuno Jisasiye kan'ngkwowho'ya'u siko Mousesiye hon'ngkano hungkuno somo ito'no in'ngkayo'ne Jisasiyo Anituye tajo ango engo somo motahumentisiyo sikuno somo Anituye towahuno sohwo kako Simeyounimo Anituye tajo ango engo somo syuyo'ne likofihwatimentisofoho.

28 Simeyoun oso hwomu huhwo sohomo uhwononto nutimanto Anituye yofe ho'nomayo'ne

ole ulim ento,

29 U, Hwe Engofo, kiko hungkuno
ntimentohinoso olohonta ne imokohino.

Oso'no ngko jije syoho kilohofiyo sohwo'ni
hungkuno simo'mo ntimentohino
hopaso ngko simeho wopingo'njo hwo'ni
wape'nimonnoho.

30 Hwapingoso ngko nje timo'nji oso hwomu
nakumo asomo netimayo'ne kiko
uhwosopo'mentohino sohomo nto
uhwon'ingkohono.

31 Kiko olo huhwo lohomo emokosyohumanji
hwe moya'mi temtitofo kengo kengo
hopi'nonohino somne'no utihwa'nyopo
ujo nto ehontojwasyohino.

32 Kako huhwo sohwo pomponaho hopa a'amu
hopi'nonohino somo lisyihwosi kako jije
yahino wopingoso utihwamte hweho.

Jije yofe engo so'nji jije yokumpohn'nyo
engo so'nji a'amu Isilael somo
utihwamontonoho.

33 Simeyoun ose ulahon'ingki Jisasiye
kan'ingkwohwo'ya'u yo'mayo Jisasi'mne'no
ulimentiso so'no upa'nonji yomo yonji huno
pi'n'ingo engo syafihu'mentisiyefoho.

34-35 Simeyoun Jisasiye kan'ingkwohwo'ya'umo
hungkuno wopingo'njo aho ulonjimokonto osopo
kako kona'wohi Maliyamo ole ulim ento,

Olo hwomu lohume'no kiko tango
m'ikun'imposo wotipema'monnoho.

Hwapingoso a'amu Isilael pi'n'ingoso hwomu
lohomo uhwon'ingkuji nakwolaho
wolantifeho.

Ose lifijo so'no hofiko nihu'nahone nowahupitnnefoho.

I oseso a'amu nom'ne pi'n'ingoso hofiko olo hwomu lohume'no yokumpohn'nyo lohofikuji simonyo ifitnnefoho.

Kako a'amufe simeho mo'mo yo'mayo huno mnawojoso utihwa'nyopo ujo wehontojwahumontonoho.

Maliyamo ose ulimentisofoho.

³⁶⁻³⁷ A'mu fisimo Anitu hungkuno uyahon'ngki limojosi osopo humamentisofoho. Kakoe yofeso Anafoho. Kan'ngkwohwoe yofeso olenoho. Feenuel'iyoho. Kako Asyafe temtifofo mta'angiyoho. Kako nihu'no a'maniyoho. Hohonta kako hwehumo uma'nonto hwehwo'nji soswo aho fehohnjo hopinono nom'ne mta'ni hufa'u humamentisiyo sohonta hwehwo poyo pe'n'ngkahon'ngki a'musi kako'nohini nohumentan'ngki soswo *eti-foua* (84) uyakolo'mentisofoho. Kako Anituye tajo ango engo somta'ni noswap'wo'n'ngkisi'maho. O'o, osopo ne'no humamojiyoho. Sikuno'nji im'ingo'nji hinjopo sikwo'miyomo kako Anitumne'no hwomtame uloho'mojiyoho. Sikuno fisomo kako wosopayo manyo humanto Mpohumo jomo'nohino ulimojiyoho.

³⁸ Oso hohosohonta kako hisi Jisasimo u'manto Anitumo isamoyoka ulimentisofoho. Kako a'amu ango Jelusalem humamotofoso Anitu kako ngko hwe anga'no sekumo asomo setimayo'ne uhwatimonnoho limentiso sohumne'no hontohumentan'ngkofo somo oso hwomu huhwo sohumne'no hungkuno lujimo'mentisofoho.

Jousepi'ya'u Nasaletnne'no asomo umentisiyefoho.

39 Yo'mayo honingkano hungkuno wo'nnyo somo ito'no nto iningkawenji Jousepi'ya'u siko hwaho Ngkalili sikoe ango we'e Nasaletnne'no umentisiyefoho.

40 Hwomu sohwo kako engo wento yokumpohn'nyo manto kako huno engo tipema'mentisoso hi'njo hweho. Anituye hitoho engoso kakimo wo'mentisofoho.

Jisas kako usufo sohwo Anituye tajo ango engo somo humentisofoho.

41 Soswo huhwo huhwi Jisasiye kaningkwowho'ya'u siko ango Jelusalem sopo oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno engo * somne'no simojiyofoho. Oso sikuno hiso a'amu Jutafe hofiyakwosamo Anitu kako hofikoe mango sohwife aho mta'ni isihutofomayo'ne huno syafisiyo'nefoho.

42 Jisas kakoe soswo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyokolofahoningki kako hofiko'nji oso Sikuno Engo somne'no simotofo hopaso simentohofofoho.

43 Oso Sikuno Engoso moi'wo imo'nningkahoningki hofikoe ango pone'no asomo womentohofofoho. Kaningkwowho'ya'u ango pone'no ko wahoningki Jisas kako Jelusalem humohumantisofoho. Osohonta

---

* **2:41:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

kaningkwowho'ya'u Jisas siko'nji mohumayo so'no huno mosyafihu'mmentisiyefoho.

⁴⁴ O'o, huno ole syafihu'mentisi, Jisas kako nom'ne hwomu hwanji emoyalokwofo syafisyonji mofehi'nyo anga'no Jisas ane siko'nohini emoymentisiyefoho. Mofehi'nyo moi'wo imo'n'ingkahon'ingki kaningkwowho'ya'u siko Jisasimne'no sikoe a'amu'njo so'mo hafihafe wonyopi tipementisiyefoho.

⁴⁵ Siko motipemayo'njo yonji siko ango Jelusalemne'no asomo nosonji hafihafe ne'no tipmmentisiyefoho.

⁴⁶ Sikuno hufa'u sikhune memjaofahon'ingki Jisas kako Anituye tajo ango engo somo nohumentan'ingki uhwon+ma'n'imentisiyefoho. Kako a'amu hon'ngkano hungkuno luti+hwamotofoto sohwanji humamentohofofoho. Jisas hofikoe hungkunomo upa'nonto yo'mayo hofiko ulimentohofoto so'no hofikimo kako aku ulohon+mentisofoho.

⁴⁷ A'amu huhwo sohwa hofiko Jisasiye hungkunomo upo'nontifi yomo yontifi kakoe huno engo somne'no pisopisaho limentohofofoho. Yo'mayo hungkuno Jisas hofikimo aku ulimento so'no hofiko wonyoangkafofoho syafihu'mentohofofoho.

⁴⁸ Kaningkwowho'ya'u siko Jisasimo notip+hwononji kakoe hungkunomo upa'nonji siko hiya'u yomo yonji pisopisaho limentisiyefoho. Maliya Jisasimo ulimento, Olo hwomu lohwo sohwoosi peho'no humahnno. Nekwo kikine'no hafihafe we'e motipeeloku

yihwoyo. Kiko nekumo me-ejo'njo imahnno so'no nekwoe simeho tango we'yo'maho.

⁴⁹ Ose ulahonɨngki kako ulimento, Siko ngkine'no peho'no ntopeentɨkusiyo. Ngko nje Mpohwoe angɨ lomo humayoso hoponoho. Siko huno ose maseyotaho.

⁵⁰ Ose ulahonɨngki siko oso hungkuno hwapɨngo ne so'no huno mosyafɨhu'mmentisiyefoho.

⁵¹ Oseso Jisas kako kanɨngkwohwo'ya'u'nji asomo nowentɨfi hofɨkoe angɨ Nasalet u'mofamentohofofoho. Osopo Jisas kako nohumanto kanɨngkwohwo'ya'uye hungkunomo haloho'no upo'mojo hweho. Maliyasi kako oso yo'mayo hiso'no kakoe simeho mo'mo mnawo'mojofoho.

⁵² Jisas kako engɨ wento kakoe huno wopɨngoso engɨ imo'nɨmentisofoho. A'amu hopi'nonohino so'nji Anɨtu huhwo'nji Jisasɨmo uhwonɨmentohofoso wopɨngo uhwonɨmentohofofoho.

3

Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako Anɨtuye hungkuno lijwao'mentisofoho.

(Matɨyu 3:1-12; Mak 1:2-8; Joun 1:19-28)

¹ Hwe engɨ yofe hwofilo'nnyo'njo Taipeliyos Sisa sohwo kako hwaho hopi'nono mokosyohumentanɨngki soswo aho hopi'nono sife nom'ne mta'ni osofosofahu'no uyakolo'mentiso sohonta olo a'amu hwaho we'e we'e mokosyohumamojo sohwa kakimo enjwa'mo humamotofofoho. Pountiyos Pailot kako hwaho

Jutiya sopo mokosyohumamojo hweho. Oso hohosohonta Helout kako hwaho Ngkalili mokosyohumamojofoho. Kola'wehwo Filip sohwo hwaho Ituliya'nji Tɪlakounitisì'njimo mokosyohumamojo hweho. Osohonta Laiseniyas kako hwaho Apilene mokosyohumamojo hweho.

² Oso hohosohonta Anasi'nji Kaiyofasi'nji siko a'amu Anituye tajo ango engo mokosyohumayo syoho somne'no yofe engo'njo imo'nimentisiyefoho. Oso hohosohonta Joun, Sekolaiya sohwoe hwomu sohwo, kako a'amu mohumunyopo humamojo sohumo Anitu kakoe hungkuno uyimentisofoho.

³ Oseso Joun kako oso hwaho Mijo Joutan ajwo sopo nowakento nowekaponto yonto kako a'amu oso hopo sponjo somo Anituye hungkuno lutihuku'mo'mentisofoho. Ole ulimento, Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no hohujo ikinjaofikujono Anitu kako sekwoe wonyo hiso wae yasemofihwoso'no ngko mijo wakiyosema'mo. Ose ulimentisofoho.

⁴ Joun ose imentiso pa'nyoso hohonta Anitu kako Aisaiyamo hungkuno uyahoningki iyoswomo ole mtimokumento, Hwaho a'amu mohumunyo fimu hwe fihwoe mampaho engo ole honimento, Hwe Engo sohumne'no honingkano ito'no fehummamno. Kakoe hano emoyo'ne so'no honingkano hiso ito'no mihwatimno.

⁵ Huyo so'mo ijakipokipe walohopife. Hwofiki'nyo engo so'nji mno ijisangkisanjo weehufe.

Hon'ngkano ikito'nnyo somo ito'no womuh-watife.

Hon'ngkanopo sojo ipmp'ingo wo'nnyoso wom-ehu'meeopife.

⁶ Ose ikujo'no hwe moya'mi hopi'nono hofiko oso hwe Anitu asomo netimayo'ne uh-watimonte'no yalokunjo sohumo uhwo-nantifeho.

Aisaiya oso hungkuno mt'i'mokumentisofoho.

⁷ Hwe moya'mi pi'ningo engo mijo wokiyonemano lontifi hofiko Jounimo u'ma'mentohofofoho. I'mofopahon'ngkofi Joun hofikimo ulimonto, Sekwo homa mehomi soku tihwo selimasoto. Anitu a'amufe wonyo hon'ngkano somne'no tohino mikun'imposo uyo somne'no i'waho fiyimno. Ose tihwo selahon'ngki n'i'mahofokulo.

⁸ Sekwoe hon'ngkano wonyo somne'no hohujo ukinjaofano lifijo'manji e'wano yahino wop'ingo'nohini utihwa'nyopo fiyimno. Sekwo ole nohnn'ngkutoho. Nakwo Apilohamiye imu hn'nimo oso tohino engo hiso mone'manehoho. Ose nohnn'ngkutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohino waselimonne'no yohono. Olo sojo loso Anitu kako Apilohamiye imuhwa wamt'i'mokumo loso'manji kako hopoen wamt'i'mokumontonoho.

⁹ Anitu kako iyomo m'ingo lofo'ne iwa'm'ingo ikafe'mo mokosyalohofoho. Iyo ipisayo wop'ingo minto'nyo'njo somo nolofehwosi tohomo wolo-fae'mtonoho.

10 Ose ulahon+ngki hofi+ko Joun+imo ulohon+mentohofi, Oso hungkuno nalohino hiso'no nakwo pipi yanehwono.

11 Ose ulahon+ngkofi kako ul+mento, Hwe manji'mofo hufa'u'njo sohwo kako hwe fihwo manji'mofo'ne'no umofonyo inyo sohomo anga'no uyono. Oso pa'nyoso a'amu wosopayo wo'nnyo sohwo kako nom'ni hwamo uyono. Ose ul+mentisofoho.

12 A'amu hamniyoho ho'nasyont+ife mawo'n+ngkohoho a'amu fehohnjo sohwa mijo wokiyonemano lont+fi Joun+imo u'mant+fi ul+mentohofi, Nakwoe Lonet+ihwayo sohwo si nakwo sohwo'ni pipi yanehwono.

13 Ose ulahon+ngkofi ul+mento, A'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwa hamniyoho mayo'ne hungkuno yano sejap+wo'n+ngkohoho sponohini a'amu mta'ni mapmno. Sekwo nom'ne hamniyoho nakwo'ne womano ose syaf+sy+kutoho.

14 A'amu itokuso'njo fehohnjo sohwa Joun+imo ul+mentohofi, I, nakwo pipilo. Nakwo peho uyantanto. Ose ulahon+ngkofi kako ul+mento, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo'ne hwasyo hungkuno mji+ikutoho. Sekwo a'amu somo siki ikujoho ufonj+ikutoho. Sekwoe hwe engo sohwo hamniyoho sejap+wo'n+ngkiso somne'nohini sekwo si+meho wop+ngo wasemo'nono. Nom'ne hamniyoho so'ne'no jomo ul+ikutoho. Ose ul+mentisofoho.

15 A'amuso Joun+ye hungkunomo upa'nont+fi hofi+ko hofi+koe hi ul+kofahon+ngki huno pi'n+ngo syaf+syont+fi ole hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo

Anitu olo hwaho lopone'no uhwatimo limentiso sohwoikeno.

¹⁶ Ose hningkahoningkofi Joun ulimento, Ngko sekumo mijo'nohini kiyosemawo'nngkohono. Hwangku hwe nom'ne fihwo kakoe yokumpohn'nyoso nje yokumpohn'nyomo yakolo'nnyo sohwo wapmmontonoho. Ngko sohwo'ni oso hwe huhwo sohwoe yofe engo so'no ngko kakimo momayo ulohofiyu hwo'nyoho. Kako nopihwosi kako sekumo mijo'nohini makiyosemanehoho. O'o, kako Anituye Towahuno Wopingo sohwo'nji toho'nji wokiyosema'montonoho.

¹⁷ Kako hwaho mno ijiyo'neso mokosyohumunyo hweho. Kako hwaho mno ijihwosi wosopayoso ijomahwosi pahoso wae yaofihwosi wosopayo neso kakoe angomo woho'nahumontonoho. Pahoso toho masimpe'nyo ne'no sij'w'o'nngkiso somo woho'nae'montonoho.

¹⁸ Oso pahnnimo hungkuno ulonto kako nom'ne hungkuno pi'nnggo engo oso pa'nyoso a'amufe hunomo ufohotofo'ne Anituye hungkuno wopingoso lutihwamojo hweho.

Hwe engo Helout kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

¹⁹ Tifi no'mo nom'ne sikuno somo hwe yofe engo'njo Helout kako hwaho mokosyohumayo sohwo kako konngkwa'wehwoe ape Heloutiyasimo hufo ma'mentiso so'nji nom'ne honngkano wonyo pi'nnggo engo imentiso so'ntnne'no Joun kako Heloutimo yoka hungkuno ulimentisofoho.

20 Oso hiso'no Helout kako nom'ne wonyo engo imentisoso olenoho. Kako Jounimo impo'angomo impe intofahumentisofoho.

*Joun kako Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho.
(Matiyu 3:13-17; Mak 1:9-11)*

21 Sikuno fihwi hwe moya'mi pi'ningo engo somo Joun kako mijo nto kiyomanto humohumantohofoho. Osohonta Jisas kako Jounimo u'mahonngki Joun Jisasimo mijo kiyoma'mentisofoho. Moi'wo nto kiyomahonngki Jisas kako Mpohumo jomo ulontanngki ahwomo mtampo'mentisofoho.

22 Ahwomo nomtompeehonngki Anituye Towahuno Wopingo sohwo yihufo ntolofiyohopa ponto Jisasimo wekehumapmmentisofoho. Oso hohosohonta ahwomo mta'ni ole ho'nimento, Kiko nje Hwomu sohwohne'no ngko simeho wopingo mikunimposo kijopalokweno. Kiko yo'mayo wopingo iwo'nngkino so'no nje simeho wopingo nimo'nantofoho.

*Jisasie hofiyakwosafe yofefoho.
(Matiyu 1:1-17)*

23 Jisas kakoe soswo teti (30) uyakolofahonngki kako kakoe syoho neso ema'mentisofoho. Hwe moya'mi hofiko huno ole syafihu'mentohofoho. Jisas kako Jousepiye hwomu hweho. Ose syafihu'mentohofoho.

Jousepiye kanngkwohwoe yofeso Heliyoho.

24 Heliye kanngkwohwo sohwo Motatiyoho.

Motatiye kanngkwohwo sohwo Lifaiyoho.

Lifaiye kanngkwohwo sohwo Melikiyoho.

Melikiye kanngkwohwo sohwo Janaiyoho.

Janaiye kaningkwohwo sohwo Jousepiyoho.
²⁵ Jousepiye kaningkwohwo sohwo
 Mototiyasiyoho.
 Mototiyasiye kaningkwohwo sohwo
 Amousiyoho.
 Amousiye kaningkwohwo sohwo Na-
 homiyoho.
 Nahomiye kaningkwohwo sohwo Esiliyoho.
 Esiliye kaningkwohwo sohwo Nakaiyoho.
²⁶ Nakaiye kaningkwohwo sohwo Matiyoho.
 Matiye kaningkwohwo sohwo Mototiyasiyoho.
 Mototiyasiye kaningkwohwo sohwo
 Semeniyoho
 Semeniyeye kaningkwohwo sohwo Jousekiyoho.
 Jousekiye kaningkwohwo sohwo Joutafoho
²⁷ Joutafe kaningkwohwo sohwo Jouananyoho.
 Jouananye kaningkwohwo sohwo Lesafoho.
 Lesafe kaningkwohwo sohwo Selepapeliyoho.
 Selepapeliye kaningkwohwo sohwo
 Siyalitiyeliyoho.
 Siyalitiyeliye kaningkwohwo sohwo Neliyoho.
²⁸ Neliye kaningkwohwo sohwo Melikiyoho.
 Melikiye kaningkwohwo sohwo Atiyoho.
 Atiye kaningkwohwo sohwo Kousamiyoho.
 Kousamiye kaningkwohwo sohwo
 Elimotamiyoho.
 Elimotamiye kaningkwohwo sohwo Elifoho.
²⁹ Elife kaningkwohwo sohwo Jousyiwafoho.
 Jousyiwafe kaningkwohwo sohwo Eliyesafoho.
 Eliyesafe kaningkwohwo sohwo Joulimiyoho.
 Joulimiye kaningkwohwo sohwo Matatiyoho.
 Matatiye kaningkwohwo sohwo Lifaiyoho.

30 Lifaiye kaningkwohwo sohwo Simeyouny-
oho.

Simeyouniye kaningkwohwo sohwo Jutafoho.

Jutafe kaningkwohwo sohwo Jousepiyoho.

Jousepiye kaningkwohwo sohwo
Jounamiyoho.

Jounamiye kaningkwohwo sohwo
Elaiyakimiyoho.

31 Elaiyakimiye kaningkwohwo sohwo Me-
leyafoho.

Meleyafe kaningkwohwo sohwo Menafoho.

Menafe kaningkwohwo sohwo Matotafoho.

Matotafe kaningkwohwo sohwo Nataniyoho.

Nataniye kaningkwohwo sohwo Ntefitiyoho.

32 Ntefitiye kaningkwohwo sohwo Jesiyoho.

Jesiye kaningkwohwo sohwo Oupetiyoho.

Oupetiye kaningkwohwo sohwo Mpouasiyoho.

Mpouasiye kaningkwohwo sohwo
Salimouniyoho.

Salimouniye kaningkwohwo sohwo Nasouny-
oho.

33 Nasouniye kaningkwohwo sohwo Amino-
tapiyoho.

Aminotapiye kaningkwohwo sohwo
Atiminiyoho.

Atiminiye kaningkwohwo sohwo Aniyoho.

Aniye kaningkwohwo sohwo Hesilouniyoho.

Hesilouniye kaningkwohwo sohwo
Pelesiyoho.

Pelesiye kaningkwohwo sohwo Jutafoho.

34 Jutafe kaningkwohwo sohwo Jekoupiyoho.

Jekoupiye kaningkwohwo sohwo Aisakiyoho.

Aisakiye kaningkwohwo sohwo
 Apilohamiyoho.

Apilohamiye kaningkwohwo sohwo Tilafoho.
 Tilafe kaningkwohwo sohwo Nahouliyoho.

³⁵ Nahouliye kaningkwohwo sohwo
 Selokiyoho.

Selokiyeye kaningkwohwo sohwo Leuyoho.

Leuye kaningkwohwo sohwo Pelekiyoho.

Pelekiye kaningkwohwo sohwo Epafoho.

Epafe kaningkwohwo sohwo Syelafoho.

³⁶ Syelafe kaningkwohwo sohwo Kainaniyoho.

Kainaniye kaningkwohwo sohwo
 Apakisatiyoho.

Apakisatiye kaningkwohwo sohwo
 Syemiyoho.

Syemiye kaningkwohwo sohwo Niwafoho.

Niwafe kaningkwohwo sohwo Lamekiyoho.

³⁷ Lamekiye kaningkwohwo sohwo Metuse-
 lafoho.

Metuselafe kaningkwohwo sohwo Inoukiyoho.

Inoukiye kaningkwohwo sohwo Jaletiyoho.

Jaletiyeye kaningkwohwo sohwo Ma-
 hololeliyoho.

Mahololeliye kaningkwohwo sohwo
 Kainaniyoho.

³⁸ Kainaniye kaningkwohwo sohwo
 Enousiyoho.

Enousiye kaningkwohwo sohwo Setiyoho.

Setiye kaningkwohwo sohwo Atamiyoho.

Atamiye kaningkwohwo sohwo Anituyoho.

Seten kako Jisasimo yamofo ulohomentisofoho.

(Matiyu 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹ Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasiye simehomo uhumahonngki Jisas kako oso Mijo Joutan nuliko'mahonngki Anituye Towahuno Wopingo sohwo Jisasimo hwaho wonyo a'amu mohumunyo sopone'no ipemotawomentisofoho.

² Oso hopo sopo Jisas kako ne'no nohumentanngki Seten kako Jisasimo yamofo ulohofontanngki sikuno *fouti* (40) memjao'mentisofoho.

Oso hohosohonta Jisas kako wosopayo manyo'njo humamojo sohwo kako mijoho engo pe'nimojofoho.

³ Seten kako Jisasimo u'manto ulimento, Kiko Anituye Hwomu Nehwosi'manji olo sojo lomo hungkuno ulohojo'no wopayo umo'nono.

⁴ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Anituye hungkuno ole nalowo'nngki, A'amu wosopayo'nohini nngkuhwoso sohwo kako ito'no mohumanehoho.

⁵ Ose ulahonngki Seten kako Jisasimo hwofiki'nyo pone'no sihwojamentisofoho. Osopo nta'ni Seten kako hwaho hopi'nonohino a'amu yofe engo'njo sohwa mokosyohumawo'nngkohofoso Jisas uhwonono lonto ni'hu'no komo'no ujo ehontojwahumentisofoho.

⁶⁻⁷ Oseso Seten Jisasimo ulimento, Kiko ngkine'no hwomtame ntohofohojo'no ngko oso hwaho hopi'nonohino somo mokosyohumayo'ne yokumpohn'nyo so'nji yofe engo so'nji kikimo wokijapmmonne'no yohono. Yo'mayo

uhwon'ingkohino loso nje'nohinofoho. Ngko hwe fihumo uyimo lime'manji ngko huhwo sohumo uyimo limeso hoponoho. Kiko ngkine'no hwomtame wantoho'monntaho.

⁸ Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Anituye hungkuno ole nal'wo'n'ingki, Kiko jije Hwe Engo Anitu kakine'nohini hwomtame ulohoho. Kakine'nohini syoho ulohofiyimno.

Ose ul'imentisofoho.

⁹ Osohonta Seten kako Jisasimo Jelusalemjo Anituye tajo ango engo yokintaho sopo s'ihumojawento ul'imento, Kiko Anituye Hwomu hwosi'manji kiko olopo nta'ni fil'ikofamofa.

¹⁰ Ose ul'kwato lohofonto ul'imento, Anituye hungkuno ole nal'wo'n'ingki, Anitu kako kakoe a'amu ahwomomjo somo uluhwoso'no hofiko kikimo hofiyo wokufo'mantifeho.

¹¹ Hofiko jije ahomo aho kumakukuji jije sifemo sojo mentofomatnnohino.

Tohinoso nihu'no momatnnohino.

¹² Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Anituye hungkuno ole wo'nnyofoho.

Kiko jije Hwe Engo Anitu sohumo yamofa nulo-hofohotoho.

¹³ Ose ulahon'ingki Seten kako Jisasimo yo'mayo yamofoso moi'wo ulohofonto kako nom'ne s'ikunomo Jisasimo apa'no yamofa uloho'mne'ento uhwat'i'mo'mentisofoho.

Jisas kako hwaho Ngkalili sopo kako kakoe syoho ema'mentisofoho.

(Mat'iyu 4:12-17; Mak 1:14-15)

14 Jisas kako hwaho Ngkalili sopone'no asomo umentisoso kako Anituye Towahuno Wopingofe yokumpohn'nyoso hi'njohwo umentisofoho. Oso hwaho Ngkalili hopo sponjo ango so'meemne'no yo'mayo hungkuno Jisasine'no ho'ninkamentisofoho.

15 Jisas kako tajo ango we'e somo humanto Anituye hungkuno lutihwawo'ninkahonngki hofiko oso hungkuno homo somo upa'nontifi kakoe yofe ho'noma'mentohofofoho.

*Ango we'e Nasalet sponjo a'amuso Jisasimne'no hohujo ikinjimo'mentohofofoho.
(Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6)*

16 Jisas kako we'e sohwo humamojo ango Nasalet sopo kako engo wento oso hopo sopo humamentisofoho. Jisas kako oso ango we'e sopo asomo wento kako sikuno iyoho humayo somo Anituye tajo ango we'e somo syuwo'nimojo somne'no humentisofoho. Oso ango homo somo a'amu humentohofo somne'no Anituye hungkuno atofu ujo'ne Jisas likofa loho'mentisofoho.

17 Nolahofahonngki hofiko oso hungkuno Anitu Aisaiyamo uyahonngki iyoswomo mtimokumentisoso Jisasimo uyimentohofofoho. Jisas kako iyoswo hiso nomanto fisaku'mentisoso kako hungkuno ole mtimokinyoso tipema'mento,

18 Anituye Towahuno sohwo kako ngkimo nihumanto ngkimo Anituye hungkuno wopingo a'amu yo'mayo somne'no

umofonyo iwo'n'ingkohoho somo ujo'ne
nihwosopo'mentisofoho.

Olo kakoe hungkuno hiloso ujo'ne
nihwatimentiso hwo'nyoho.

Sekwo a'amu impo'angomo into'nawotofo
soku sekumo impo'ango somta'ni
ngko isihutofosemahm'me'no sekwo
fohumpopmno.

Sekwo a'amu t'impinyo soku apa'no t'imo fo-
honimno.

A'amu yo'mayo tango u'mantesomo ngko
sekwoe syoho nohayo semokiyo'ne
lonihwatimentiso hwo'nyoho.

¹⁹ Anitu kako kakoe a'amu ne somo asomo
utimayo'ne sikuno somne'no ujo'ne
lonihwatimentiso hwo'nyoho.

²⁰ Jisas ose ulonto kako iyoswo homo somo
popojonto hwe iyoswo hiso mokosyohu-
mawo'n'ingciso sohumo uyonto kako ampo
humamentisofoho. Tajo ango we'e somjo
a'amuso hofiko Jisasimo t'imo yokumpohn'nyo
humuhwontohumantohofofoho.

²¹ Oseso Jisas kako kakoe hungkuno
lutihwayoso loma'mentisofoho. Ole ulimento,
Oso Anituye hungkuno mtimokinyo somjo
seloheso sekwo nupa'n'ingkohofoso ne
imo'nalofoho.

²² Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi
yomo yontifi hofiko kakoe hungkuno
wonyoangkafo somne'no huno pi'n'ingo
syafisyontifi kakoe yofe ho'nomantifi
hnnimentohofi, Olo huno wopingo loso pipi

tipema'masoto. Kako Jousepiye hwomu hwolaho.

²³ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas hofikimo ul'imento, Ngko huno niyohoho. Sekwo olo hungkuno hohonta l'motofo loso ngkimo wontantifeho. A'amu somo wop'ingo imokuhwaj+wo'n'ngkino sohwoosi k'iko kakwo'yohwo sohwoosi wop'ingo hmmokinyo. Hungkuno yolohoso ole wontantifeho. Yo'mayo yahino wonyoangkafo k'iko ango Koponeyam humanji imotnno so'no nakwo nto upa'n'imalohwone hopaso k'iko olo j'ije hwap'ingo lophonjo a'amu hn'n'imo fonalohoho.

²⁴ Ose ulonto ul'imento, Ngko hungkuno nehopi'nohino wasel'monne'no yohono. A'amumo An'itu hungkuno uyahon'ngki l'mojo sohwoe a'amu hwap'ingoponjoso hof'iko kakoe hungkuno somo ito'no min'ngkawo'n'ngkiyohoho.

²⁵ U, nehopi. Hohonta Ilaija kako hwaho Is'lael humamojo sohonta ifoyo masiyo'n'jo ne'no nohumentan'ngkofi soswo hufa'u s'hune hamno aho fehohnjo hopi'nonohino nom'ne mta'ni anga'no uyakolo'mentisofoho. Oso hohosohonta mijoho m'kun'imposo i'mofopahon'ngki ap'wojo sofa pi'n'ingo oso hwaho Is'lael sopo humamentohofoho.

²⁶ I oso'no An'itu kako Ilaija sohomo kako kakoe hwap'ingo Is'lael sopo ap'wojo fisimo ufo'mayo'ne uhwat'mentiso'maho. O'o, An'itu kako hwaho Saitoun ango Salefat oso ponjo ap'wojo anga'nohino simne'no yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngki yohofoso ulohofone'ento uhwat'mentisofoho.

²⁷ U, nom'ne hungkuno mne'no fisyafisyo. Hohonta Ilaisa An+tu mta'ni hungkuno lut+hwa'mojo sohwo humamojo sohonta oso hwaho Is+lael sopo a'amu uyo n+hu'no wonyoso pi'n+ngo engo'njo humamotofofoho. I oso'no Ilaisa kako kakoe hwap+ngoPONJO a'amu somo wop+ngo umokumentiso'maho. O'o, kako hwe anga'no hwaho Siliyanta'ango Naman sohumnohini wop+ngo umokumentisofoho.

²⁸ Jisas ose ulahon+ngki a'amu oso tajo ango homo somo humohumantohoho a'amuso hungkuno hiso upo'nant+fi s+meho tohino umn+mentisofoho.

²⁹ Hof+ko nol+kafont+fi Jisas+mo aho kompemotawent+fi ango pone engo somo Jisas+mo momonyomo uyohotofano lont+fi kompemotawomentohofofoho. Oso ango ant+me hiso hwof+ki'nyo yokintahopo molinyofoho. Oso hwof+ki'nyo sopo nohumant+fi Jisas+mo ho'nomehwasi woho'naofano lont+fi ko imentohofoso

³⁰ Jisas kako hof+ko'njo ajwo'mo womentisofoho.

*Jisas kako hwe sohomo towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo sohomo wae yao'mentisofoho.
(Mak 1:21-28)*

³¹ Jisas kako hwaho Ngkalili ango Koponeyam ne'no umentisofoho. Osopo nohumanto kako s+kuno iyoho humayo somo a'amu pi'n+ngo somo An+tuye hungkuno lut+hwamentisofoho.

³² A'amuso hof+ko kakoe hungkunomo upa'nont+fi yomo imentohofofoho. Hwap+ngoso a'amu s+kuno iyoho humayo homo somo

hungkuno limotofoso hofikoe huno mta'ni majofoho. O'lo, nom'ne a'amu ulimotofoso ulimotofofoho. I, Jisas Anituye huno ne somta'ni hungkuno wopingo tipemanto yokumpohn'nyo so'nohini lutihwamentisofoho.

³³ Oso tajo ango we'e homo somo hwe towahuno wonyo'njo fihwo nohumanto kako mango mohm'no ole ulimento,

³⁴ Hoe, Jisas Nasaletnnta'ango sohwoosi, kiko nakumo peho wonaloho'mne'no sopalokuno. Kiko nakumo wonyo wonamokumonne'no losopalokuno. Ngko kikine'no huno niyohoho. Kiko Anituye Hwomu Wopingo Ne hwosoho.

³⁵ Ose ulahonngki Jisas kako towahuno wonyo sohumo yoka ulimento, Mampi'nyo fesyohumaho. Kiko olo hwe lohomo uliko'maho. Ose ulahonngki towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwe sohumo a'amu pi'ningo'njo sopo hwahopo yohotofasyonto uliko'manto hwe sohumo nom'ne tohino muyo'njo imentisofoho.

³⁶ A'amu ose uhwonontifi yomo engo yontifi hofiko mjahnnimmentohofi, Olo hungkuno yokumpohn'nyo hiloso peho hungkuno ulahonngki humpehofo towahuno wonyo sohwafo. Ose hnnimentohofofoho.

³⁷ Oseso Jisas+mne'no hungkunoso ango'meemne'no ho'nimentisofoho.

Jisas kako Pitafe konemimo wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Jisas kako oso tajo ango somta'ni swaponto Saimouniye angomo humentisofoho.

Saimouniye konemi siye a'apahoso tohohmtnno m+kunimposo'njoho. Oso hiso'no hofiko Jisas oso a'mu simo ufo'mayo'no joho lutima'mentohofofoho.

³⁹ Jisas kako a'musi foyowentanjo sopo lohofawento kako a'apaho tohohmtnno hwapingo sohomo yoka ulimento, Kiko mpano. Ose ulahonngki kakoe a'apaho tohohmtnnoso moi'wo imo'n+mentisofoho. Moi'wo imo'n+ngkahonngki a'musi kako komo'no nolikafonto a'amumne wopayo iloho humisyofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'n+ngo engo somo wop+ngo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:16-17; Mak 1:32-34)

⁴⁰ Mofehi'nyo ikwo'mokahonngki hwe moya'mi hofikoe a'amu mnokino'njo somo Jisas+njo sopone'no motihu'mokumentohofofoho. Kako a'amu anga'no anga'nohino homo somo aho kisasyonto kako hwe moya'mi hopi'nonohino somo wop+ngo umokumentisofoho.

⁴¹ Jisas kako hwe moya'mi pi'n+ngo engo somta'ni towahuno wonyo wae yao'mentisofoho. Oso towahuno wonyo hiso hofiko joho mohm'no ole ulimentohofi, Kiko Anituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ulimentohofofoho. Hofiko Jisas K+lais sohwo ahwomo mta'ni Anitu uhwat+mentiso hweho huno umentiso so'no Jisas hofikimo yoka ulimento, Sekwo nom'ne hungkuno ulikutoho. Ose ulahonngki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho.

*Jisas kako angomeemo syoho
iku'mo'mentisofoho.*

(Mak 1:35-39)

⁴² Imingo ne so'nji Jisas oso angohopo sopo nuliko'manto hwahoa'amu mohumunyo sopeno'no ngkono'hini we'enehwo wohumamo lonto umentisofoho. I oso'no hwe moya'mi hofiko hafihafe tipm'mantifi u'ma'mentohofofoho. U'mantifi yokumpohn'nyo ulimentohofi, Kiko nakumo nonahwoti'mofohotoho. Kiko nakwo Koponeyam lopo wohumentihwano.

⁴³ Ose ulahonngkofi kako ulimento, A'amu angomeemjo somo Anitu kako wopingo wosemokosyohumamte'no yalokunjo so'no ngko hofikimo hungkuno wopingo hiso wolijumo'monne'no yohono. Anitu kako oso syoho hiso'no nihwatimentiso hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

⁴⁴ Oseso Jisas kako Anituye hungkuno wopingoso hwahoa Jutiya sopenjo tajo anga'no anga'nohino somo humolutihuku'mofisofoho.

5

*Jisas kako Saimoun Pitamo hungkuno
ulimentiso so'no inaniku pi'ningo engo
ifammentisofoho.*

(Matiyu 4:18-24; Mak 1:16-20)

¹ Sikuno nom'nemo Jisas kako mijo ayo Ngkenesalet * momingo sopo nohumentaningki

* **5:1:** Yofe Ngkenesaletiyeso Mijo Ayo Ngkaliline nom'ne yofefoho.

hwe moya'mi pi'n+ngo engoso Anituye hungkuno upo'nano lontifi hofiko Jisasi'njo mofonepo wohumano lontifi yohoto yohotofo mjaloho'n+mopmmmentohofofoho.

² Jisas kako a'amu homo somo uhwononto uhwon+mentisoso yofayokino we'e hufa'u sohwa'u ifohohosasyonji nowentan+ngki hofekwosa sohwa hofiko inan+ku ifamiyo ho'yoso mijo yoj+jwontan+ngkofi uhwon+mentisofoho.

³ Jisas kako Saimouniye yofayokino somo kotasonto Saimoun+mo ul+mento, Yofayokinoso nonje we'enehwo usitofu. Ose ulonto Jisas kako a'amu somo yofayokino mijo sopo wentanjo sopo ampo humanto Anituye hungkuno lut+hwamentisofoho.

⁴ A'amu somo lut+hwa lohofonto Jisas kako Saimoun+mo ul+mento, Yofayokino mijo ajwo nompone'no motayo. Osopo kiko jije a'amu sohwanji inan+ku ifamiyo ho'yoso mijo ajwo nampo foho'naopmno.

⁵ Ose ulahon+ngki Saimoun ul+mento, Hwe Engofu, olo sikwo'miyo lomo nakwo inan+ku ufomeeno lontani syoho yokumpohn'nyo ko y+hwoneso wonyopi ihwonefoho. Siki iyoho lonkononasiso hwona'nyoho. I oso'no kiko ntohino so'no ngko inan+ku ifamiyo ho'yoso woho'nao'mne yohono.

⁶ Ose ulahon+ngki hofiko ho'nao'mentohofu hiso inan+ku pi'n+ngo engo ifammentohofoso inan+ku ifamiyo ho'yoso we'enepi wamt+hupo'monto imentiso so'no

⁷ hofiko nom'ne yofayokino sopenjo a'amu sohwanne'no hofikimo ufo'mayo'ne joho

lutima'mentohofofoho. Hofiko mofone lopo nopontifi inaniku ifamiyo ho'yoso ho'noma'mentohofoso oso yofayokino hufa'u sohwa'umo inaniku nojaofonto yofayokino sohwa'u mijomo wemotoswamonto imentisofoho.

⁸ Saimoun Pita kako yo'mayo i'mofapmmentiso somo uhwononto kako Jisasiye sifi'ki'nyo so'mo hwomtame ulohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko ngkimo nihwoti'mofohoji mpano. Ngko hwe wopingohwon'maho. Wonyo hwo'nyoho. Ose ulimentisofoho.

⁹ Hwapingoso kako oso inaniku ifammento-hofo somo uhwononto iyoho uningkahonngki ulimentisofoho. Kako'nohin'maho. O'o, a'amu yofayokinopo humohumantohoho huhwanji iyoho imentohofofoho.

¹⁰ Sepetiye hwomu sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko Saimoun'nji syoho afa'no imotofo sohwa'u siko huhwa'u uhwononji iyoho imentisiyefoho. Oseso Jisas kako Saimounimo ulimento, Kiko iyoho yohotoho. Olo inaniku ifamehino hopaso kiko hwangu hwe moya'mi ngko'nji songo ne'no humayo'ne somo utimatnne hwasoho.

¹¹ Ose ulahonngki hofiko yofayokino mitimomnggo no'mo ifohohosasyontifi hofikoe ho'yango yo'mayoso uliko'mantifi Jisasi'mo iningkamentohofofoho.

Hwe fihwo a'apaho uyo wonyo'njo sohomo Jisas wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 8:1-4; Mak 1:40-45)

¹² Jisas kako ango fipo nohumanto uhwonimentisoso hwe fihwo a'apaho

uyo wonyo'njo sohwo nohumentaningki uhwonimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasi'mo uhwononto kako Jisasiye sifiki'nyo'mo ipitofawento hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Hwe Engofo, Kiko ngkimo wopingo wanimokumo liso'manji jije yokumpohn'nyoso hoponoho.

¹³ Ose ulahoningki Jisas kako aho kisusyonto hwe sohomo ulimento, Ou wopingo wakumokumonne'no yohono. Kiko wopingo hmmono'nyo. Ose ulimentiso so'no oso uyo wonyo huhwo sohwo moi'wo komo'no imo'nimentisofoho.

¹⁴ Oso moi'wo imo'ninkahoningki Jisas hungkuno yokumpohn'nyo ulimento, Ngko jije a'apaho wopingo kumokohe so'no kiko nom'ne a'amu somo nulohotoho. O'o, kiko komo'no nowehoji oso a'amu tajo angomjo syoho'njo sohomo jije a'apahoso utihwaho. Utihwahojo'no kiko oso yahino Mouses netihwamentisoso ose hopa fiyo. Kiko wosopayo yo'mayoso nomahoji hwe huhwo sohomo uyohojo'no kako Anitumne'no woho'nasyono. A'amu oso homo somo uhwoninkuji jije a'apaho uyo wonyoso wopingo imo'ninkiso so'no huno wosyofisyantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

¹⁵ I Jisas kako ose imentiso hiso'no ango'meemo ho'nimmentisofoho. A'amu pi'ningo engo oso hungkuno hiso'no upa'nontifi ole syafihu'mentohofi, Nakwo kakoe hungkuno upo'ninkuhwaso'no kako nakumo wopingo wonamokumontonoho. Ose syafisyontifi hofiko Jisasi'mo u'ma'mentohofofoho.

¹⁶ I oso'no Jisas kako sikuno pi'ningo engo

somo hwaho a'amu mohumunyo sopo nowento kaningkwohwo Anitumo jomo ulimojofoho.

Hwe fihwo kakoe sife aho pe'nnyo sohumo Jisas kako wopingo umokumentisofoho.

(Matiyu 9:1-8; Mak 2:1-12)

¹⁷ Sikuno fihumo Jisas kako hwe moya'mi somo Anituye hungkuno lutihwentaningki a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko huhwa humunyoponoho. Oso a'amu huhwo sohwa hofiko hwaho Ngkalili ango hopo soponta'ango sohwanji hwaho Jutiya ango hopo soponta'ango sohwanji ango Jelusalem sponjo sohwanji hofiko Jisasi'njopo u'mantifi humamentohofofoho. Anituye yokumpohn'nyo engoso a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo'ne Jisasi'mo wo'mentisofoho.

¹⁸ A'amu fehohnjoso hofiko hwe fihwo sife aho pe'nnyo sohumo ijempohopo Jisasiyepono itokwapmentohofofoho. Itokwapontifi ango ne mo'mo Jisas humentanjo sopo utofosyano lontifi ko imentohofoso

¹⁹ hwe moya'mi pi'ningo engo ango huhwo sohwi nto uhulo'ofahoningkofi hofiko mitofomoji'mofayo'njo imentohofofoho. Oseso hofiko ango antifepo kotosantifi iku'yo fehohnjo nofentifi hwe mnokino'njo huhwo sohumo kakoe ijempoho hi'nji antifepo nta'ni ango mo'mne'no impe monje intofuyoho'mokumentohofofoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisasiye simanopo meho'nahumentohofofoho.

20 Jisas kako uhwon+mentisoso oso a'amu itokwapmmentohoho sohwa hofiko Jisasimo simeho hi'ntnnono yokumpohn'nyo uyahon+ngkofi Jisas uhwononto hwe mnokino'njo sohomo ul+mento, Nje a'amu sohwoosi ngko jije hon+ngkano wonyoso wae nto yakumofohono.

21 Ose ulahon+ngki a'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwamotofo sohwanji a'amu Falisi sohwanji Jisasiye hungkunomo upa'nontifi hungkuno pi'n+ingo hnn+mentohofi, Olo hwe lohwo An+tumne'no sitofo ulalokunjo lohwo sohwo t+hwolo. Nakwo a'amu hwahoponjo hn'nwi a'amufe hon+ngkano wonyo wae y+mofo'neso hopo'maho. O'o, An+tu kako'nohino hoponoho.

22 Ose hnnontan+ngkofi Jisas kako hofikoe huno somjo hungkuno so'no huno uyahon+ngki ul+mento, Ngko An+tumne'no sitofo ulalokwe somne'no sekwo huno peho'no syof+sikomo'nalokwofo.

23-24 An+tu kako ngkimo a'amumo ufo'mayo'ne ni+hwat+mentiso sohwo'ni olo hwaho lopo a'amufe hon+ngkano wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyoso hi'njo hwo'nyoho. I oso'no a'amu fihwo jije hon+ngkano wonyo wae weekumo'mo loso sohwoe hungkuno somo ne imo'nyo so'no sekwo simeho mo'mo muhwon+fitnne kuyoho. Oso yokumpohn'nyo ngko seloheso hi'njo sohwo'ni ut+hwa'nyopo set+hwahm'me'no hungkuno nom'ne kengoso hwe lohomo ul+monne'no yohono. Hof+kimo ose ulonto kako hwe mnokino'njo sohomo ul+mento,

Kiko nolikafohoji jije ijempohoso nomahoji jije angopo ne'no mpano.

²⁵ Jisas ose ulahon'ngki a'amu t'imo uhwontohumentan'ngkofi oso hwe huhwo sohwo kako komo'no nolikafonto kakoe ijempohoso nomanto kakoe ango pone'no nowento kako Anituye yofe engoso ho'noma'mentisofoho.

²⁶ Oso ango hopo sopenjo a'amuso hofiko uhwonont'ifi hi umo'n'ingkahon'ngki hofikoe simeho mo'mo yomo yomo u'mahon'ngki hofiko Anituye yofe engoso ho'noma'mentohofofoho. Ole limentohofi, Olo wonyoangkafo uhwon'ngkuhwone loso yahino n'hu'no wonyoangkafofoho. Ose mjal'mmentohofofoho.

Jisas kako Lifaimo kakimo in'ngkayo'ne joho ulimentisofoho.

(Mat'yu 9:9-13; Mak 2:13-17)

²⁷ Tifi sohonta Jisas kako hano emoyonto uhwon'mentisoso hwe fihwo a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kakoe yofe Lifaiyo sohwo nohumentan'ngki uhwononto ulimento, Kiko ngkimo tifi n'ngkape.

²⁸ Ose ulahon'ngki Lifaiyo nolikafonto kakoe yo'mayoso uliko'manto Jisas'imo tifi in'ngkamentisoso kakoe inomokomoyo imo'n'imentisofoho.

²⁹ Lifai kako Jisas'imne'no kakoe angomo wopayo iloho engo imentisofoho. Oso wosopayo engo hiso'no a'amu mta'ni hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu nom'ne sohwanji Jisas kakoe inomokomoyo huhwanji oso hopo sopo nohumant'ifi wopayo n'imentohofofoho.

30 A'amu Falisi sohwanji nom'ne a'amu Falisi huhwa hon'ngkano hungkuno lut'hwayo syoho imotofo sohwanji hof'iko nohumant'ifi a'amu wopayo nontan'ngkofo sohwapo uhwonont'ifi Jisasiye inomokomoyo sohwapo ul'imentohofi, Sekwo a'amu mta'ni hamniyoho fehohnjo siki mayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ngkano wonyo'njo so'nji wopayoso peho'no nalokwofo.

31 Ose ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, A'amu mnokino ane'njo wop'ngo humalofoso hof'iko a'amu uyohofahosiyo'njo sohomo mu'mapitnnehofi. O'o, a'amu mnokino'njo so'nohini u'mant'ifeho.

32 Oso pa'nyoso ngko a'amu hon'ngkano wop'ngo'njo hwona'nyoho liwo'n'ngkohofi somne'no joho ujo'ne lut'mayo'ne pmmentohe hwon'i'maho. O'o, ngko a'amu hon'ngkano wonyo'njoso hof'ikoe wonyo somne'no hohujo ikinjaof'ikui ngkimo nn'ngkape-e'ne joho ujo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ul'imentisofoho.

Hohontajo yahino wopayo manyo humayo so'no Jisas kakoe yahino songo somne'no lut'hwamentisofoho.

(Mat'iyu 9:14-15; Mak 2:21-22)

33 Ose ul'imentisoso hof'iko Jisasimo ul'imentohofi, Jouniye inomokomoyo sohwa hof'iko sikuno fehohnjo somo hof'iko Mpohumo jomo'nohini ul'wo'nont'ifi wosopayo hopi'nonohinoso man'wo'n'ngkiyohof'hwafoho. I a'amu Falisi sohwafe hon'ngkanomo in'ngkawowo'n'ngkohofi huhwanji oso yahinoso iwo'n'ngkohof'hwafoho.

I oso'no jije inomokomoyo sohwa hofiko wosopayo so'nji mijo so'nji nonje nonje'nohino niwo'n'ngkohofofoho.

³⁴ Ose ulahon'ngkofi Jisas kakine'no olo pahnnimo hungkuno loso ulimento, Hwe fihwo kako ape maso sohonta kako kakoe a'amu'nji nohumantifi hofiko kakine'no simonyo iyo so'no wosopayo manyo'njo iwo'n'ngkohofotaho. O'o, awonoho. Hofiko kakine'no simonyo engo yontifi wopayo engo niwo'n'ngkohofofoho.

³⁵ I oseso hwangku sohonta oso hwe ape maso huhwo sohomo a'amu nom'ne sohwa hofiko kakoe a'amu mta'ni kompemafikuji fonjasy'kujo'no kakoe a'amu hiso kako ane humafikujoso simeho tango'njo humafikuji wosopayo manyo'njo uyantifeho.

³⁶ Ose ulonto Jisas kako kakoe yahino songo somne'no pahnnimo hungkuno hufa'u ole ulimento, Hwe fihwo kako manji'mofo tontamo imo'nnyo somo wopingo wamti'mokumo lihwosi kako hwapife yokumpohn'nyo songo somta'ni tifonehwo sisimpehwosi lojwoma lohofihwosi manji'mofo tontamo somo lojwohofojasyososo wopingo umo'n'montolaho. O'o, oso hwapife songoso manji'mofo yofoho somo wohofojahumo lihwosi sisimpemaso somta'ni wonyo umo'n'montonoho. Manji'mofo tontamo huhwo sohomo lojwohofojasyoso hi'nji apa'no wonyo wasisimpo'n'montonoho.

³⁷ Ose ulonto Jisas pahnnimo hungkuno tiffinjoso ole ulimento, A'amu fihwo kako mijo iloho uyimo lihwosi te fisiyo woma'montolaho. O'o, awonoho. Kako te fisiyo mahwosi

mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo wahumpo'montonoho. Te fsiyoso nihu'nahone wonyo umo'nimontonoho.

³⁸ U, hwe huhwo sohwo kako te songoso mahwosi mijo ihm'mofihwosi iloho yososo mijo ito'no wolifawo'montonoho. Oso pa'nyoso hohontajo yahino so'nji yahino songo so'nji nem'no hu'mokomokosyohumayoso hopo'maho.

³⁹ A'amu fehohnjo hofiiko hohontajo yahino so'no hi umo'ningkahoningki hofiiko yahino songoso nakwolaho lontifi hohontajo somo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'ningkohofofoho. Oso pa'nyoso a'amu hohontajo yahino wopayo manyo humayo iwo'ningkohofoso hofiiko nje yahino songo losetihwalokwe somne'no nakwolaho wolantifeho. Jisas ose ulimentisofoho.

6

Sikuno iyoho humayo somo syoho miyo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 12:1-8; Mak 2:23-28)

¹ Sikuno iyoho humayo fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiiko syohopo hano humemoyohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa mijoho uyahoningki wopayo we'e songoso nomantifi aho hwoso'mokontifi pahoso fuyo laofontifi neso nimentohofofoho.

² Ose yahoningkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa uhwonontifi ulimentohofi, Nakwoe honingkano hungkunoso yo'mayo syoho sikuno iyoho humayo somo iyo'neso hano

pitofahinyofoho. Oso hiso'no sekwo olo sɪkuno iyoho humayo losomo wopayo peho'ne mantifi nɪngkohofoto.

³ Ose ulohonɪngkahonɪngkofi Jisas ulɪmento, Sekwo Ntefit imentiso so'no iyoswo mtɪ'mokumentohofoso atofu majo hwasilaho. Oso sɪkuno Ntefit kakoe a'amu so'nji mijoho engo humamentohofu sohonta'ne'no selohonɪngkono.

⁴ Ntefit kako Anɪtumne'no hwapɪfe ango molinyo somo swonto wosopayo Anɪtuye sɪmanopo ho'nahinyoso swoma'mentisofoho. Oso wosopayo hiso a'amu sɪkinjo somne'maho. O'o, a'amu Anɪtuye tajo ango syoho'njo sohwanne'nohinofoho. I oso'no Ntefit kako nononto kakoe a'amu sohwanu nuyɪmentisofoho. Sekwo oso hungkuno homo somo atofu majo'njo imentohofu so'no sekwo nje inomokomoyo sohwanu oso hungkuno hiso ulohonɪngkohofotaho.

⁵ Jisas ose ulohononto ole ulɪmento, Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko sɪkuno iyoho humayo'neso hwapɪngo hwo'nyoho. Ose ulɪmentisofoho.

Sɪkuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako hwe aho wonyo'njo sohomo wopɪngo umokumentisofoho.

(Matɪyu 12:9-14; Mak 3:1-6)

⁶ Sɪkuno iyoho humayo nom'ne somo Jisas kako Anɪtuye tajo ango we'e sohomo noswonto hwe moya'mi somo Anɪtuye hungkuno ulɪmentisofoho. Osopo nohumentanɪngki hwe fihwo aho angahohnjoso songo songo miyo poyo hopa wo'nnyo sohwo humunyoponoho.

⁷ A'amu fehohnjo a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofiko nohumantifi Jisasimo hungkuno ito'no muhwajiyo ango somo ipemotowane'entifi ole syafihu'mentohofi, Jisas kako sikuno iyoho humayo lomo hwe aho wonyo'njo sohomo wopingo umokumontolikeno. Ose syafisyontifi Jisasimo uhwontohumamentohofofoho.

⁸ Jisas hofikoe huno so'mjo yahino so'no huno uyahoningki hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Kiko nolikafohoji olo ajwo lopo filohofa. Ose ulahoningki kako nolikafonto ajwopo loho'mentisofoho.

⁹ Oseso Jisas kako a'amu huhwo sohwo ulimento, Ngko sekumo waselohonimonne'no yohono. Oso honingkano hungkuno Mouses neyakwosamo uyimentisoso sikuno iyoho humayo lomne'no pehofo nalohoho. Nakwo olo sikuno lomo yahino wopingo uyantantaho. Wonyo uyantantaho. I nom'ne a'amu somo wopingo umokantantaho. Wonyo umokantantaho.

¹⁰ Ose ulonto a'amu'njo so'mo timo fe'nihwononto hwe aho wonyo'njo sohomo ulimento, Jije ahaso sihwaho fisipofa. Ose ulahoningki hwe huhwo sohwo kako kakoe aho sihwaho sipeehoningki wopingo umonimentisofoho.

¹¹ A'amu huhwo sohwa ose uhwonontifi simano hntotohino umningkahoningki hofiko ole hnnimentohofi, Nakwo Jisasimo pipi ulohofanehwono. Ose hnnimentohofofoho.

Jisas kako kakoe hungkuno liku'mofo syoho so'no hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo soh wamo uhwosopo'mentisofoho.

(Matiyu 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Oso hohosohonta Jisas kako Mpohumo jomo ulimo lonto kako hwofiki'nyo we'e sopone'no simentisofoho. Osopo nohumanto Anitune'no jomo ne'no ulontaningi iyoho longkonimentisofoho.

¹³ Mofehi'nyo simofopahoningi Jisas kakoe inomokomoyo soh wamne'no joho ulonto oso hwa mta'ni kako hwe aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo uhwosopo'mentiso soh wamo kako yofe mulimentisoso *apouseliyoho* mulimentisofoho. Oso yofe *apouseliso* hungkuno hwapingoso olenoho. Anituye hungkuno liku'mofo syoho'njo hwafoho.

¹⁴ Hwe fihwo uhwosopo'mentisoso Saimouniyoho. Oso hwe huhwo sohumo Jisas kako nom'ne yofe Pitafoho mulimentisofoho. Nom'nihwo Entilu Saimoun Pitafe koningkwa'we hweho. Nom'nihwa'u Jemisinji Joun'njoho. Nom'nihwa'u Filipinji Mpatoulomiyu'njoho.

¹⁵ Nom'nihwa'u Matiyu'nji Toumasinjo. Nom'nihwo Jemis Alifiyosiyehwomu hweho. Nom'nihwo Saimouniyoho. Kakoe yofe nom'neso Seloutiyoho.

¹⁶ Nom'nihwo Jutas Jemisiyehwomu hweho. Nom'nihwo Jutas Isikaliyoutiyoho. Kako Jisasimne'no kakoe mango soh wamo tokoyo'ofomentisofoho.

Jisas kako hwe moya'mi pi'n'ngo engo somo ufo'ma'mentisofoho.

(Mat'iyu 4:23-25)

¹⁷ Oseso Jisas kako hwofiki'nyopo nta'ni kakoe inomokomoyo sohwanji nowentifi hintafo somo u'mofawentifi osopo inomokomoyo pi'n'ngo engo sohwanji loho'mentohofofoho. Oso hopo sopo nom'ne hwe moya'mi pi'n'ngo engoso hwaho Jutiyanta'ango so'nji ango Jelusalem so'nji oso ango hufa'u mitimom'ngo sopenjo molinyo sohwa'u Taiya'nji Saitoun'njonta'ango uhu'mokontifi humamentohofofoho.

¹⁸ A'amu hiso nakwo Jisasiye hungkuno upo'n'ngkuhwasi a'amu mnokino'njo hn'nimo wop'ngo wonamokono lontifi uhu'mokumentohofofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo'njo so'nji Jisasi'mo u'mahon'ngkofi kako wop'ngo umokumentisofoho.

¹⁹ Oseso hwe moya'mi hopi'nono hofiko Jisasi'mo aho wokisyusyano lontifi imentohofofoho. Hwap'ngoso hofiko Jisasi'mo aho kisusyahon'ngkofi yokumpohn'nyo Jisas mta'ni hofikimo umentisoso hofikoe a'apahoso wop'ngo imo'n'imentohofofoho.

Jisas kako a'amu simonyo iyo'njo humotaho jo'njo somne'no hungkuno uyimentisofoho.

(Mat'iyu 5:1-12)

²⁰ Jisas kakoe inomokomoyo sohwapo uhwononto ole ul'imento, Sekwo Anitune'no huno engo maseyo'njo soku sekwo Anitumne'no huno wop'ngo wotipemano lifijo'manji sekwo

simeho wopingo wasemo'nono. Anitu sekumo semokosyohumayo hweho.

21 Sekwo wopayo mijoho pe'nyo soku wopayo'no hi semo'nyo hopaso sekwo Anituye honingkano wopingo mne'no hi semo'noso'manji Anitu kakoe hungkuno sekwoe simehomo wopayo simeho hopaso wosehnnimontonoho. Oseso sekwoe simeho wopingo wasemo'nono.

Sekwo a'amu olohonta humotaho lalokwofo soku sekwo simonyo fiyimno. Hwangku sekwo tikafo wojantifeho.

22-23 Hwangku sekwo ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimne'no nningkopalokwofo so'no a'amu nom'neso sehoningkuji hofiko sekune'no simeho nihu'no wonyo umo'nimontonoho. Oso'no hofiko sekumne'no hohujo ikinjasemofikuji sitofu woselantifeho. Hofiko sekune'no hungkuno nihu'no wonyo selikujono sekwoe yofeso wopiwahu'montonoho. Yo'mayoso ose selohofikujono sekwo simonyo fiyimno. Hwapingosokwo upa'nimno. Sekwo nje yofe somne'no yo'mayo tango olo se'mante so'no sekwoe ho'yango engo yo'mayoso ahwomomo weho. Oso a'amu sekumo wonyo selohofalokwofo hofikoe ajuyohwosa huhwa hohonta a'amumo Anitu kakoe hungkuno uyahoningki limotofo sohwa huhwamo wonyo uloho'motofihwafoho.

24 I oso'no sekwo a'amu hamniyoho ho'yango yo'mayoso engo yokumpohn'nyo mokosyohumunyo soku Anitu tohino nejaponoho likuji sekwo iyoho wasenono. Sekwoe simeho wopingo

semokiyo'ne yo'mayoso olo hwaho lopo nto mo'malofu kuyoho.

²⁵ Sekwo a'amu olohonta wosopayo engo nonontifi simeho nohnnalokwofo soku sekwo Anitumne'no iningo nayonoho likuji iyoho wasenono. Hwangku sekwo mijoho engo nope'nifitne kuyoho.

Sekwo a'amu olohonta tikafo jalokwofo soku hwangku nakwo humotaho engo lihwasi timijo engo neswaponoho likuji sekwo iyoho wasenono.

²⁶ Sekwo a'amu soku a'amu nom'ne pi'ningoso hofiko sekwoe yofe ho'nosemawo'n'ingkohofu so'manji Anitu nakwoe yofe moho'nonemanoho likuji sekwo iyoho wasenono. Hohonta oso a'amu huhwo sohwafe ajuyohwosa huhwa a'amu Anituye hungkuno hwasyo limotofu sohwafe yofe hi ho'noma'motofofoho.

Jisas kako ole ulimentisofoho. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono.

(Matiyu 5:38-48)

²⁷ Sekwo nje hungkunomo haloho pewo'n'ingkohofu soku sekwo upa'nimno. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. A'amu sekumo simeho wonyo sejap'wo'n'ingkohofu somo sekwo hofikimo wopingo'nohini ulohopmno.

²⁸ A'amu fehohnjoso hofiko sekumo wonyo wosemokano lontifi sifajo selikujono sekwo oso a'amu homo somo Anitu kako wopingo ulohofu'ne jomo ulimno. A'amu sitofo selikujono sekwo a'amu homo somne'no Anitu ufo'mayo'ne jomo ulimno.

29 A'amu fihwo jije manjijohopo kuposihwoso'no jije manjijoho fehohnta'ni utihwaho osopo wakuposono. Hwe fihwo kako jije manji'mofo so'no hi umo'n'ingkuhwoso'no kumahwoso'no kiko yoka ulohotoho. O'o, jije hwapife hi'nji uyo.

30 U, hwe fihwo kako yo'mayo so'no jomo kilihwoso'no kiko yano'nohino uyo. U, hwe fihwo kako jije yo'mayoso wae yakumofihwoso'no kiko apa'no aku kijape-e'ne hungkuno ulohotoho.

31 Sekwo yo'mayo yahino a'amu sekumo woselohofantife'no yalokwofo hopaso sekwo simo'mo oso yahino hiso hofikimo ulohopmno.

32 A'amu sekumne'no umo'n'wo'n'ingkohoho osomnohini sekwo hofikine'no semo'n'ingkuwo so'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ingkanono wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo hi oso hopa yiwo'n'ingkohofofoho.

33 A'amu sekumo wopingo selohofiwon'ingkohoho osomnohini sekwo wopingo ulohofikujimanji oso hiso'no Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ingkanono wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yiwo'n'ingkohofofoho.

34 Sekwo sekwoe yo'mayo so'no hwangu aku nejapifitne'entifi uyiwon'ingkohofomanji Anitu kako peho wopingo waseloho'montolo. Awonoho. A'amu hon'ingkanono wonyo'njo Anitumne'no mosyafisiyo'njo hi oso hopa yiwo'n'ingkohofofoho.

³⁵ O'lo, sekwo olo yahino loso fiyimno. Sekwo sekwoe mango sohwanne'no wasemo'nono. Hofikimo wopingo ulohopmno. A'amu sekumo yo'mayo so'no jomo selikujo'no nakumo aku wonejapife sekwo huno nosyafisyikutoho. Sekwo oso yahino somo iningkafijo'manji Anitu kako yo'mayo wonyoangkafoso sejapihwosi sekwo Anitu Yokintahopo Humaso sohwoe Mehomi Ne umo'nantifeho. Hwapngoso Anitu kako a'amu kakine'no isamoyoka mujo'njo so'nji a'amu honingkano nihu'no wonyo'njo so'njimo wopingo ulohofiwon'ningkiso hweho.

³⁶ Seningkwowho Anitu sohwo kako a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho ulofiwon'ningkiso hopaso sekwo a'amu hopi'nonohino somne'no hitoho waselofono.

Nom'ne a'amu somne'no yano ilofone hungkunofoho.

(Matyu 7:1-5)

³⁷ Sekwo nom'ne a'amufe hunomo yano ilofikuji wonyofoho nulikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe huno somne'no wonyofoho maselonehoho. Sekwo nom'ne a'amufe yahino somne'no tohino uyikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe yahino somne'no tohino mosejaponehoho. A'amu sekumo wonyo selohopijosofo wonyoso sekwo wae feeopmno. Oso wonyo hiso'no apa'no huno nosyafisyikutoho. Ose ifijo'manji Anitu huhwo sekwoe wonyoso wae yasemofihwosi oso hiso'no kako apa'no huno mosyafisyonehoho.

³⁸ Sekwo yo'mayoso a'amumo uyikujo'no Anitu huhwo kako sekumo yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo a'amu nom'nemo yo'mayoso uyikujo'no Anitu kako sekumo yo'mayoso sejapososo mangonepo ihwosi nohu'mep+wesyahon+ngkuhwosi kipo kipo lohof+hwosi wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo a'amumne'no yano uy+wo'n+ngkohoho hopaso Anitu kakoe yo'mayoso aku wosejapmmontonoho.

³⁹ Jisas kako pahnn+mo hungkuno'nji ul+mentisoso ole ul+mento, A'amu t+mpi'nyo sohwo kako nom'ne a'amu t+mpi'nyo sohomo hon+ngkano ut+hwamtolaho. Awonoho. Siko huhwa'u pi'n+momo woho'n+'mofanjiyoho.

⁴⁰ Hwomu s+kule syoho iwo'n+ngkiso sohwo kako a'amu kakimo lut+hwawo'n+ngkiso sohomo uyakolo'montolaho. Awonoho. I oso'no kako syoho yokumpohn'nyo engo ihwosi hwangu kako syoho lut+hwayo pa'nyo umo'n+montonoho.

⁴¹ Kiko j+je hnn+ngkwa'wehwoe t+momjo hintalinyo wojo somo peho'no uhwonalokuno. I, j+je t+momjo iyo feejo engoso hofoki'nawojo so'no kiko huno makiyotaho. Kiko j+je t+momjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojo so'no manohonyo'njo sohwo

⁴² kiko j+je hnn+ngkwa'wehumo ole peho'ne ulalokuno. N+ngkwahwo j+je t+momjo hintalinyo wojo we'eso wae weekumo'mo. Ose peho'no ulalokuno. Kiko mango'nohino hwosoho. S+mo'mo kiko j+je t+momjo iyo feejo engoso hofoki'nakuwojoso wae kaki'no feemo'nyo. Ose yohoji kiko t+mo ito'no uhwon+ngkoho

hwangku jije hnnɪŋkwa'wehwoe tɪmomjo hintalinyo we'eso wae fiyo.

Iyo wonyo sohwo kako ipisayo wonyoso unto'nɪmontonoho.

(Matɪyu 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ Iyo wopɪŋgoso ipisayo wonyoso minto'nonehoho. Oso pa'nyoso iyo wonyoso ipisayo wopɪŋgo minto'nonehoho.

⁴⁴ Nakwo iyomjo ipisayo somo uh-wonɪŋkuhwasi nakwo huno wonayono. Iyo wopɪŋgotaho, iyo wonyotaho. Huno ose wonayono. Nakwo hiyaso somta'ni ikwonjayo momjonanehwono. I nakwo wampeso iyo hiyae somta'ni momjonanehwono.

⁴⁵ Hwe wopɪŋgo sohwo kakoe sɪmeho mo'mo huno wopɪŋgo'njo hweho. Oseso kako yahino wopɪŋgo'nohini wotɪpema'monte hweho. Hwe wonyo sohwo kakoe sɪmeho mo'mo huno wonyo'njo hweho. Oseso kako yahino wonyo'nohini wotɪpema'monte hweho. Yo'mayo huno sɪmeho mo'mo engo yamo'nnyoso mango mta'ni liwo'nɪŋkohoho.

Ango moja'ne yahino hufa'uyoho.

(Matɪyu 7:24-27)

⁴⁶ I, sekwo ngkimo Hwe Engofo, Hwe Engofo, peho'ne ntɪwo'nɪŋkohoho. Sekwo Hwe Engofo ko ntontɪfeso sekwo nje hungkunomo tɪfi monnɪŋkayo'njo kuyoho.

⁴⁷ A'amu ngkimo nɪ'manto nje hungkunomo haloho pento tɪfi nɪŋkawo'nɪŋkiso sohwo kako olo pahnnɪmo hungkuno loso pa'nyoso wolosetɪhwamne'no yohono.

⁴⁸ Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu fihwo ango wop+ingo wamolimo loso sohwo pa'nyo hweho. Kako hwosa'imo mno kengomo'mo ij+hwosi hwosaho ni'hu'no yokumpohn'nyo wawont+montonoho. Osopo ango yokumpohn'nyo molososo ango huhwo sohwo wonyo mmo'nonehoho. O'o, ifofo engo ihwosi oso ango huhwo sohomo moiwohafonehoho. Hwap+ingoso kakwo'yohwo sohwo hwosaho yokumpohn'nyo molinyofoho.

⁴⁹ I oso'no a'amu fihwo kako nje hungkunomo ko nupa'n+ingkuhwosi ngkimo monn+ngkape'njo sohwo kako a'amu ango siki molahinyo pa'nyo hweho. Kako ango hwosaho ne mo'mo ma-wonjiyo'njo yososo iyo po'n+fo'nohini hwaho tojwaponohini wawont+montonoho. Oso hopo sopo ango mol+hwoso'no ifofo engo ihwosi oso ango moloso hiso wojoha'montonoho.

7

A'amu itokuso'njo mokosyohumayo sohwoe syoho ulohofiyo sohomo Jisas wop+ingo u'mokumentisofoho.

(Mat+yu 8:5-13)

¹ Jisas kako oso hungkuno hiso hwe moya'mi somo moi'wo ulonto kako ango Koponeyamne'no umentisofoho.

² Hwe fihwo kako a'amu itokuso'njo sohwo mokosyohumayo sohwo kakoe syoho ulohofiyo fihwo kako mnokino engo ti+pemanto poyo mofonepo wope'n+imonto imentisofoho. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo sohume'no simeho uy+imojo hweho.

³ Kako Jisas mofonepo humaho upa'nonto kako Jutafe hwe engo fehohnjo sohware Jisas a'amu mnokino'njo sohwo wopingo umokiyo'no utimayo'ne lihwatimentisofoho.

⁴ Lihwojahonngki hofiko Jisasimo u'mantifi hungkuno yokumpohn'nyo akwe'no ulimentohofi, Olo hwe wopingo'nohini lohwo kako honngkano ito'nohino iwo'nngkiso hweho. Oseso kiko kakimo ufo'maho.

⁵ Kako a'amu Loum ko huhwo kako nakwo a'amu Juta sohware'nimne'no hitoho ulofwo'nngkiso hweho. Kako nakune'no Anituye tajo ango we'eso molimentisofoho.

⁶ Ose ulahonngkofi Jisas hofiko'nji umentohofofoho. Kako ango'njo tifonepo i'mofowahonngki hwe yofe engo'njo sohwo kako kakoe a'amu nom'ne sohware Jisasiyepo lihwatimentisofoho. Hofiko Jisasimo u'mantifi hwe huhwo sohwoe hungkuno motapontifi ulimentohofi, Nje ango ne sopo ni'mayo so'no syoho engo ihnoho. Hwe Engofo, kiko nje angomo ko swapihneso ngko hwe wopingo hwo'nnye ango'm'maho.

⁷ Oso'no ngko kikiyepo ko pmneso ngko hwe wopingo hwo'n'maho. I oso'no kiko osopo nohumahoji hungkuno'nohini lisoso nje syoho ntohofiyo sohwo wopingo umo'nimontonoho.

⁸ Ihwoni. Ngko huhwo'ni hwe engo sohware enjwa'mo humale so'no ngko hofikoe hungkunomo tifi ito'no inngkawo'nngkohe hwo'nyoho. U, hofiko ngko huhwo'nimo nom'nihwa enjwa'mo humalofo. Oseso ngko hwe fihumo Mpano uli'me'no kako wantonoho.

U, nom'ne sohomo Oyomo uli'me'no kako wapmmontonoho. U ngko nje syoho ntohofiyo fihumo, Olo syoho fiyo uli'me'no kako syoho uyimontonoho. Oseso kiko hungkuno'nohini ulohojo'no ngko huno niyohoho. Nje syoho ntohofiyo sohwo wopingo umo'nimontonoho. Ose ulimentohofoho.

⁹ Jisas kako oso hungkuno hofiko motapmmentohoho homo somo upa'nonto kako yomo yonto kako oso hwe engo huhwo sohumne'no huno pi'nango engo syafi'hu'mentisofoho. Oso hwe moya'mi pi'nango engo kakimo iningkamentohoho somne'no Jisas kako ikinjamo lohofonto pisopisaho lonto ulimento, Ngko oso hwe engo huhwo sohumne'no hungkuno waselimonne'no yohono. Ngko a'amu Isilael sofe simeho hi'ntnnono ntapinyo yahinoso oso hwe huhwo sohwoe pa'nyoso muhwonyo'njo hwo'nyoho.

¹⁰ Ose ulahonngki oso a'amu hwe yofe engo'njo sohwo luhwatimentiso sohwa hofiko hofikoe angone'no asomo nowentifi uhwonimentohofoso syoho ulohofiyo sohwo kako wopingo nohumentanngki uhwonimentohofoho.

Apiwojo angone'nyo Nainnta'ango siye hwomu poyo pe'nimentiso sohomo Jisas kako apa'no songo ulika'mentisofoho.

¹¹ Sikuno fehohnjo memjaofahonngki Jisas kako angone'nyo Nain sopone'no umentisofoho. Kakoe inomokomoyo sohwanji nom'ne hwe moya'mi pi'nango engo hi'nji umentohofoho.

12 Oso ango hopo sopenjo kuso engo somo i'mofawent+fi uhwon+mentohofoso a'amu sohwa hof+ko a'amu poyo pe'nnyo sohwo itokwapmmentohofofoho. Poyo pe'nnyo sohwoe kona'wohisi kako oso hwomu huhwo sohumnohini ma'mentisofoho. Kakoe hwehwo sohwo hohonta poyo pe'n+mentisosiyo. Oso ango hopo sopenjo hwe moya'mi pi'n+ngo engoso a'musi'nji nopontan+ngkofi Jisas uhwon+mentisofoho.

13 Jisas uhwononto a'mu simne'no hitoho engo ulofahon+ngki a'mu simo ul+mento, Kiko humotahohoto.

14 Ose ulonto mofonepo lohofawento a'amu poyo pe'nnyo sohwoe ijempoho sopo aho kisesyahon+ngki a'amu itokwapmmentohofosohwa loho'mentohofofoho. Jisas ul+mento, Olo hwomo lohwo, ngko wakil+monne'no yohono. Fil+kahohoto.

15 Ose ulahon+ngki oso hwomu huhwo sohwo songo likafonto hungkuno l+mentisofoho. Oseso Jisas kako kona'wohimo uy+mentisofoho.

16 Ose uhwonont+fi hwe moya'mi hopi'nono iyoho yont+fi hof+ko An+tu ye yofe ho'noma'mentohofofoho. Ole ul+mentohofi, Hwe Engo lohomo An+tu hungkuno uyahon+ngki najo'ne sohwo nto ifawotoho. An+tu kakoe a'amu ne somo ufo'mayo'ne nto ifawotoho.

17 Oso Jisas imentiso so'no hwaho Jutiya oso'mo ho'nom+wento hwaho ango'meemo ho'n+mentisofoho.

Joun Jisas+imne'no hungkuno luhwat+mentisofoho.

(Mat+yu 11:2-19)

18 Yo'mayo hungkuno Jisasimne'no ho'n'ngkiso so'no Jouniye inomokomoyo sohwa upa'nontifi Jounimo ulimentohofofoho.

19 Joun kako upa'nonto kakoe inomokomoyo hufa'u hwa'umo Jisasiyepono hungkuno lihwatimentisofoho. Hungkunoso olenoho. Hwe tifi wapmmontonoho ho'n'mentiso sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho.

20 Ose lihwojahon'ngki siko Jisasi'no u'manji ulimentisiyo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kikimo ole kilahon'ngkohoho. Kiko hwe tifi wapmmontonoho limentohe sohwsilaho. I, nakwo nom'nihune'no wohontohumantantaho. Jouniye hungkuno ose ulohonimentisiyefoho.

21 Oso hohosohonta Jisas kako hwe moya'mi mnokino kengo kengo'njo somo wopingo umokumentisofoho. A'amu towahuno wonyo ehuhn-
namo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. A'amu t'impinyoso apa'no timo honimentohofofoho.

22 Jisas kako Jouniye inomokomoyo sohwa'umo ole ulimento, Siko nuhusisi yo'mayo nuhwonalokusiyo so'nji yo'mayo upo'nalokusiyo so'ntnne'no Jounimo ulohunyo. A'amu t'impinyoso timo apa'no honalokwofo. A'amu sife wonyo'njoso apa'no hano ito'no walokwofo. A'amu a'apaho uyo nihu'no wonyo'njoso (*lepila*) hofikoe a'apahoso wopingo imo'n'ngkohoho. A'amu haloho p'iku'nnyoso apa'no ito'no upo'nalokwofo. A'amu poyo pe'nnyoso apa'no songo likofalokwofo. A'amu yo'mayo so'no umofonyo iyoso Anituye hungkuno wopingoso upo'nalokwofo.

23 A'amu ngkine'no hwahoponta'ango hwolikeno, Anituye hwolikeno, huno ose mosyafisiyo'njo yontifi hofiko simeho hi'ntnnono kenga'no ntopantokwofoso hofiko simonyo uyife. Siko nuhusisi oso hungkuno hiso Jounimo ulinyo.

24 Ose ulahonngki oso hwe Joun lihwatimentiso sohwa'u nto wahonngki Jisas kako hwe moya'mi somo Jounmne'no hungkuno ulimentisofoho. Ole ulimento, Hohonta sekwo oso hwaho a'amu mohumunyo sopo umentohofoto. Sekwo hwe mohufiyo pa'ningo sohwo ifofo ilojao'mentiso sohomo uhwonano lontifi umentohofoto. O'o, ose'maho.

25 Pehohumo uhwonano lontifi umentohofoto. Hwe fihwo hwapife yo'mayo wonyoangkafo hu'meesisyoso uhwonano lontifi umentohofotaho. O'o, a'amu hwapife yo'mayo wokoso'njo wonyoangkafo sohwa hofiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwoe angomo humawo'nngkohofofoho.

26 I, oso'no sekwo pehohumo uhwonano lontifi, umentohofoto. A'amumo Anitu hungkuno uyahonngki hungkuno najo sohomo uhwonano lontifi imentohofotaho. Ou, osohifoho. Upa'nimno. Oso hwe sekwo uhwonmentohofoto sohwo kako a'amu hopi'nonohinomo Anitu hungkuno uyahonngki nal'wo'nngkohofoto somo yakolo'nnyo hweho.

27 Oso hwe huhwo sohumne'no Anituye hungkuno kakoe hwomumo ole nalohi, Upa'nyo. Ngko hwe fihumo nje hungkuno

motawe'ne wolihwatimonnoho.

Oso huhwo sohwo kako kikimo simo'mo kupe'e'ne hweho.

Kako jije honingkano ito'no esyohumayo'ne hweho.

Ose nalohoho.

²⁸ Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hwe moya'mi hopi'nono olo hwaho lopo humalofoso hofiko Jounimo muyakolopitnnehofo. I, oso'no a'amu yofe engo ane sohwo Anitumo enjwa'mo humaso sohomo Joun kako osohumo muyakolofonefoho. Jisas ose ulimentisofoho.

²⁹ Hwe moya'mi pi'ningo so'nji a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji hofiko Jouniye hungkunomo upa'nontifi hnnimentohofi, Anituye yahino nto'nohino somo uningkowano lahoningkofi Joun hofikimo mijo kiyoma'mentisofoho.

³⁰ I oso'no a'amu Falisi sohwanji a'amu Jutafe honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jouniye mijo kiyomayo so'no nakwolaho limentohofoho so'no hofiko oso honingkano wopingo Anitu utihwamentiso somne'no hohujo ikinjao'mentohofofoho.

³¹ Oso a'amu huhwo sohwanne'no Jisas ole ulimento, Oso a'amu olohonta humalofoho sohwa peho pa'nyo hwasimo waselimonnto. A'amu peho hwalo.

³² Hofiko olo pa'nyo hwafoho. Mehomiso hofiko angopo humantifi nom'ne mehomi somne'no joho ole limofiwon'ngkohofoho pa'nyo hwafoho.

Nakwo hmpehmpe yoka sɪmonyo'ne kulɪmukahonɪngkuhwoni sekwo sɪmonyo miyo kuyoho.

Nakwo wosofe lahonɪngkuhwoni sekwo humotaho majofoho.

³³ Ihwoni. Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo kako i'mofaponto wosopayo'nji ipisayo mijo pompenjiyo so'nji manyo humohuman-tiso hweho. Osohumo sekwo uhwonontɪfi lɪmentohofi, Towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo hweho.

³⁴ I, ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni i'mofaponji ngko ahu'mo wosopayo'nji ipisae mijo pompenjiyo so'nji nɪwo'nɪngkohe so'no sekwo ngkine'no ole lalokwofo. Uhwonɪmno. Hwe wopayo pi'nɪngo engo nyo'njo hweho. Ipisae mijo pomenjiyo pi'nɪngo engo nyo'njo hweho. Kako a'amu hamniyoho mayo syoho'njo sohwanji a'amu honɪngkano wonyo'njo so'njiye a'amu hweho. Oso ngkine'no lɪwo'nɪngkohofɪhwasoho.

³⁵ I oso'no hwe moya'mi hofɪko Anɪtuye huno engo mawo'nɪngkohofoso hofɪkoe honɪngkano wopɪngo somo hofɪkoe ito'no humayo somo a'amu uhwonɪngkuji ne'njofoho wolantɪfeho.

A'mu honɪngkano wonyo'njosi kako Jisasiye sɪfemo hwone mijo ehuloho'mentisofoho.

³⁶ Falisi fihwo kako ngko'nji wosopayo wonaho lonto Jisasi'mo joho ulɪmentisofoho. Jisas kako oso Falisi sohwoe angomo noswonto wosopayo nyo'ne humohumantisofoho.

37 Oso hopo sopo a'mu honingkano wonyo'njosi humunyoponoho. Kako Jisas Falisiye angomo wosopayo nalofoho upa'nonto kako ahwonte hofiyo hwone mijo akino wonyoangkafo'njoso nomanto Falisi huhwo sohwoe angomo humentisofoho.

38 Kako noswonto Jisasiye hohujo hnta'ni sifepo hwomtame ehumanto humotaho sul+mentisofoho. Kakoe t+mijoso Jisasiye sifepo lo'n+ingkahon+ngki kako kakoe mijiyo'nji Jisasiye sifemjo yoko'nyoso sosayo usi+po'mentisofoho. Ose yonto a'musi kako Jisasiye sifemo hinjoho hu'nonto hwone mijo akino wop+ngo'njoso ehuloho'mentisofoho.

39 Oseso oso Falisi Jisasi+mne'no wapono li+mentiso sohwo oso hisimo uhwononto Jisasi+mne'no huno ole syafi+hu'mento, Olo hwe lohomo An+tu hungkuno uyahon+ngki nal+mojo ne hwo'manji kako oso a'mu siye yahinoso huno uy+hwonesohilo. Oso a'musi ni+hu'no wonyiyoho. Oseso ngko huno niyohoho. Kakimo An+tu hungkuno uyahon+ngki nal+mojo ne hwo'maho.

40 Oso hwe huhwo sohwoe hunomjo Jisas kako huno uyahon+ngki ul+mento, Saimoun, ngko kikine'no hungkuno wakil+monne'no yohono. Ose ulahon+ngki Saimoun ul+mento, Nakwoe Lonet+i+hwayo sohwoosi, Nohonjo. Ose ulahon+ngki

41 Jisas ul+mento, Hwe fihwo hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hwe hufa'u hwa'umo hamniyoho aku mayo'ne nokiso uy+mentisofoho. Hwe fihumo kako *faif hantilet* (500) kina uyonto nom'nehumo *fifiti* (50) kina uy+mentisofoho.

⁴² Oso hwe hufa'u huhwo sohwa'u siko aku uyoso hopo'maho. Oseso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohwo kako hamniyoho hiso aku mayoso'no sikoe syohofoho lonto siko'ne ni'hu'nahonefoho, uli'mentisofoho. Ose uli'mentiso so'no oso hwe hufa'uyo huhwo sohwa'u siko oso hwe hamniyoho mokosyohumayo sohumne'no si'meho umo'nyo engoso ti'hwolo.

⁴³ Ose ulohoni'ngkahoni'ngki Saimoun uli'mento, Ngko huno ole syofi'syalokweno. Oso hwe *fai'f hant'i'let* (500) kina ma'mentiso sohwo kako hwe sohumne'no si'meho umo'nyoso engo umo'ni'mentisofoho. I oso hwe *fifi'ti* (50) kina'nohini ma'mentiso sohwo kako si'meho we'e'nohoni uy'i'mentisofoho. Ose ulahoni'ngki Jisas uli'mento, Ji'je huno nehopi kiyohoho.

⁴⁴ Ose ulonto kako a'mu simne'no ikinjamo lohofonto Saimouni'mo uli'mento, Ki'ko olo a'mu losimo uhwonyo. Ngko ji'je angomo swapohe sohonta ki'ko nje si'femo mijo yatiku'nyo'neso montapefoho. I oso'no olo a'mu losi kako kakoe ti'mijo'nji nje si'femo ni'yotijwantofoho. Kakoe mijiyo'nji sosayo nisipeentofoho.

⁴⁵ Ngko noswopahoni'ngko ki'ko ngkimo hinjoho manihu'nyofoho. I ngko kahopi swapohe sohonta olo a'mu losi kako nje si'femo hinjoho ne'nohini ni'hu'ni'ngkohoho.

⁴⁶ Ngko noswopahoni'ngko ki'ko nje mnokinopo hwone mijo mehantohofefoho. I oso'no olo a'mu losi kako nje si'femo hwone mijo akino wopi'ngoni'ngjoso ehontohokwoho.

⁴⁷ Oso'no Saimouni'kimo, ngko ole

wakilimonne'no yohono. Olo a'mu losi kako ose ntohofantokuso so'no kiko huno ole wakiyono. Kakoe honingkano wonyo pi'ningo engo'njo ko hisi olohonta ngko wae nto yaofohono. Oseso kako ngkine'no simeho m+kun+imposo engo umo'nalofoho. U hwe fihwo kako kakoe yokumpohn'nyo so'nji honingkano wopingo iwo'ningkiso sohomo Anitu kakoe wonyo we'eso wae yaofososo oso hwe huhwo sohwo kako Anitumo simeho we'ene uyimontonoho.

⁴⁸ Ose ulonto Jisas kako a'mu simo ulimento, Ngko jije wonyoso wae nto yakumofohono.

⁴⁹ Ose ulahoningki oso a'amu kako'nji humohumantohofoso hofiko hofikoe hungkuno ole hnni'mentohofi, Olo hwe lohwo a'amufe wonyo wae yaofwo'ningkiso lohwo sohwo tihwolo. Ose hnnimentohofofoho.

⁵⁰ Jisas kako a'mu simo ulimento, Kiko ngkimo simeho hi'ntnono ntapohino so'no kiko Anituye a'amu ne imo'ningkohino. Oseso kiko simeho wopingo'nji fosyohumantono.

8

Hwoya'mi fehohnjo sofa Jisasimo iningkamentohofso so'ne hungkunofoho.

¹ Hwangku sohonta Jisas kako ango ho'mo ho'meemo uku'mo'mentisofoho. Oso a'amu homo somo Anitu a'amu kakimo enjwa'mo humawo'ningkohofso somo hofiyo umokosyohumawo'ningkiso so'no liku'mo'mentisofoho. Jisasiye inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u sohwa kako'nji hano umentohofofoho.

2 I, hwoya'mi fifa hofi'ko tifi in'ngkamentohofofoho. Oso hwoya'mi fehohnjo sofa Jisas kako towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyo somo wae yao'mentisofoho. Fifa mnokino'njo sofamo wop'ngo umokumentisofoho. A'mu fisi kakoe yofe Maliya. Oso hihne'no Maliya Makitola nta'angiyoho limentohofofoho. Hohonta oso a'mu simo towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso ehuhnnamo'nnyo simo Jisas kako wae yao'mentisofoho.

3 Nom'nesi Jouanafoho. Oso a'mu siye hwehwo sohwo kakoe yofe Husafoho. Kako hwe engo Heloutiye angomo mokosyohumayo syoho'njo hweho. Nom'nesi Susanofoho. Oso fanji nom'ne moya'mi pi'n'ngo sofanji hofi'ko Jisasi'mo tifi in'ngkamentohofofoho. Oso moya'mi hofosofa hofi'ko Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo ufo'mano lontifi hofi'koe hamniyoho yo'mayoso uyimentohofofoho.

Hwe sohwo ufongoyo fisosomokaofa so'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mat'yu 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 Hwe moya'mi pi'n'ngo engo Jisasi'nji nohumantifi nom'ne hwe moya'mi ango ho'mo so'mta'ni hofi'ko'nji uhu'mokahon'ngkofi Jisas olo pahnnimo hungkuno ulimento,

5 Hwe fihwo kako kakoe syohopo ufongoyo fisosomokao'mentisofoho. Fisosomokofahon'ngki ufongoyo neso fehohnjoso hon'ngkanopo pi'wahu'mentisofoho. Oso homo somo

a'amu nopontifi hwotoho hmmentohofofoho. Fehohnjoso yihufu sohwa nimentohofofoho.

⁶ Ufongoyo fehohnjoso hwaho sojo'njopo piwahu'mentisofoho. Oso hiso nofokafonto hwaho mijo ane imo'nonto oso ufongoyo hiso yofoho imentisofoho.

⁷ Ufongoyo fehohnjoso nantipe yongo'njopo piwahu'mentisofoho. Nantipe hiso ufongo hiso'nji sofoka'mentisoso nantipe sohwo kako ufongomo kingkulo'mentisofoho.

⁸ Ufongoyo fehohnjoso hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso nofokafonto ipisayo ne pi'ningo engo into'nimentisofoho. Ufongoyo anga'nohino somta'ni pi'ningo engo imo'nimentisofoho. Jisas ose ulonto kako mohm'no ole ulimento, A'amu fihwo nje hungkuno upa'nyo'ne haloho hi'njo hwo'manji kako upa'nono. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako pahnnimo hungkuno peho'ne ulimentisoto. Hwapingoso olenoho.

(Matiyu 13:10-17; Mak 4:10-12)

⁹ Jisasiye inomokomoyo sohwa oso pahnnimo hungkuno homo somne'no hwapingo so'no Jisasi'no ulohonimentohofofoho.

¹⁰ Jisas ulimento, Anitu kako a'amumo mokosyohumayo yahino somne'no hiyaso wo'mojoso sekwo sohwasimo nto setihwamentisofoho. I oso'no hwe moya'mi nom'niso hofiko pahnnimo hungkuno'nohini upa'nwo'nngkofofoho. Oseso hofiko yo'mayo somo timo ko uhwonantifeso yofe mihwofe'njofoho. Hofiko yo'mayo somo

haloho ko upa'nontifeso hofiko hwapingo neso huno muyofoho.

Ufongoyo fisosomokafo'ne pahnnimo hungkuno hwapingofoho.

(Matiyu 13:18-23; Mak 4:13-20)

¹¹ Ose ulonto Jisas ole ulimento, Oso pahnnimo hungkuno seloheso olenoho. Oso ufongoyo hiso Anituye hungkunofoho.

¹² Oso ufongoyo honingkanopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso Anituye hungkuno upo'n'ingkahon'ingkofi tifi Seten hwe wonyo sohwo hofikoe simehomjo hungkuno somo wae yaofiwo'n'ingkiso hweho. Seten kako huno ole syofisyalofoho. A'amu Anituye hungkuno simehomo mnawe'manji hofiko kakimo simeho hi'ntnnono uyikujono Anitu hofikimo asomo utimanoho. Ose syafisyonto wae yaofiwo'n'ingkisofoho.

¹³ Oso ufongoyo hwaho sojo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi simonyo iwo'n'ingkohofofoho. I oso'no oso hungkuno meho'nasiyoso pmpongo muhwatnnyo pa'nyofoho. Oso a'amu hiso hofiko Anitumo simeho hi'ntnnono we'enehwo uyontifi yo'mayo tango u'mante so'no hofiko iyoho un'ingkahon'ingki hofikoe simeho hi'ntnnono uyo we'eso ho'naofiwo'n'ingkohofofoho.

¹⁴ Oso ufongoe nantipe yongo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amu

fehohnjoso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi Anitumo ko iningkowahoningkofi yo'mayo hwahoponjo tangoso u'manteso hofiko hamniyoho so'no huno pi'n'ingo engo syafisyontifi hofiko hofikoe a'apahomnohini syafisyahoningkofi oso yo'mayo hiso hofikoe simeho umo'nyo kingkulofwo'n'ingkisofoho. Oso'no hofikoe ipisayoso moja miyonefoho. Hofiko nom'ne a'amu somo Anituye honingkano tipemayo'ne mufo'mapitnnefoho.

¹⁵ I oso'no oso ufongoe hwaho afofo'njopo piwahu'mentisoso olo pa'nyofoho. A'amuso hofiko Anituye hungkuno upa'nontifi simeho mo'mo meho'nasyontifi yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ingkohofofoho. Oso a'amu hiso hofikoe humayoso ito'nohinofoho. Hofiko nom'ne a'amumo Anituye hungkunomo in'ngkafitnne'entifi lutihwawo'n'ingkohofofoho.

Sikiloho nomongkujikuji hiyae ifoho'ofasiyo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Mak 4:21-25)

¹⁶ A'amu sikiloho'njoso hofiko nomongkujikuji ahwonte'mo wokipitofosyantihm'maho. Epohumayo enjwa'mo woho'nosyantihm'maho. Awonoho. Hofiko ijempoho tojwapo ifoho'ofahufijoso a'amu oso ango homo somo swapifijo somo oso pomponahoso hofikimo walohumontonoho.

¹⁷ Oso pahnnimo hungkunoso olene'no lonetihwalofoho. Yo'mayo hiyaso wojoso hwangku utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no uhwonantanoho. Yo'mayo simeho mo'mjo

hiyaso mokosyohumalohwoneso hwangku
 utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu
 hopi'nono uhwonantifeho.

¹⁸ Sekwo Anitumo iningkawentifi aho
 yokumpohn'nyo kemokosyohumalofo
 sokumo, Anitu kako engo'no engo'no
 wosejapmmontonoho. I oso'no hwe fihwo
 kako Anitumo simeho we'e uyo sohwo,
 Ngko Anituye hungkuno nom'ne upa'nyoso
 peho'neto. Nta'noho, loso sohwo oso simeho
 we'e uyalokuso somo wae weeo'mtonoho. Jisas
 ose ulimentisofoho.

*Jisasiye kona'wohi'nji koningkwa'wehwosanjiye
 hungkunofoho.*

(Matiyu 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Oso hohosohonta Jisasiye kona'wohi'nji
 koningkwa'wehwosanji kakiye pono pmento-
 hofofoho. I oso'no hwe moya'mi pi'n'ngo engo
 Jisasi'njopo uhu'mokumentohoho so'no hofiko
 Jisas pone neso m'mofapifitnnehoho.

²⁰ Oseso hwe fihwo Jisasi'mo ulimento,
 Hnna'wohi'nji hningkwa'wehwosanji hofiko
 yoloho'mo lohofontifi kikimo woku'mano lontifi
 humohumantohofofoho.

²¹ Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu
 Anituye hungkunomo haloho pentifi
 iningkawo'n'ngkohofoso hofiko nje na'uja nje
 ningkwahwosafoho.

*Jisas kako ifofo engo sohumo moi'wo
 hmno'nyo ulimentisofoho.*

(Matiyu 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Sɪkuno fihumo Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji hofiƙo yofayokinomo kotasontifi Jisas ulimɛnto, Nakwo mijo lomo nongkihnta'ni woekano. Ose ulahonɛngki nihu'nahone yofayokino hano imentisofoho.

²³ Nowekontanɛngkofi Jisas kako saho fosyawo'mentisofoho. Nofosyowentanɛngki ifofo engo nto yahonɛngki oso yofayokino homo somo mijo ufehu'mokahumonto yahonɛngki yofayokino hiso mijo womuhulo'mto imentisofoho.

²⁴ Inomokomoyo sohwa hofiƙo Jisasimo komo'no ulikafontifi ulimentohofi, Hwe Engofo, Hwe Engofo, we'eneƙi nakwoe yofe moi'wo umo'nontane'no yalokuhwono. Ose ulahonɛngkofi Jisas nolikafonto ifofo so'nji mijo so'njimo hungkuno ulahonɛngki ifofo'nji mijo'nji moi'wo imo'nɛngkahonɛngki mijo apa'no songo songo miyo'njo nihu'nahone lofawo'mentisofoho.

²⁵ Oseso Jisas kakoe inomokomoyo sohware ulimɛnto, Sekwoe simohe hi'ntnnohinoso ntimo weho. Ose ulahonɛngki hofiƙo yomo yontifi iyoho yontifi ole hnnimentohofi, Olo hwe lohwo kako ifofo'nji mijo'njimo yoka ulisolohaloho'nohini isolo tihwoe huhwolo.

Hwe sisi'masoho'njo sohumta'ni Jisas kako towahuno wonyo wae yao'mentisofoho.

(Matɪyu 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Hofiƙo hwaho Ngkalili sopo nta'ni mijo ayo somo nowakentifi hwaho Ngkekesa sopo ki'mofamentohofofoho.

27-29 Oso hopo sopo Jisas kako yofayokino mta'ni ifohohosyosyahon'ingki oso ango sopenjo hwe fihwo u'ma'mentisofoho. Oso hwe huhwo sohumo towahuno wonyo sohwa kakimo ehuhnamo'nnyo hweho. Sikuno pi'n'ingo engo somo kako he ane hweho. Kako ango ne so'mo mohumayo hweho. O'o, kako a'amufe pijafu sokimomo ho'nasiyo sopo humemmojo hweho. Sikuno pi'n'ingo engo somo oso towahuno wonyoso oso hwe huhwo sohumo yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ingkohofu sohonta a'amu angoponjoso aho kesyohumant'ifi ahwomo nano so'nji kakoe sife ahomo ko kilofont'ife sohwo kako ahwomo nano hiso mt'ihupewo'n'ingkisofoho. Towahuno wonyo homo somo hwaho a'amu ane sopone'no ipemotawowo'n'ingkohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako Jisasi'mo uhwononto joho mohm'no lamofonto Jisasiye sife ki'nyo'mo pi'wasyonto mango engo ul'imento, Jisas k'iko Anitu Yokintahoponjo sohwoe Hwomu Ne hwosoho. K'iko ngkimo peho wontoho'monne'nelo. Hungkuno yokumpohn'nyo wakil'monne'no yohono. K'iko ngkimo tohino nontapohotoho. Oso hungkuno ul'imentiso hwap'ingoso olenoho. Jisas kako oso towahuno wonyo sohumo ul'imento, K'iko olo hwe lohomo ul'iko'maho.

30 Ose ulonto nom'ne hungkuno ul'imento, Ji'je yofe pi'hwo'nyo hwosilo. Ose ulahon'ingki ul'imento, Nje yofeso *Ami* hwo'nyoho. (Nakwoe hungkuno ole, Si'sihwayo pa'n'ingo, pi'n'ingo engofoho.) Hwap'ingoso towahuno wonyo pi'n'ingoso oso hwe huhwo sohumo

ehuhnnamo'nnyofoho.

³¹ Towahuno huhwo sohwo hofi'ko Jisasi'mo yokumpohn'nyo uli'mentohofi, Kiko tohino mayo so'no tikano somne'no nolonehwajohotoho.

³² Oso hwofi'ki'nyo mofone sopo yahu pi'n'ngo engoso hofi'ko mno ijontan'ngkoko somne'no towahuno wonyo sohwa Jisasi'mo yokumpohn'nyo uli'mentohofi, Kiko timo'nohino fohononehwajo. Nakwo oso yahu nongkwafe pone'no wohwontane'no yi'hwono. Ose ulahon'ngkofi Jisasi hofi'kimo timo honohwatimentisofoho.

³³ Oseso oso towahuno wonyo hiso hwe sohomo nuli'ko'manti'fi yahu somo ehuhnao'mentohofofoho. Ehuhnaofahon'ngkofi yahu hiso hofi'ko hano kunto kunto'no wenti'fi iwo'mangomo mtiku'nonti'fi mijomo ni'hu'nahono mihulo'mentisofoho.

³⁴ Oso yahu mokosyohumayo sohwa yo'mayo somo uhwononti'fi hano kunto kunto'no wenti'fi hwe moya'mi ango engo sopenjo so'nji oso'mo so'meemjo so'ntnne'no oso hungkuno hiso lijwaofahon'ngkofi ho'n'i'mimentisofoho.

³⁵ Oso hungkuno hiso ho'n'ngkahon'ngki hwe moya'mi hopi'nonohinosa uhwonano lont'i'fi imentohofofoho. Hofi'ko Jisasi'nji i'mofaponti'fi uhwonimentohofoso oso hwe towahuno wonyo uli'koma'mentohofoso sohwo kako he yofonto kako huno wop'ngo'njo imo'nonto kako Jisasiye sifi'ki'nyo'mo nohumentan'ngki uhwonimentohofofoho. Ose uhwononti'fi iyoho imentohofofoho.

³⁶⁻³⁹ Oso a'amu tifi'ngo i'mofapmmentohofoso

somo a'amu hofi'ko Jisas oso hwe towahuno wonyo uli'ko'ma'mentohoho sohumo wopi'ngo umokumentiso somo uhwon'imentohoho so'no mpoyo lut'i'hwamentohohofoho. Ose upa'nonti'fi oso hwe moya'mi hopi'nono oso hwaho Ngkekeso so'meem mta'angoso hofi'ko Jisasimo uli'mentohofi, Kiko nakumo noneli'ko'mahoji nom'ne angopono mpano. Ose uli'mentohoho hwap'i'ngoso ole'nefoho. Hofi'ko iyoho mi'kun'imposo un'i'ngkahon'i'ngki uli'mentohohofoho. Oseso Jisas kako yofayokinopo nokotosahon'i'ngki oso hwe towahuno wonyoso uli'ko'ma'mentohoho sohwo kako Jisasimo yokumpohn'nyo uli'mento, Ngko kiko'nji wowahontne'no yohono. Ose ko ulahon'i'ngki Jisas uli'mento, Kiko jije angopono asomo uhujji yo'mayo wonyoangkafo Anitu kiloho'maso so'no jije a'amu somo filut'i'hwaho. Ose li'hwajonto Jisas kako ni'hu'nahone asomo wako'mentisofoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo nowento hwe moya'mi hopi'nonohinomo yo'mayo Jisas uloho'mentiso so'no lut'i'hwamentisofoho.

Mu poyo pe'nnyosi'nji a'mu mnokino'njosi'njiye hungkunofoho.

(Matiyu 9:18-26; Mak 5:21-43)

⁴⁰ Jisas kako mijo ayo nongkihnta'ni asomo wako'mentiso sohonta hwe moya'mi hopi'nono kakine'no humohontohumantohofoso Jisasimo uhwononti'fi simonyo imentohohofoho.

⁴¹⁻⁴² Osohonta hwe fihwo kakoe yofe Jailos sohwo kako Jisasimo u'ma'mentisofoho. Oso hwe Jailos huhwo sohwo kako Anituye tajo ango

we'e somo mokosyohumayo'ne yofe engo'njo hweho. Kako mu anga'nohino'njo hweho. Kakoe mu siye soswoso aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'nnyosi kako poyo wope'nimonto mofone sopo kanngkwohwo Jisasimo u'manto Jisasiye sifiki'nyo'mo hwomtame ehumanto Jisasimo yokumpohn'nyo ulimento, Kiko nje angopone'no wowaho. Ose ulimentisofoho.

⁴³ Oso a'amu'njo hopo sopo a'mu fisi kako humunyoponoho. Oso hisi kako engolopohamo imoihoso ne'no yontanngki soswo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'u uyakolo'mojofoho. A'amu fihwo kako oso a'mu hisiye mnokino homo somo wopingo umokone sohwo mohumunyoponoho. Kakoe hamniyoho hopi'nono a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyo sohwo nto umojiyoho.

⁴⁴ Oso a'mu hisi kako Jisasiye hohujo hohnta'ni u'manto kako Jisasiye hwapife tokwajo somo aho upm'mokahonngki a'musi kakoe honiyoso sosayo komo'no sa'nimentisofoho.

⁴⁵ Oso hohosohonta Jisas ulimento, Ngkimo aho tihwo nipm'mokantofoho. Ose ulahonngki hofiko anga'no anga'no ulimentohofi, Ngko'maho. Ngko makupm'mokoho yohono. Ose lontanngkofi Pita Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, hwe moya'mi pi'nngo engo kikimo ifehu'mokokumantifi kakupm'mokohofu.

⁴⁶ Ose ulahonngki Jisas ulimento, A'amu anga'no kako ngkimo aho kisanisyohoho. Nje a'apaho somta'ni yokumpohn'nyo fehohnjoso uhwohoe huno niyohoho.

47 Ose ulahonꝯngki oso a'mu hisi kako Jisas ngkine'no huno nto uyohoho syafꝯsyonto yomo yomo yonto Jisasiye sꝯfꝯki'nyo'mo hwomtame ulohofonto a'amu hopi'nonohinofe tꝯmopo kako Jisasi'mo aho kisuhumentiso hwapꝯngꝯ so'no lutꝯhwanto ole ulꝯmento, Nje mnokinoso nꝯhu'no komo'no moi'wo imo'nꝯngkohoho.

48 Ose ulahonꝯngki Jisas ulꝯmento, Nje mupe, kꝯko ngkimo sꝯmeho hi'ntnnono ntapohino so'no olohonta kꝯko wopꝯngꝯ imo'nꝯngkino. Kꝯko sꝯmeho wopꝯngꝯ'njo siki uhujꝯ fohumantono.

49 Ose ulontanꝯngki hwe fihwo Jailosiye angopo nta'ni noponto Jailosi'mo u'manto ulꝯmento, Jꝯje mu poyo nto pe'nꝯngkohoho. Oseso kꝯko olo hwe engo lohumo jꝯje ango pone'no peho'no ipemotowalokuno. Kako wohumano.

50 Ose ulahonꝯngki Jisas kako upa'nonto Jailosi'mo ulꝯmento, Kꝯko iyoho yohotoho. Kꝯko ngkimo sꝯmeho hi'ntnnono ntahopohojo'no jꝯje mu wopꝯngꝯ umo'nꝯmontonoho.

51 Ose ulonto Jisas kako Jailosiye angopo i'mofawento oso hopo sopo Jisas kako Pita, Joun, Jemis oso hwanji kanꝯngkwohwo'ya'u'njimo utꝯmanto hofꝯko'nohini angomo humentohofofoho. Nom'ne a'amu somo ole ulꝯmento, Sekwo noswapꝯkutoho.

52 Ose ulahonꝯngki hwe moya'mi pi'nꝯngꝯ engoso hofꝯko mu hisine'no humotaho lopemo'nowentanꝯngkofi Jisas ulꝯmento, Sekwo humotaho likutoho. Kako poyo'maho. Saho fosyaweho.

53 Ose ulahonꝯngki a'amu hiso hofꝯko mu poyo nto pe'nꝯmentiso so'no huno uyahonꝯngki

hofiko Jisasimne'no sitofo ulontifi tikafo uj+mentohofofoho.

⁵⁴ I oso'no Jisas kako mu poyo pe'n+mentiso siye aho manto mango mohm'no ole ul+mento, Mupe, kiko fil+kaho.

⁵⁵ Ose ulahon+ngki oso mu hisiye huyo'mangoso nto umentisoso asomo ponto ka'wohimo uhulo'ofahon+ngki mu sopi lika'mentisofoho. Nolikofahon+ngki Jisas kan+ngkwowho'ya'umo ul+mento, Wosopayo uyinyo.

⁵⁶ Ose ulahon+ngki kan+ngkwowho'ya'u siko yo'mayo somo uhwononji yomo engo imentisiyefoho. Jisas kako kan+ngkwowho'ya'umo hungkuno yokumpohn'nyo ul+mento, Olo hilo so'no siko yolohoso nom'ne a'amumo nulo-hosiloho. Ose ul+mentisofoho.

9

Jisas kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo kakoe syoho somo iyo'ne uhwat+mentisofoho.

(Mat+yu 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lut+manto yo'mayo mnokino'njo so'nji a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo so'njimo wae yaof+kuji wop+ngo umokiyo'ne kakoe yokumpohn'nyo uy+mentisofoho.

² Jisas hof+kimo ul+mento, Sekwo ango'meemne humpekuji An+tu kako a'amu somo umokosyohumamonto yalokunjo so'no

lutihwafikuji a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumno.

³ Ose ulonto ulimento, Sekwo yo'mayo hano emoyo so'ne'no mno, ho'yo, wopayo, hamniyoho manji'mofo nom'neso nomotawekutoho. O'o, hano'nohino fiyikuno.

⁴ Sekwo nom'ne angopo i'mofahokuji a'amu fihwo sekumo kakoe angomne'no setimaso sohwoe angomnohini fosyawentifijo sohwasi oso angu hopo sopo nuliko'mafikuji angu nom'nepono nje hungkuno lutihwayo'ne fihwanimno.

⁵ Angu fipo i'mofafijoso a'amu mosetimaso'njo mikujimanji oso angu hopo sopo nuliko'mafikuji hopo sponjo hwaho semongki'nososo hofiko nosehontohumentaningkuji oso hintalinyo hiso wae feehumno. Oso homo somo uhwoninkinguji hofiko hofikoe yahino somne'no huno ole wosyafihupife. U, nakwo wonyo yihwono. Ose syafisyikuji iyoho unono.

⁶ Ose ulonto hofikimo uhwojahoninkingi hofiko angu'meemne'no humpo'mentohofofoho. Angu ho'mo ho'mmeemo Anituye hungkuno wopingoso liku'mofontifi a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumentohofofoho.

Hwe yofe engu'njo hwaho mokosyohumayo Helout sohwo kako Jisasimne'no hungkuno upa'nimentisofoho.

(Matiyu 14:1-2; Mak 6:14-16)

⁷ Hwe yofe engu'njo hwaho Ngkalili sopo mokosyohumayo sohwo kakoe yofe Heloutiyoho. Oso huhwo sohwo yo'mayo wonyoangkafo Jisas

imentiso so'no upa'nonto kako huno pi'n'ngo syafi'hu'mentisofoho. Hwap'ngoso a'amu fehohnjoso Jisasimne'no ole ulimentohofi, Joun poyo pe'n+mentiso sohwo kako pi'n+imo mta'ni apa'no songo nto likakwoho.

⁸ Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, Ilaija sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki kako neyakwosamo hohonta luti'hwamojo sohwo kako poyo pe'n+mentiso sohwo apa'no nto likakwoho. Nom'ne a'amuso ole ulimentohofi, U, nom'ne a'amu hohonta humamojo sohomo Anitu hungkuno uyahon'ngki luti'hwamojo sohwo nto likakwoho.

⁹ Helout oso hungkuno upa'nonto kako syafi'hu'mento, Nje a'amu lihwat+mentoheso hofi'ko Jouniye ti'wangomo m'ngo ntofilijwamokwofihweho. Oseso olo hwe lohwo Joun+'manji pipilo. I oso'no ngko pipine'no upa'n'ngkohono oso huhweho eso, hungkuno upa'n+maleso t'hwolo. Ose syafisyonto kako Jisasimo uhwon+monto imentisofoho.

Jisas kako a'amu faif tausen' (5000) sohwamo wopayo uy+mentisofoho.

(Mat'yu 14:13-21; Mak 6:30-44; Joun 6:1-13)

¹⁰ Jisas kakoe inomokomoyo (*apousel*) uhwat+mentiso sohwa asomo nopontifi hofi'ko yo'mayo imentohofso so'no Jisasimo ul+mentohofsofoho. Nto ulahon'ngkofi Jisas kako hofi'ko'nji a'amu nom'ne hopi'nonohino somo uhwat+'mofontifi hofi'ko'nohini ango Mpet+saita ne'no umentohofsofoho.

11 Hwe moya'mi hopi'nonohinoso oso hiso'no huno uyahon'ngki hofi'ko umentohofu somo in'ngkamentohofofoho. Jisas kako oso hwe moya'mi hiso kakimo nto in'ngkowahon'ngkofi uhwononto ul'imento, Sekwo oyoni'mno. Jisas kako Anitu hwe moya'mi somo wopi'ngo umokosyohumamonto iwo'n'ngkiso so'no hungkuno ulonto a'amu mnokino'njo somo wopi'ngo umokumentisofoho.

12 Oso'no sikuno'nji kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa Jisasi'mo u'manti'fi ul'imentohofi, Kiko oso hwe moya'mi somo ango so'mne'no lihwajohojo'no hofi'ko osopo fosyawekuji wosopayo woti'pemapife. Olo humalohwone lopo a'amu ango yo'mayoso aneponoho.

13 Ose ko ulahon'ngkofi Jisas ul'imento, O'o, sekwo huhwasi wosopayo uy'i'mno. Ose ulahon'ngki hofi'ko ul'imentohofi, Nakwo wosopayo pi'n'ngo'njo hwonani'maho. Wopayo aho fehohnjo hopi'nonohino'nji inan'ku hufa'uyo so'ntnnohini mokosyohumalohwono. I kiko ole losyofi'syalokuno. Sekwo nowekuji ho'yango ango mta'ni a'amu hopi'nonohino somne'no wosopayo mpe uyamno. Ose losyofi'syalokuno. Ose ul'imentohofofoho.

14 Oso a'amu hiso *faif tausen* (5000) hwafoho. Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwaro ul'imento, Sekwo hofi'kimo ul'i'mno. A'amu *fifiti* (50), *fifiti* (50) mihu'mokin'ngkuji wohumafe.

15 Ose ulahon'ngki inomokomoyo sohwa hofi'ko Jisas ul'imentiso hopa mihu'mohu'm'ngo yi'hu'mati'mentohofofoho.

16 Jisas kako oso wosopayo aho fehohnjo hopi'nonohino so'nji inan'ku hufa'uyo so'nji no-manto kako ahwomomo t'imo uhwontohumanto An'itumo isamoyoka ul'imentisofoho. Isamoyoka nto ulonto kako wopayo hiso kut'ikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwaso a'amu somo yano ulofiyo'ne hu'muy'imentisofoho.

17 A'amu hopi'nonohinoso wopayo hiso moi'wo nont'ifi simeho uhnn'ingkahon'ingki hof'iko wosopayo n'ifonao'mentohofoso nuhu'mokont'ifi sohwo ho'yo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somo mohu'memeehumentohofofoho.

*Pita Jisasimne'no Kilaisiyoho ose
lijwao'mentisofoho.*

(Mat'iyu 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 Sikuno fihumo Jisas kako'nohini kan'ingkwohumo jomo ulontan'ingki kakoe inomokomoyo sohwa mofonepo humohu-mantohofofoho. Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso ulohon'imento, A'amu ngkine'no pehofo mjol'im'walokwofo.

19 Ose ulahon'ingki hof'iko ul'imentohofi, A'amu fehohnjo kikine'no ole lalokwofo, Joun A'amumo Mijo Kiyoma'mojo sohwo'ikeno. A'amu nom'ne fehohnjo ole lalokwofo, Ilaijat'ikeno. I nom'nihwa a'amumo An'itu hungkuno uyahon'ingki luti'hwanto pe'n'imentiso sohwo apa'no songo lika'maso hwol'ikeno. Kikine'no ose mjol'im'walokwofo.

20 Ose ulahon'ingkofi Jisas ul'imento, Sekwo sohwaso, ngkine'no pehofo

ntiwo'n'ingkohofihwasilo. Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Kiko sohwoosi Anituye Kilaisikiyoho. Anitu nakwoe hwaho lopone'no kuhwotimentiso hwosoho.

*Jisas kako poyo pe'n'ingkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisofoho.
(Mat'yu 16:20-28; Mak 8:30-9:1)*

²¹ Pita ose ulahon'ngki Jisas kako inomokomoyo sohwoosi hungkuno yokumpohn'nyo ole ulimento, Sekwo oso hiso'no nom'nemo lujimofikutoho.

²² Ose ulonto ole ulimento, A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko tohino engo noma'mne hwo'nyoho. A'amu Jutafe hwe engo sohwanji a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Jutafe hon'ngkano hungkuno lutihwawo'n'ingkohofo sohwanji hofiko ngkine'no nakwolaho ntikuji hohujo ikinjanimofikuji nofonjanihufitnefoho. I oso'no sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

²³ Ose ulonto hwe moya'mi hopi'nono Jisasimo in'ngkamentohofosomo ole ulimento, U, a'amu fisoku ngkimo won'ngkopano lifijo'manji sekwo sekwoe yo'mayo hi semo'n'wo'n'ngkiso so'nji sekwoe yofe so'nji monje yahin'ngkuji sekwo sikuno huhwo huhwi nje yofe'no poyo pe'nyo so'no iyoho miyo'njo ifijosongkimo mofone sopo tifi nn'ngkapmno.

²⁴ A'amu fihwo kakoe songo humayoso yokumpohn'nyo womokosyohumamolososo kakoe songo ne'no humayoso wopiwahu'montonoho. Oso'no a'amu fihwo

ngkine'no huno uyahon+ngkuhwosi kakoe humayoso piwasyososo hwangu kakoe humayoso woti+pema'montonoho.

²⁵ A'amu fihwo kako Anitumne'no hohujo ikinjaofihwosi kako olo hwaho lophonjo ho'yango hamniyoho yo'mayoso engo hu'meesyontoso sohwo kako tikanomo weso'manji oso ho'yango yo'mayoso pipi ufo'maneto. Awonoho.

²⁶ A'amu fihwo kako nje hungkuno so'nji ngko'ntnne'no hohujo ikinjan+mofoso sohwo ngko oso huhwo sohumne'no tifi no'mo hohujo ikinjimo'mnefoho. Ou, osohonta ngko nje Mpo-hwoe yokumpohn'nyo so'nji a'amu ahwomomjo wopi+ngo'nohini sohwafe yokumpohn'nyo'nji nje yofe engo'nji olo hwaho lopo asomo pmme sohonta a'amu ngkine'no hohujo ikinjan+mofoso sohune'no ngko hohujo ukinjimo'monnoho.

²⁷ Ngko hungkuno nehopi wasel+monne'no yohono. A'amu olo hwaho lopo nakwo'nji olohonta humalofo fehohnjoso mape'nontan+ngkuji Anitu a'amumo wopi+ngo wonyoangkafo mokosyohumayo somo uhwonantifeho. Ose ul+mentisofoho.

Jisas kakoe a'apaho simano nom'ne kengo imo'nimentisofoho.

(Mat+yu 17:1-3; Mak 9:2-13)

²⁸ Sikuno aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'u sihune memjaofahon+ngki Jisas kako Pitaja Jounja Jemisi+jamo utimanto kako Mpohumo jomo ulimo lonto hwofiki'nyo we'e sopone'no kotasimentohofofoho.

29 Kako Mpohumo jomo ulontanꝯngki kakoe sꝯmo'mangoso mofehi'nyo pa'nyo imo'nonto kakoe manji'mofo sawemoso nihu'no halojo pomponaho pa'nyo imo'nimentisofoho.

30 Oso hohosohonta hwe hufa'u hohonta pe'nimentisiye sohwa'u kako'njopo i'mofaponji hungkuno hnn+mentohofoso Mousesi'nji Ilaija'njoho.

31 Siko ahwomomjo yokumpohn'nyo so'nji u'manji siko Jisas kako ango Jelusalem sopo yo'mayo Anitu kako Jisas yone'ento uyohotimentiso somo ne imo'nyo'ne poyo umo'nimontonoho, hnn+mentohofofoho.

32 Pitajanji nom'ne sohwanji saho humofosyawentohofoho sohwa nolikafontifi uhwon+mentohofoso Jisasiye pomponaho so'nji hwe hufa'u sohwa'u'njimo uhwon+mentohofofoho.

33 Oso hwe hufa'u sohwa'u Jisasꝯmo uhwot'i'mofaho lonji imentisiyoso Pita kako huno pi'nꝯngo syof+sikaofonto Jisasꝯmo ul+mento, Hwe Engofo, nakwo olopo humentani sehonꝯngkuhwoneso wopꝯngofoho. Olo hilo so'no syaf+siyo'neso ango hufa'u sihune womolantane'no y+hwono. Anga'no kiko'nefoho. Anga'no Mousesimnefoho. Nom'neso Ilaijamnefoho. Pita kako oso hiso'no huno ito'no muyahonꝯngki ul+mentisofoho.

34 Pita ose ulontanꝯngki himo hwahonepo kepijiyofasyonto hofi+kimo ifeehu'mokosyahonꝯngki inomokomoyo sohwa hofiko iyoho imentohofofoho.

35 Oso himo ho'mo so'mta'ni mampaho ole

ho'nimento, Olo hwe lohwo sekumne'no uh-wosopo'mentohe sohwo nje Hwomufoho. Kakoe hungkunomo sekwo upa'nimno.

³⁶ Oso mampaho hiso moi'wo ho'nikwato lohofahon+ngki inomokomoyo sohwa uhwon+mentohofoso Jisas kako'nohini lohofontan+ngki uhwon+mentohofofoho. Inomokomoyo huhwo sohwa yo'mayo uhwon+mentohofoho sohonta hofiko nom'ne sohwo hungkuno mul+mmentohofofoho. O'o, mampi'nyo humohumantohofofoho.

Hwomu towahuno wonyo ehuhnnamo'nyo fi-humo Jisas wop+ngo umokumentisofoho.

(Mat+yu 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Mo'n+ngkanta hofiko hwofiki'nyo we'e sopo ul'iko'mant+fi nowent+fi hwe moya'mi pi'n+ngo engo hon+ngkanopo Jisas+mo uswo'n+mentohofofoho.

³⁸ Hwe fihwo kako oso hwe moya'mi pi'n+ngo engo somta'ni Jisas+mo joho ul+mento, Hwe Engofo, ngko kikimo jomo wakil+monne'no yohono. Kiko nje hwomu lohomo t+mo uhwonyo. Ngko olo hwomu anga'nohino'njo hwo'nyoho.

³⁹ Towahuno wonyo sohwo kako hwomu sohomo u'manto aho yokumpohn'nyo kemokosyohumahon+ngki hwomu sohwo kako joho mohm'no liwo'n+ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohomo wonyo kimokonto mohm'no mohm'no ulohofahon+ngki hwomu sohwoe mango mta'ni makwoangoso sap+wo'n+ngkisofoho. Towahuno wonyo huhwo sohwo kako hwomu sohwoe

a'apaho wonyo ne'no umokonto komo'no musya'ofe'njo yonteso hwomu sohwo kakoe a'apahoso kangotnnyo imo'n'imojofoho.

⁴⁰ Oseso ngko jije inomokomoyo sohwa hofiko towahuno wonyo hiso wae weenimofife lonji humotaho ko loheso hofiko hopo'maho.

⁴¹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofu soku, sekwo Anitumo simoho hi'ntnnono muyo kuyoho. Sekwo hon'ngkano ito'nohino'maho. Oso yahino hiso ne'no weso'manji ngko sekwo'nji humayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Ngko sekwoe tango ngkimo ni'mayoso sikuno alale womemjanimo'montolikeno. Jije hwomuso ngko'njo lopone'no motape.

⁴² Nomotowentan'ngki towahuno wonyo sohwo kako hwomu huhwo sohomo hwahopo kelopmmokwajonto mohm'no hnnojwao'mentisofoho. Jisas kako towahuno wonyo huhwo sohomo yoka ulonto wae yimofonto hwomu sohomo wop'ngo umokumentisofoho. Wop'ngo umokonto kan'ngkwohumo uyimentisofoho.

⁴³ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Anituye yokumpohn'nyoso utihwa'nyopo uhwonont'fi hi ulikofahon'ngki hofiko yomo imentohofofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso kako poyo imo'none so'no apa'no ulimentisofoho.
(Mat'yu 17:22-23; Mak 9:30-32)*

Hofiko Jisas kako imentiso so'no huno pi'n'ngongo engo syofisyontan'ngkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwaamo ulimonto,

⁴⁴ Sekwo olo hungkuno loso seli'me'no haloho ito'no upa'nimno. Sekwo in'ngongo mofikutoho. Hwangku we'enepe ngko A'amufe Hwomu sohwo'nimo nje mango sohwafe aho somo hofiko ngkimo woho'nonisyantifeho.

⁴⁵ Ose ulahon'ngki hofiko oso hungkuno ulimentiso so'no huno mummentisofoho. Hwap'ngoso oso hungkuno hiso hofikine'no hiyaso wo'nnyo so'no hofiko huno mosyafisiyo'njo yontifi hofiko hwap'ngongo ne so'no Jisasi'mo ujoso'no iyoho unimentisofoho.

Inomokomoyo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tihwolo.

(Mat'iyu 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Inomokomoyo sohwa hofiko nakwoe hwe yofe engo'njo simo'mo yakoloso, tihwolikeno sohnnohojikamo'nontifi ikujoho wofongki'nantifi imentohofofoho.

⁴⁷ Jisas kako hofikoe huno somjo huno wo'nnyo so'no huno uyahon'ngki kako mehomi we'eso utimanto, momemokosyohumamentisofoho.

⁴⁸ Oseso inomokomoyo sohwaamo ulimonto, A'amu fihwo kako olo mehomi lohomo nje yofe ho'nonimayo'ne ufo'maso sohwo kako ngkimo nifo'makwoho. A'amu ngkimo nifo'maso sohwo kako hwe engo ngkimo nihwatimentiso sohwo huhumo ufo'makwoho. Hwe fihwo kako kakoe yofe engo somne'no huno mosyafisiyo'njo a'amu

nom'nimo ufo'mayo'nohini sohwo kako Anituye
t̄imopo hwe engo ne s̄imo'mjo hweho.

*A'amu sekwoe yo'mayo syoho somo mohwem-
peesemofe hwo'manji sekwoe a'amu hweho.*

(Mak 9:38-40)

⁴⁹ Jisasiye inomokomoyo Joun sohwo kako
Jisasīmo ul̄imento, Hwe Engofo, Nakwo uh-
won̄imalohwoneso hwe fihwo kako j̄je yofe
ulonto towahuno wonyo wae yaofontan̄ngki uh-
won̄imalohwonefoho. I oso'no kako nakwo'nji
kikimo mokin̄ngkwaloku ȳhwono i oso'no
nakwo kakimo ul̄imalohwono, K̄iko Jisasiye
yofe'nji towahuno wonyoso wae yaofohotoho.

⁵⁰ Ose ulahon̄ngki Jisas ul̄imento, Sekwo
ose uloho'malofoso wonyofoho. Sekwo kakoe
hon̄ngkanomo nop̄jumof̄kutoho. A'amu sek-
woe syoho somo mohwempeesemofe hwo'manji
sekwoe a'amu hweho. Ose ul̄imentisofoho.

*A'amu Someliyaso Jisas hof̄koe
angopo wahon̄ngki hof̄ko Jisasīmo
mut̄ma'mmentohofofoho.*

⁵¹ Jisasīmo An̄itu ahwomomne asomo ut̄imayo
s̄ikuno mofonepo imo'n̄ngkahon̄ngki Jisas kako
Jelusalemne'no we-e'neso huno yokumpohn'nyo
syof̄syomanto Jelusalemne'no wawomo lonto
hano s̄imentisofoho.

⁵² Jisas kakoe inomokomoyo sohwanji
Jelusalemne'no nowentan̄ngkofi kako
kakoe inomokomoyo fihwamo a'amu
Someliyafe ango fipone'no Jisas kakine'no
ango ito'no esyohumayo'ne ulohasiyo'ne
lihwat̄imentisofoho.

53 I oso'no oso ango hopo soponjo a'amuso hofiko Jisasimo hofikoe angomo ipemotasyuyo so'no nakwolaho lontifi mutimmaso'njo imentohofofoho. Hwapingoso kako Jelusalemne hweho lontifi mutima'mmentohofofoho. Hofiko Anitumne'no hwomtame ulohofu yahinoso Jelusalemnohini * uhwonyoso nakwolaho linyofoho.

54 Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u Jemisi'nji Joun'nji siko yo'mayo yo'mayo yahino somo uhwononji ulimentisiyo, Hwe Engofo, nakwo ahwomomjo toho so'no joho lutimehwasi olo a'amu lomo nasiyoso wopingotaho.

55-56 Ose ulahoningki Jisas kako sikimo yoka ulimento, Siko sikoe simeho mo'mjo huno wonyoso huno maseyohi yohoho. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko a'amumo wonyo imokiyo'ne pmmentohe hwonimaho. O'o, a'amumo ufo'mayo'ne pmmentohe hwo'nyoho. Ose ulahoningki hofiko nom'ne ango pone'no womentohofofoho.

A'amu Jisasimo tifi iningkayo yahino so'ne hungkunofoho.

(Matiyu 8:19-22)

---

* **9:53:** A'amu Someliyaso Hwofiki'nyo Ngkelisim sopo uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'ningkohofofoho. Oso'no a'amu Jutaso hofiko Jelusalem uhu'mokontifi Anituye yofe ho'nomawo'ningkohofofoho. (Jn. 4:20 somo uhwonyo.) A'amu Someliyaso hofiko huno ole, A'amu Jutaso hofikoe yahino wopingo miningkawo'ningkiyohofu. Oso'no hofiko Jisasimo mufo'maso'njo imentohofofoho.

57 Hofiko honingkanopo noloho'nowentaningkofi hwe fihwo Jisasimo ulimento, Kiko ango ntimno usoso ngko tifi wokiningkamonnho.

58 Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sikisiwojo sohwa hofiko hofikoe sokimoso hi'njo hwafoho. Yihufo sohwa hofiko hofikoe aifoso hi'njo hwafoho. I oso'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni ngko ango saho fosyawe'neso ane hwo'nyoho.

59 Ose ulonto kako nom'ne hwe sohumo ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape. Ose ko ulahoningki hwe sohwo kako ulimento, Kiko ngkimo tifi nningkape ntohino so'no ngko kikimo wokiningkapmmonnoho. I oso'no simo'mo ngko nje mpohumo kaki'no pinimo'mo ijopijisyasi'mo peso. Wopingotaho.

60 Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi monningkapifijoso hofiko ujopijisyahufe. Hofikoe syohofoho. I kiko sohwoosi ngkimo nningkapohoji Anitu a'amumo wopingo umokosyohumamonto yalokunjo so'no kiko a'amu somo Anitu kakoe hungkunoso filijimofa. Ose ulimentisofoho.

61 Hwe nom'nihwo Jisasimo ulimento, Hwe Engofo, ngko kikimo tifi wokiningkamonnho. I oso'no ngko simo'mo nje a'amumo aho nihu'no upeemeso wopingotaho.

62 Ose ulahoningki Jisas ulimento, A'amu ngkimo tifi ko nningkapihwosi kako tifi no'mo yo'mayo ulikomaso so'no ikintimantimo mijimwe'njo sohwo kako Anitu a'amumo mokosyohumayo sopono syoho iyo so'no hopo'maho. Ose ulimentisofoho.

10

Jisas kako hwe nom'ne 'sefenti-tu' (72) soh wamo ango'meemo kakoe hungkuno lutihwayo'ne lihwatimentisofoho.

¹ Oso hohosohonta Jisas kako nom'ne a'amu *sefenti-tu* (72) soh wamo kakoe syoho somne'no uhwosopo'mentisofoho. Kako a'amufe ango ho'mo ho'meemo tifi ngko nu'ma'mne'ento ango ho'mo ho'mne'no hwe hufa'u hufa'u lihwatimentisofoho.

² Simo'mo hungkuno ole ulimonto, Pahnnimo hungkuno waselimonne'no yohono. Wopayo syoho sopenjo pi'ningo engoso toyo nto imaho. I oso'no a'amu wopayo toyo mjiyo'ne syoho'njo sohwa hopoenohino hwa'maho. Oseso sekwo olo syoho loso mokosyohumawo'n'ngkiso kakwo'yohumo jomo ulikujo'no kako oso wopayo toyo homo somo mjiyo'ne a'amumo lihwajiyo'ne jomo ulimno.

³ Sekwo upa'nimno. Ngko sekumo yahu mu hopa sikisiwojo soh wafe ango'mne'no wokasemo'nji yalokweno. Hofiko sekumo wonyo woselohofantife'no yalokwofo. Sekwo yahu mu hopa yokumpohn'nyo ane'njo soh wahnne'no huno ose ko niyahon'ngki losehwojalokweno. Oso'no mpanimno.

⁴ Sekwo hamniyoho so'nji yo'mayo ho'yango memokomayo'ne so'nji sif'kwongofosyo nom'ne so'nji nohu'memokaho'n'ngkutoho. Sekwo hon'ngkanomo wekuji uhwon'fijoso hwe fihwo hon'ngkanopo nohumentan'ngkuh wosi

uhwon'ingkuji nijwokohumafikutoho. O'o, sekwo kakimo yakolo'nohini ulohofefoho.

⁵ Sekwo a'amufe ango sopo i'mofahokuji ole ulimno. Anitu kako sekumo wop'ingo waselohomonto iwo'n'ingciso so'no sekwo simeho wop'ingo'nji fosyohumamno. Ose ulimno.

⁶ Hwe fihwo kako yahino wop'ingo iwo'n'ingciso sohwoe angopo i'mofafijoso kako sekumo wop'ingo selohofihwoso'no Anitu oso a'amu huhwo sohomo wop'ingo uloho'montonoho. I oso'no a'amu fihwo yahino wonyo iwo'n'ingciso sohwoe angopo i'mofafijoso sekwo Anitu wop'ingo uloho'monto iwo'n'ingciso so'no simeho wop'ingo'njo fosyohumamno, ulifijoso hwe huhwo sohwo ngkilaho selihwosi mosefo'maso'njo ihwoso'no sekwo nom'ne angopo ne'no simeho wop'ingo'njo hwasi fohumpopmno. Anitu kako sekumo wop'ingo sefo'mahwosi oso a'amu huhwo sohomo mufo'manehoho.

⁷ A'amu fihwo kakoe angommne'no setimahwoso'no sekwo oso ango homo somnohini humafikuji yo'mayo wosopayo'nji mijo'nji sejap'ikujono sekwo hmn'mno. Hwap'ingoso a'amu kakoe syoho somne'no kako yo'mayo mayoso yahino ito'nohinofoho. Sekwo ango anga'nohino somo fosyawekuji nom'ne angomno nonje nonje uyo'eno. O'o, oso ango anga'nohino somta'ni nje hungkuno filiku'mopmno.

⁸ Sekwo ango fipo i'mofahokujo'no a'amu hofiko sekumo setimafikuji yo'mayo mijo woso-

payo so'nji sekune'no likuji yano selofifijoso sekwo umapmno.

⁹ Sekwo oso ango hopo sopenjo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokukuji hofikimo ole ulimno, Anitu sekumo wopingo semokosyohumayo'ne mofonepo nto i'mofapohoho.

¹⁰ I oso'no sekwo ango fipo i'mofahokujo'no a'amuso sekumo moset+maso'njo miyikuji sekwo oso ango hopo sopenjo honngkano sopo lohofikuji ole ulimno,

¹¹ Sekwoe ango loponjo hwaho hintalinyo namongki'ningkisoso sekwo sekwoe yahino somne'no huno syafisiyo'no nakwo hintalinyo hiso wae yasyihwoneso sekwo'nefoho. Sekwo olo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Anitu kako sekumo wopingo wosemokosyohumamonto ko yahonngki oso'no sekwo hohujo ikinjaofiwon'ngkohoho kuyoho. Oseso nakwo tohino manoho likuji Anitu semokosyohumayo so'no huno ito'no fisyafihupmno. Nto i'mofapohoho.

¹² Ose ulonto ole ulimento, Nje a'amu sohwasi ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Sikuno ae'uyo somo a'amufe yahino wonyo so'ne hungkuno ikwolofone sohonta oso ango Soutommjo a'amuso hofikoe yahino pisakino'njo somne'no tohino engo wotipemantifeho. I oso'no a'amu sekumne'no hohujo ikinjasemofoso hofikoe tohinoso Soutomjo a'amufe tohino somo yakolo'nnyofoho.

A'amu Anituye hungkunomo simeho

miwolo'mokiyo somne'no sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno, Jisas kako ose ulimentisofoho.

(Matiyu 11:20-24)

13 U, a'amu Koulasin sokunonji a'amu Mpetisaitajo sokunonji sekwo Anituye tohino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Ngko sekwoe angopo yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'n'ngki yohofoso esetihwamentohesomo a'amu ango Taiya'nji ango Saitoun'nji hohonta humamotofoso hofiko uhwonontifijontentesi hofiko hofikoe yahino wonyo somne'no hul'ngkwajingo a'apahopo loho'n'ngkuji hofikoe hon'ngkano wonyo somo hohujo nto ikinjaofikutnnesohilo. I sekwo yo'mayo wop'ngon'ngko imalesomo ko uhwonontifi sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mikinjao'mmalofokuyoho.

14 Anitu kako a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no yano ilofoso sohonta Taiyajo a'amu so'nji Saitounjo a'amu so'nji hofiko Anituye tohino engo tipemapitnnefoho. I oso'no sekwoe tohinoso yakolo'nnyo kuyoho.

15 I oso sikuno homo somo ango Koponeyamjo a'amu humawo'n'ngkohoho soku ngko sekumne'no pehofo selimnehono. Sekwo sekwoe yofe yokintahopo ko ho'noma'n'wo'n'ngkohoho soku sekwo tikanomo ufitne kuyoho.

16 Jisas ose ulonto kako kakoe inomokomoyo sohewamo ulimento, A'amu sekwoe hungkuno haloho'no sepewo'n'ngkiso sohwo nje hungkuno homo haloho'no nipewo'n'ngkisofoho. A'amu

sekumo hohujo ikinjasemofiwo'n'ngkiso
sohwo ngko huhwo'n'nimo hohujo ikin-
jan+mofiwo'n'ngkiso hweho. A'amu ngkimo
hohujo ikinjan+mofiwo'n'ngkiso sohwo kako
Anitu n'hwat+mentiso sohwo huhumo hohujo
ikinj+mofalofoho. Jisas ose moi'wo ulonto kako
a'amu huhwo sohwo uhwat+mentisofoho.

*Jisas kako a'amu kakoe syoho
somne'no uhwat+mentiso sohwa asomo
i'mofapmentohofoho.*

¹⁷ Hwangku no'mo a'amu *sefenti-tu* (72)
Jisas kakoe syoho somne'no uhwat+mentiso
sohwa hofi'ko asomo i'miwentifi simonyo
imentohofoho. Simonyo yontifi Jisasimo
ul+mentohofi, Hwe Engofo, nakwo towahuno
wonyo somo j'je yofe ul+malohwone so'no hofi'ko
j'je yofe somne'no enjwa'mo paswontifi hiyaso
humpo'malofoho.

¹⁸ Ose ulahon'ngkofi Jisas ul+mento, Ngko
Seten ahwomo mta'ni emta'm'ngo hopa yonto
piwesyahon'ngki uhwon+mentohefoho.

¹⁹ Sekwo upa'n'mno. Ngko nje
yokumpohn'nyo sejapmmentohe so'no sekwo
homa wonyo so'nji a'nant'hwoyo so'njimo sekwo
hwotoho fi'fijoso hopoenohino hwasoho. Sekwo
Seten+ye yokumpohn'nyo somo uyakolofone
yokumpohn'nyo hi'njo hwasoho. Yo'mayoso
sekumo wonyo semokoneso awonoho.

²⁰ I oseso sekwo olo so'no simonyo ikuji
huno ole syafisy+kutoho. Towahuno wonyo so-
hwa nakwoe hungkunomo enjwa'mo humalofoho.
Oso'no sekwo simonyo ikutoho. O'o, Anitu

sekwoe yofe ahwomomo mtì'mokasehumentiso
so'no sìmonyo fyi+mno. Ose ulìmentisofoho.

*Jisas kakoe inomokomoyo sohwanne'no
sìmonyo yonto Mpohumo isamoyoka
ulìmentisofoho.*

(Matìyu 11:25-27; 13:16-17)

21 Oso hohosohonta Anìtuye Towahuno
Wopìngo sohwo Jisasiye sìmeho wopìngo
umokahonìngki Jisas kako sìmonyo yonto
Mpohumo ulìmento, U, Mpohwoe, kìko
ahwomomjo yo'mayo so'nji hwahoponjo
yo'mayo so'nji hwapìngo hwosoho. Ngko
ole so'no isamoyoka kilalokweno. Yo'mayo
iwo'nìngkinoso kìko a'amu hwahoponjo
huno engo tìpema'mentohofu somta'ni hiyaso
ho'nahumentohinofoho. I a'amu hofìko
mehomimne'no sìmeho kanìngkwowho'ya'umo
uyìwo'nìngkohofu hopa kijopontanìngkofi kìko
ujo ehontojwahumahnnofoho. Ou, Mpohwo,
kìko ose imo'none'enji imentohinoso olohopeho.

22 Ose ulonto kakoe inomokomoyo
sohwamo ulìmento, Nje Mpohwo kako
yo'mayo hopì'nonohinoso nje ahomo
ho'nanihumentisofoho. Olo hwaho loponjo
a'amu fihwo kako nje hwapìngo sopone'no
huno inyoso tìhwolo. Awonoho. Nje Mpohwo
kako'nohini huno uyohoho. U, Mpohwoe
hwapìngo sopone'no huno inyoso tìhwolo.
O'o, ngko kakoe Hwomu hwo'nnohini huno
niyohoho. U, ngko Mpohumo wosetìhwamo
ulìwo'nìngkohe a'amuso hofìko hi'nji

ngko'ntnnohini huno nayohoho. Ose ulimentisofoho.

²³ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwantnnohini humantifi Jisas hofikimnohini ulimento, A'amu yo'mayo yo'mayo sekwo uhwon+wo'n+ingkohoho somo uhwon+ingkuji simonyo uyife.

²⁴ Ngko hungkuno waselimonne'no yohono. Hohontajo a'amu somo Anitu hungkuno uyahon+ngki limotofo sohwanji a'amu yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo pi'n+ngo sohwanji hofiko yo'mayo sekwo uhwonalokwofo somo uhwonano lontifi ko imentohofoso muhwon+immentohofofoho. Yo'mayo sekwo upo'nalokwofo loso hofiko upo'nano lontifi ko imentohofoso hofiko mupa'n+immentohofofoho. Ose ulimentisofoho.

A'amu Someliyanta'ango sohwo kako kakoe mango sohune'no hitoho ulofahon+ngki ufo'ma'mentisofoho.

²⁵ A'amu Jutafe hon+ngkano hungkuno lut+hwamojo sohwo kako Jisasimo yamofu uloho'mo lonto nu'manto ulimento, Nje Lont+hwayo sohwo, ngko songo ne'no humayo'ne yo'mayoso pipi i'mo woma'monnto.

²⁶ Ose ulahon+ngki Jisas ulimento, Mousesiye hon+ngkano hungkuno nejapmmentisoso hungkuno pehofo wo'nnyoto. Atofo lonji huno pipi kiyohoho.

²⁷ Ose ulahon+ngki kako ulimento, Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije simeho hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije

Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huyo'mango hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no simeho uyohoji jije yokumpohn'nyo hopi'nonohinoso kakimo uyo. Kiko jije Hwe Engo Anitu sohune'no jije simeho uyohoji jije huno hopi'nonohinoso kakimo uyo. Ose yohoji a'amu kiko'njopo mofonepo humawo'n'ingkohoho somo kiko kikine'no kumo'n'iwon'ing'kiso hopaso nom'ne a'amu somne'no oseno wakumo'nono.

²⁸ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, Hopi lohino. Kiko oso hungkuno nto'nohino losomo in'ngkafijo'manji kiko songo ne'no humayo'neso wat'p'ihwon'imonnoho. Noho fit'ipemaho.

²⁹ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako kakoe yofe wop'ingo umokin'monto yonto ole ul'imento, Nom'ne a'amu ngko'njo mofonepo humawo'n'ingkohoho somo ngko hof'ikine'no nimo'nyoso pipilo.

³⁰ Ose ulahon'ngki Jisas pahnn'mo hungkuno ole ul'imento,

Hwe fihwo kako ango Jelusalem ul'iko'manto ango Jelikou sopone'no womaso hweho. A'amu wonyo hufo'nohino sohwa hon'ngkanopo uhwon'ma'nont'ifi hof'iko kakoe ho'yango yo'mayoso moi'wo lonte'memant'ifi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho. Ose ulohofont'ifi humpo'mentohofofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hon'ngkanopo nohumanto kako we'enepi poyo wape'n'monto imentisofoho.

³¹ Oso hohosohonta hwe fihwo kako tajo ango syoho'njo sohwo kako hon'ngkano homo somo womentisofoho. Kako nowento hwe

huhwo sohomo uhwononto kako ikitofonto uyakolo'mentisofoho.

³² Nto uyokolofahon+ngki hwe nom'ne Lifaiye temtitofa mta'ango sohwo kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwo enjwa'mo syoho iwo'n+ngkiso sohwo kako hwe huhwo sohomo uhwononto kako huhwo ikitofonto uyakolo'mentisofoho.

³³ I oso'no oso hohosohonta hwe nom'ne hwaho Someliyanta'ango sohwo kako oso Jelikou hon+ngkano homo somo nowento uhwon+mentisoso hwe huhwo sohwo nohumentan+ngki uhwononto hitoho ulo'mentisofoho.

³⁴ Kako hwe huhwo sohwo'njo mofone sopo nowento hwe ikujoho fongku'mentohofa sohomo ul+kafonto mijo iloho emanto yopo'nyo fesyoma'mentisofoho. Fesyomanta kakoe uyo somo fosyo ufohumentisofoho. Nto ufosyonto kako hwe sohomo noho'nomanto kakoe yahupo m+humajonto ango fosyawe'ne somo motawento wop+ngo umokosyohumamentisofoho.

³⁵ Mo'n+ngkanta kako oso ango engoso mokosyohumawo'n+ngkiso kakwo'yohwo sohomo sife aho hopi'nonohino kina uyonto ul+mento, Kiko olo hwe huhwo lohomo hamniyoho kijapoheso kakine'no yo'mayo mpe yohoji ito'no mokosyohumaho. Hamniyoho hiso moi'wo imo'n+ngkuhwoso'no jije hamniyoho ihn'namo'njo'manji ngko hwangku asomo pmme sohonta ngko kikimo aku wokijapmmnono. Ose ulonto umentisofoho.

³⁶ Jisas kako oso hungkuno hiso ulonto kako ul+mento, Kiko huno pipi kiyohoho.

A'amu hufa'u sihune sohwa oso hwe fonjahumentohoho sohomo uhwontopahon'ingkofi oso a'amumo si'meho nehopi a'amu mofonepo humawo'n'ingkohoho hopaso tihwo u'masohwolo.

³⁷ Ose ulahon'ingki oso a'amu hon'ingkano hungkuno lutihwamojo sohwo ul'imento, Olo a'amu lohwo kako kakoe mangohwo ko huhumne'no hitoho ulofahon'ingki ufo'ma'maso hweho. Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Kiko nuhuji a'amu somo ose'nohini ulohoho. Ose ul'imentisofoho.

Jisas kako Mota'nji Maliya'nji siko'nopee'nye angomno umentisofoho.

³⁸ Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanji hofi'ko Jelusalemne'no hano ne'no nosontifi ango fipo i'mofamentohofoso osopo a'mu fisi kakoe yofe Mota kako uhwon'imentisoso kako Jisasi'nji kakoe inomokomoyo sohwanjimo uhwononto kakoe angomno ipemotawomentisofoho.

³⁹ Motafe konampiye yofeso Maliyafoho. Jisas kako angomo noswopahon'ingki Maliya kako Jisasiye sifi'ki'nyo'mo humanto kakoe hungkunomo haloho humupo'ntohumantisofoho.

⁴⁰ Maliya osopo nohumentan'ingki Mota kako wosopayo nto'no esyohumayo syoho engo yonto kako yo'mayo so'no huno pi'n'ingo pi'n'ingo syofisikaofonto Jisasi'mo ul'imento, Hwe Engofo, nje nampohwo kako ngkimo monifo'maso'njo ngko'nohini wopayo iloho yo'mayoso yalokweno. Oso yahinoso wop'ingotaho. Kiko nje nampo-humo filihwajo. Ngkimo wonifo'mano.

⁴¹ Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Motafo, Motafo, k'iko huno pi'n'ingo engo syaf'isonji jije simeho yo'mayo pi'n'ingo engo somne'no peho'no kil+kakwoho.

⁴² Anga'nohino wonyoangkafoso yo'mayo hwahoponjo somo yakolo'nnyoso wo'nnyofoho. K'iko oso hisomne'no umofonyo yalokuno. Maliya kako oso wop'ingo hiso woma'monto nje hungkunomo upo'nalofoho. Oso wop'ingoso kakinta'ni wae meeofanehwono. Ose ul'imentisofoho.

11

Mpohumo jomo ujo'ne yahinofoho.

(Mat'iyu 6:9-15; 7:7-11)

¹ S'ikuno fihumo Jisas kako Mpohumo jomo moi'wo ulahon'ingki kakoe inomokomoyo fihwo kakimo ul'imento, Hwe Engofo, hohonta Joun kako kakoe inomokomoyo sohwamo Mpohumo jomo ujo'ne it'hwamentisofoho. Oso hopa k'iko olohonta fonet'hwaho.

² Ose ulahon'ingki Jisas ul'imento, Sekwo Mpohumo jomo ulano l'ikujoso sekwo olo pa'nyoso ul'mno.

Mpohwo jije yofe wop'ingo'nohinoso ne'nohini woho'n'wo'n'ingkuhwono.

Oso s'ikuno k'iko yo'mayo hopi'nono yokumpohn'nyo nemokosyohumayoso komo'no umo'nono

³ S'ikuno huhwo huhwi nakwoe wosopayo fonejape.

⁴ Nom'ne a'amu nakumo wonyo nalohofosofe wonyo somo nakwo wae yao'malohwone

hopaso kiko nakwoe wonyoso wae fen-
amofu.

Kiko nakumo yamofu nalohofu somo nonehuma-
johotoho.

⁵ Ose lutihwanto kako Mpohumo jomo
ujo'ne nom'ne hungkuno lutihwamento,
Sekwo anga'nohini fihwosi kiko sikwo'miyo
kuntoliyopo a'amu kiko'njo mofone sopo
humawo'n'ngkiso sohwoe angomo u'mahoji
ulimnoho. Kiko wosopayo hufa'u sihune ntape.

⁶ Nje a'amu kako hon'ngkanomo noponto
ngkimo ni'maso sohwo ngko wopayo nuyimneso
ane hwo'nyoho.

⁷ Ose ulohojo'no kako oso hwe angu homo
somjo sohwo kako ole wakil'montonoho. Kiko
ngkimo syoho engu peho'no ntopantokuno.
Hoku'yo nto pijwasyonji nje mehomi'nji
nakwo saho fosyawotohwono. Ngko yo'mayoso
nolikahm'mo mokijapmnehono.

⁸ Ose kilihwoso'no kiko pipi uyimonnto. Ngko
sekumo waselimonne'no yohono. Oso hwe angu
somjo sohwo kako ole wosyafihu'montonoho.
Oso hwe huhwo sohwo kako nje a'amu ko
huhune'no ngko molikafe'njo i'mo ngko
muyo'njo uyimonnoho. Ose ko syafisyihwosi
kiko johu ne'no liwo'nontan'ngkohoji oso
a'amu angu somjo sohwo kako nolikafihwosi
yo'mayo hopi'nonohino kiko umofonyo inyoso
wokijapmmontonoho. Hwap'ngoso kiko kakimo
jomo ne'no uliwo'n'ngkohino so'no wonimangu
munyofoho.

⁹ Oso pa'nyoso Mpohumo jomo ujo'ne yahino
wo'nyofoho. Sekwo Mpohumo jomo ne'no

ulifijoso kako yo'mayoso wosejapmmontonoho. Sekwo yo'mayo so'no hafihafe tipentaningkuji sekwo oso hiso uhwonantifeho. Sekwo hoku'yopo hwaningo fonjikujo'no Anitu kako sekumo wosehwosampo'montonoho.

¹⁰ A'amu hopi'nonohino hofiko Mpohumo yo'mayo so'no jomo ulikujo'no Anitu uyimontonoho. A'amu yo'mayo so'no hofiko hafihafe tipifijoso wotipemantifeho. A'amu hoku'yopo hwaningo fongkupijoso Anitu kako wosehwosampo'montonoho.

¹¹ Sekwo mpohwosa sohwasi sekwoe hwomu sohwa inanku'ne selifijoso sekwo homa wonyoso uyantifetaho. Awonoho.

¹² I yihu'mno so'no selifijoso sekwo a'nantihwoyo uyantifetaho. Awonoho.

¹³ Oseso sekwo honingkano wonyo'njo ko huhwasi sekwo sekwoe mehomimo yo'mayo wopingo'nohini uyowo'ningkohoho so'no sekwo huno ole waseyono. Sekwo sekwoe seningkwohwo Anitu ahwomomo humaso sohomo jomo ulikujo'no kako kakoe Towahuno Wopingoso yo'mayo hwahoponjomo yakolo'nnyoso wosejapmmontonoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Setennta'ango towahuno wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo malokuso so'no hwasyo hungkuno limentohofofoho.

(Matiyu 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Sikuno nom'nehwi Jisas kako hwe ilo'nnyo sohumta'ni towahuno wonyo wae yaofahoningki towahuno wonyo sohwo nto

li'mofahoningki hwe huhwo sohwo hungkuno ito'no limentisofoho. A'amu pi'n'ingo engoso oso homo somo uhwonontifi yomo yontifi pisopisaho mjalim+mentohofofoho.

¹⁵ I oso'no a'amu fehohnjo sohwa ole limentohofi, Towahuno wonyo hopi'nonohino sohwafe hwe engoso Seten+yoho. Oso hwe huhwo sohwo kakoe yofe nom'neso Mpelisepuliyoho. Oso humta'ni Jisas kako yokumpohn'nyo nomanto towahuno wonyo homo somo wae yaofalofoho. Ose limentohofofoho.

¹⁶ A'amu nom'ne sohwa hofiko Jisasimo yamofu uyano lontifi ulimentohofi, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ngkiyohofoso fonetihwaho. Ose uhwon'ngkuhwasi Anitu kiko'nji humaho wolano.

¹⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas kako hofikoe huno somo huno moi'wo uyahon'ngki ole ulimento, Hwaho fiponjo a'amu hopi'nonohino humawo'n'ngkohofoso hofiko hotitopijo sohonta ikujoho fongki'n'ngkuji hofikoe wop'ngo fisyohumayo'neso wonyo umo'n'montonoho. I oso pa'nyoso a'amu hofiko'montohwa hofiko yoka hnn'ngkuji hofikoe fisyohumayoso wonyo umo'n'montonoho.

¹⁸ Oseso sekwo olo so'no peho'ne lalokwofo. Ngko Seten mta'ango yakumpohn'nyo towahuno wonyo wae yaofone mant'i'mntensi Seten+ye a'amu sohwa hotitofikuji ikujoho fongki'n'ngkutnnesohilo. Ose'manji Seten+ye yokumpohn'nyoso pipi umo'n'montolo.

¹⁹ I Seten kako towahuno wonyo wae yaofone

ngkimo nifo'mantokuso'manji sekwoe inomokomoyo towahuno wonyo wae yaofiwo'n'ingkohoho somo tihwo ufo'mahwoso'no weeofantifeto. O'o, sekwoe inomokomoyo huhwa towahuno wonyo somo wae yaofalokwofo so'no nakwo huno ole nayohoho. Sekwo ngkine'no hwasyo hungkuno lalokwofo.

²⁰ I oso'no ngko Anitu mta'ango towahuno wonyo wae yafo'ne yokumpohn'nyo malokwe'manji oso sikuno Anitu wosemokosyohumamoto isoso nto se'mahon'ngki sekwo oso hiso'no hohujo ikinjaofalokwofo.

²¹ Seten kako kakoe yo'mayo yo'mayo somo kako kakoe mekino sampe yo'mayo so'nji yohofihwontohumawo'n'ingkisoso nom'nihwo kako yo'mayoso wae meeofonehoho.

²² I oso'no hwe nom'ne Seteniye yokumpohn'nyo yakolo'nnyo sohwo nopihwosi kako Seteniye mekino sampe yo'mayoso kakimo yokumpohn'nyo imokinyo'ne mokosyohumantoso somo wae yaofihwosi kakoe yo'mayoso woma'montonoho.

²³ A'amu fihwo kako nje a'amu mmo'nyo'njo yoso sohwo kako nje mango hweho. A'amu nje syoho somne'no monifo'maso sohwo kako syoho homo somo fonifonyo imokalofoho.

Towahuno wonyo a'amumo nto uliko'maso sohwo asomo pe-e'ne hungkunofoho.

(Matiyu 12:43-45)

²⁴ Towahuno wonyo kako a'amufe simeho mo'mo humamojo sohwo oso ango somta'ni

uliko'mahwosi nom'ne hwaho a'amu mohu-munyopo usijo'no humayo'ne hafihafe wonyopi tìpehwosi kakoe ango sìmo'mjo somne'no asomo wapmmontonoho.

²⁵ Asomo nopìhwosi oso ango homo somo uh-wonososo ango homo somo hintalinyo wae nto yososo wopìngomo uhwonìmontonoho.

²⁶ Ose uhwonìngkuhwosi kako nuhwosi nom'ne towahuno wonyo aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyoso hofìko hofìkoe wonyoso sìmo'mjo sohwoe yakolo'nnyo somo kako utìmahwosi kakoe ango homo somo humayo'ne upemotawomontonoho. Oseso oso hwe huhwo sohwo sìmo'mo kako wonyo humamojo sohwo kako olohonta wonyo mìkunìmposo somo humaho. Ose ulìmentisofoho.

Sìmeho wopìngo tìpemayo yahino neso olenoho.

²⁷ Oso hohosohonta hwe moya'mi pi'nìngo engo nohumentanìngkofi a'mu fisi nohumanto Jisasìmne'no joho ulonto ulìmento, Hnna'wohi kikimo kumanto amno kijapmmentisasi kako kikine'no sìmonyo uyono.

²⁸ Ose ko ulahonìngki Jisas ulìmento, O'o, sìmonyo iyo yahino neso olenoho. Hwe moya'mi hofìko Anìtuye hungkunomo upa'ninyoso inìngkafijo'manji hofìko sìmonyo nehopi uyantìfeho.

Yo'mayo kengo a'amu miyìwo'nìngki yohofoso uhwonano lontìfi Jisasìmo joho utìmentohofofoho. (Matìyu 12:38-42; Mak 8:11-13)

29 Hwe moya'mi pi'n'ingo engoso Jisasi'njopo uhu'mokontan'ingkofo Jisas kako olo hungkuno loso ulimento, Hwe moya'mi olohonta humalofo soku wop'ingo ku'maho. Hwap'ingoso sekwo ole nt'iwo'nalokwofo, Kiko yo'mayo wonyoangkafo a'amu miy'wo'n'ingkiyohofoso yohojo'no'manji nakwo nokohon'ingkuhwasi nakwo huno wonayono. Kiko An'ituye Hwomu Ne hwosoho. Ose ko nt'iwo'n'ingkohofoso ngko oso hiso mut'hwamonnehono. O'o, Jouna hohonta humamojo sohwo uloho'mentiso hopaso oso'nohini woset'hwamonnoho.

30 Hohonta yo'mayo Jounamo u'ma'mentiso somo a'amu Ninifoso uhwonont'ifi hofiko huno ole umento, An'itu Jounamo lone-hwat'imentisofoho. Oso hopaso yo'mayo ngko A'amufe Hwomu sohwo'n'imo n'i'mante so'no olohonta a'amu humawo'n'ingkohofoso nohon'ingkujo'no hofiko huno ole uyono. An'itu ngkimo n'hwat'imentiso hwo'nyoho.

31 Hwangku a'amufe yahino wonyo somne'no An'itu kako yano ilofone s'ikuno somo i'mofap'hwoso'no oso a'mu yofe engo hwaho mokosyohumayo'nesi kako hwaho mongkihnta'ni mokosyohumamojosi kako nol'kaf'hwosi sekwo olohonta humalofo sokumo ole selonefoho. Sekwo An'itumo min'ngkayoso peho'nekulo. Ose selonefoho. Hwap'ingoso hohonta hwe yofe engo'njo Soulomoun humamojo sohonta oso a'musi kako hwaho ikanoponta'angosi kako Soulomoun An'ituye hungkuno wolont'hwano lonto kako sapmmentisofoho. I oso'no olohonta hwe

nom'ne Soulomounimo yakolo'nnyo sohwo sekwo'nji olopo ko humaso sohumo sekwo kakimo miningkowalokuyohofo.

³² Anitu kako a'amufe wonyo somjo tohinoso yano ilofiyone sikuno somo a'amu ango Ninifonta'angoso nolikafikuji sekwo olohonta humalofo sokumo ole selifitnnefoho. Sekwo sekwoe honingkano wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'njo peho'no imentohofokulo. Ose selifitnnefoho. Hwapingoso a'amu Ninifoso hofiko oso hungkuno Jouna lijwao'mentiso somo upa'nontifi hofikoe honingkano wonyo somne'no simeho iwolo'mokumentohofofoho. I olo so'no olohonta hwe fihwo Jounamo yakolo'nnyo sohwo sekwo'njo olopo ko humasoso sekwo sekwoe honingkano wonyomne'no simeho miwolo'mokiyofoho.

Pomponahopo humayo'ne hungkunofoho.

(Matyu 5:15; 6:22-23)

³³ A'amu fihwa sikiloho mongku-jontifi hiyaso'mo u, ahwonte enjwa'mo moho'nasiyo'njo hwafoho. O'o, hofiko ijempoho tojwa sopo ho'nasyontifeso a'amu ango homo somo nosyukuji pomponaho hiso uhwonantifeho.

³⁴ Sekwoe timoso sekwoe huyo'mangofe pomponaho pa'nyofoho. Timo anga'nohino'manji sekwo pomponahopo humalofo. Timo pi'ningo'manji sikwo'mjoho'mo humalofo.

³⁵ Oseso sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Sekwo pomponahopo humalofo soku

yahino pi'n+ingo pi'n+ingo maf+kuji apa'no sikwo'mjoho'mo fosyohumaf+kutoho.

³⁶ Sekwoe simeho mo'mo sikwo'mjoho ane hwas+manji pomponaho'nohinopo'manji sekwoe simo'mangoso nom'ne a'amu somo pomponaho hopaso uloho'montonoho. Ose ul+mentisofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwanji a'amu hon+ngkano hungkuno lut+hwayo sohwanjimo yoka hungkuno ul+mentisofoho.

(Mat+yu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 20:45-47)

³⁷ Jisas kako oso hungkuno ul+kwato lohofahon+ngki a'amu Falisi fihwo kako kako'nji wopayo wonaho lonto Jisas+mo joho lut+ma'mentisofoho. Oseso Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe angomo noswonto wosopayo niwo'n+ngkohoho sopo humamentisofoho.

³⁸ Oso a'amu Falisi huhwo sohwo kako Jisas aho mijo miyat+ku'nyo'njo yonto wosopayo nyo'ne humahon+ngki uhwononto yomo yonto huno pi'n+ingo engo syaf+hu'mentisofoho.

³⁹ Jisas oso hwe huhwo sohwoe hunomo huno uyahon+ngki ole ul+mento, Sekwo a'amu Falisi sohwas+manji sekwoe noswanyo yo'mayo somo ko yaj+jwont+feso sekwoe humayoso kiho'njo hwasoho. Yo'mayo uhwonont+feso hi semo'n+wo'n+ngkohoho. Oso'nji simeho mo'mo yo'mayo hon+ngkano wonyo nom'ne wo'nnyo hwasoho.

⁴⁰ Sekwo huno ane hwasoho. Sekwo mijo yat+ku'nyo'ne'nohini syof+syalokwofo. An+tu kako sekwoe paho hohnta'nnohini mt+imokumentiso'maho. O'o, kako

sekwoe simeho mo'mo sekwoe huno so'nji mtì'mokumentisofoho.

⁴¹ Sekwo sekwoe yo'mayo so'no aho yokumpohn'nyo kesyohumafikutoho. O'o, sekwo a'amu umofonyo iwo'nìngkohoho somo yo'mayoso uyìkujo'no sekwoe simeho mo'mo kiho ane umo'nìmontonoho. Ose ifijo'manji a'amu uhwonìfijoso hofìko sekwoe simeho mo'mo kiho ane so'no huno uyìmontonoho.

⁴² Sekwo a'amu Falisi sohwasì sekwo tohino tìpemapitnne so'no ngko hitoho ntokwoho. Sekwo hamniyoho wosopayo yo'mayo mawo'nìngkohofoso sekwo hotitofontifi aho hufa'u hopi'nono imo'nìngkahonìngki anga'no Anìtumne'no ko ho'nosyantifeso sekwo honìngkano ito'nohino somne'no huno mosyafisiyo'njo yontifeso Anìtumne'no masemo'nyo'njo hwasoho. U, sekwo sekwoe yo'mayo wopìnggo fehohnjoso Anìtumne'no ho'nasyìwo'nìngkohofoso wopìnggofoho. I oso'no oso hungkuno selohe somo minìngkayo'manji yahinoso wopìnggo'maho.

⁴³ Sekwo a'amu Falisi sohwasì sekwo Anìtuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyìmno. Sekwo huno ole seinyo hwasoho. A'amu tajo angomo humawo'nìngkohoho sofe sìmanopo hwe engo sohwoe epohumayo wopìnggo sopo wohumentanoho semo'nnyo hwasoho. Sekwo hwe moya'mi uhu'mokiyo sopo nje hwe engofe selontife'no yi'wo'nìngkohofìhwasoho.

⁴⁴ Sekwo Anìtuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyìmno. Sekwo olo pa'nyo hwasoho. A'mopijohinomo'mo ho'nasyìwo'nìngkohofe

sopo iyo mowontimofasiyo sopa'nyo hwasoho. Tojwa lopo wopingo sopo a'amu hano emoyontifi hwaho ajwomo'mo pisakino'njo wojo so'no huno muyofoho. Sekwo oso pa'nyo hwasoho.

⁴⁵ Jisas ose ulahoningki hwe fihwo kako honingkano hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwo Jisasimo ulimento, Nakwoe Lonetihwayo sohwaso, oso hungkuno tango'njo Falisi sohwaso ulohinosa nakwo huhwo na'nnonjimo nelalokuno.

⁴⁶ Ose ulahoningki Jisas ulimento, Sekwo a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho huhwo sohwaso sekwo huhwaso Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. A'amu sekwoe honingkano hungkunomo ito'no iningkayo'ne syoho mikunimposo uy'wo'ningkohofihwasoho. Sekwo a'amufe hohujopo tango mikunimposo kisasyohoningkofi hofiko mokoho'nyo'ne syoho yokumpohn'nyo y'wo'ningkohofofoho. I oso'no sekwo hofikimo ufo'mayo'ne sekwoe ajo'miyopo tango mokihn'nasewoso hwasoho.

⁴⁷ Sekwo Anituye tohino engo somne'no i'waho ito'no fiyimno. Seyakwosa hohonta humamotofohowa hofiko a'amumo Anitu hungkuno uyahoningki limotofohowa sohwaso fonjahumentohofofoho. A'amumo fonjahumentohofohowa huhwo sohwaso pijohino sopo sekwo wokusuyo yo'mayoso hulimotofihwasoho.

⁴⁸ Sekwo ose iwo'ningkohoho so'no ole itihwalokwofo. Neyakwosa hofiko a'amu huhwo sohwaso fonjahumentohofohowa yahinosa

wopɪngofoho. Ose lontɪfi sekwo wokosuyo hulɪmotofɪhwasoho.

⁴⁹ Anɪtu kako huno hwapɪngo'njo sohwo sekumne'no ole selalofi, Ngko a'amu fihwamo nje hungkuno uyahonɪngko lijwafo syoho'njo (*apousel*) sohwanji sekuyepono lɪhwatɪmeso sekwo a'amu fihwamo fonjasyɪkuji nom'ni hwamo wonyo ulohofantɪfeho. Ose selalofoho.

⁵⁰ Oseso a'amu fihwamo Anɪtu kakoe hungkuno uyahonɪngki hungkuno hiso lijwafo'ne syoho'njo sohwo fonjahumentohofoso Anɪtu nakwoe hwaho mtɪ'mokumentiso sɪmo'mta'ango so'ntnne'no olohonta fonjahumomopmmalofo so'ntnne tohinoso olohontajo hwe moya'mi humalofo soku womantɪfeho.

⁵¹ Kein kako Apelɪmo fonjahumentiso somta'ni a'amu hofɪko Sekolaiya sohomo Anɪtumne'no yo'mayo ho'nasyɪwo'nɪngkohoho sopo oso ango Anɪtu humaho lɪmotofo ajwo sopo fonjahumentohoho oso'ntnne tohinoso a'amu olohontajo humalofo soku womantɪfeho.

⁵² Sekwo honɪngkano hungkuno lutɪhwawo'nɪngkohoho sohwasɪ sekwo Anɪtuye tohino engo somne'no i'waho ito'no fɪyɪmno. Sekwo Anɪtuye hungkuno ne'njo somo minɪngkayo'njo yontɪfi hiyaso'mo ho'nahumentohoho so'no a'amu nom'neso hungkuno homo somo unɪngkowano ko lahonɪngkofi sekwo hofɪkoe honɪngkanomo pɪjumokosyohumawo'nɪngkohofɪhwasoho.

⁵³⁻⁵⁴ Jisas ose ulonto oso homo somo ulɪko'mahonɪngki oso a'amu honɪngkano

hungkuno lutihwayo syoho'njo sohwanji a'amu Falisi sohwanji hofi'ko simano likumpentifi oso sikuno homo somta'ni impo'angomo womuhwojano lontifi hungkuno mtitofahumentohofofoho. Oso hiso'no nakwo Jisasiye hunomo yamofu uyano lontifi hwasyo hungkuno wonalono lontifi hofi'ko yo'mayo so'no Jisasi'mo ulohon'wo'nimentohofofoho.

12

Yo'mayo hiyaso'mo mokosyohumawo'n'ngkuhwone hwasyo yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno.

(Matiyu 10:26-27)

¹ Hwe moya'mi ni'hu'no pi'n'ngo engo uhu'mokumentohofoso hofi'ko ito'no humamentohofomaho. O'o, hofi'ko nom'ne a'amu sofe sifemo hwotoho wosolongkufinantifi imentohofofoho. Oso hohosohonta Jisas kakoe inomokomoyo sohwanjo ikinjamo lohofonto hofi'kimo simo'mo ole ulimento, Sekwo a'amu Falisi sohwanji yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Yahino hiso olenoho. Hofi'ko hofi'koe yahino wonyo utihwa'nyopo m'mofape so'no hwasyo hungkuno seli'wo'n'ngkohofi'hwafoho. Oso yahino so'no selalokweno.

² Yo'mayo hiyaso'mo wojoso hwangu utihwa'nyopo u'mofapmmontonoho. Yo'mayo sekwo hiyaso mokosyohumawo'n'ngkohofu hungkuno hiyaso'mo lontifeso yahino wonyo hiyaso'mo yontifi tifi no'mo utihwa'nyopo i'mofapihwoso'no a'amu timo uhwonantifeho.

3 Oseso yo'mayo hungkuno sekwo sikwo'mjoho'mo lontifeso hwangku mofehi'nyo'nji woho'nimontonoho. Yo'mayo hungkuno sekwo hiyaso'mo hofiyoka lontifeso hwangku utihwa'nyopo mango engo'nji wamjilimiwantifeho.

Yo'mayo so'no iyoho seningkuhwaloho. Anitumne'nohini iyoho wasenono.

(Matiyu 10:28-31)

4 Ose ulonto ole ulimonto, U, nje a'amu soku, sekwo upa'nimno. Sekwo a'amu poyo semokiyo somne'no sekwo iyoho seningkuhwaloho. O'o, hofiko sekwoe a'apaho poyo semokukuji osopo pipi selohopitnnehofo. O'o, awonoho.

5 I olo humne'no sekwo iyoho senyo'ne'no waselimonne'no yohono. Anitu kako sekwoe a'apaho poyo semokuhwosi sekwoe huyo'mangoso nihu'nahone tikanomo uhwajiyo'ne yokumpohn'nyo hi'njo hweho. Osohumne'nohini iyoho wasenono.

6 Sekwo huno seyohoho. Yihufu nihu'no we'e popijamo pa'nyoso a'amu yihufu hiso aho fehohnjo hopi'nonohino somo touya hufa'u somne'no mpe yiwo'n'ngkohofofoho. I oso'no oso yihufu nihu'no we'e somne'no Anitu kako in'ngo mamofiwon'ngkiyohoho.

7 Anitu kako yo'mayo hopi'nonohinoso huno'njo hweho. Kako jije mnokinomjo mijiyo kenga'no kenga'nohinoso Anitu kako atofu nto limentisofoho. Oseso sekwo a'amu poyo semokiyo sohwanne'no iyoho seningkuhwaloho. O'o, oso yihufu nihu'no

we'e Anitu iningo mamofe'njo hofiyo
 mokosyohumawo'n'ngkiso somo sekwo
 yakolo'nnyo kuyoho.

*Jisasimne'no yokumpohn'nyo lohofo'ne
 hungkunofoho.*

(Mat'iyu 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Olo so'no waselimonne'no yohono. A'amu fihwo kako a'amufe timopo ngkine'no hungkuno lijwaofoso sohwo oso humne'no ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hungkuno wolijwao'monnoho.

⁹ I oso'no a'amu fihwo kako a'amufe timo sopo ngkine'no hohujo ikinjanimofoso sohwo oso humne'no ngko huhwo'ni a'amu ahwomomjo sofe timopo hohujo ikinjimo'mnefoho.

¹⁰ I a'amu fihwo ngkine'no sitofo ntososo kako oso wonyo hiso'no Anitumo wae yafo'ne jomo ulososo Anitu kako wae weeo'montonoho. I oso'no a'amu Anituye Towahuno Wopingo sohumne'no sitofo ulososo oso wonyo hiso Anitu kako wae meeafonehoho. O'o, wonyo hiso ne'no wawo'montonoho.

¹¹ A'amu hofiko tajo ango we'e so'mo a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji a'amu yofe engo'njo sofe timopo ipesemotasokujo'no sekwo iyoho sen'ngkuhwaloho. Huno ole syafisyikutoho. Hofiko hungkuno nalohon'ngkujo'no nakwo peho hungkuno ulantanto. Ose syafisyikutoho.

¹² O'o, olo hoholohonta Anituye Towahuno Wopingo kako yo'mayo hungkuno sekwo ujo'ne so'no waselimonnoho.

A'amu hamniyoho engo'njo yo'mayo ho'yango yokumpohn'nyo aho kemokosyohumawo'n'ingkiso sohwo pahnnimo hungkunofoho.

¹³ Hwe moya'mi pi'n'ingo engo nohumentan'ngkofi hwe anga'nohino sohwo Jisasimo ole ul'imento, Nje Lontihwayo sohwo, nje mpo-hwo poyo pe'n'ingkahon'ngki nje tatohwo kako ho'yango hopi'nonohinoso ma'mentisofoho. Oseso olo hilo so'no kiko nje tatohumo uso. Ho'yango hiso yano ilofihwosi fehohnjo ngkimo wontapono. Ose lonihwajohoho uso.

¹⁴ Ose ulahon'ngki Jisas ul'imento, I pipilo. Sen'ngkwohwoe ho'yango yo'mayoso yano ilofone syohoso tihwo ntapmmentisoto. Awonoho.

¹⁵ Ose ulonto a'amu hopi'nonohino somo ole ul'imento, Sekwo huno ito'no fisyafihupmno. Nom'ne a'amufe yo'mayo somne'no hi semo'nyo so'no yahino so'no i'waho fiyimno. A'amu ho'yango pi'n'ingo engo yokumpohn'nyo mokosyohumayo sohwo kako oso ho'yango somta'ni simeho wopingo neso motipuhwonyo hweho.

¹⁶ Ose ulonto kako pahnnimo hungkuno ole ul'imento, Hwe hamniyoho engo'njo fihwo kakoe wopasyoho somta'ni yo'mayo pi'n'ingo engo ma'mentisofoho.

¹⁷ Ose uhwononto oso hwe hamniyoho engo'njo sohwo hnn'imento, Ngko pipi imnehono. Yo'mayo wosopayo ho'nasiyo'ne angoso hopo'maho.

¹⁸ Ose syafisyonto ole l'imento, U, ole uyimonnoho. Nje wosopayo ho'nasiyo'ne

ango we'eso wae yahm'mo nom'ne engo m+kun+imposo wamolimo. Ose moli'mo ngko wopayo yo'mayoso oso ango songomo woho'nahumonnoho.

¹⁹ Ose i'me'no ngko nje huyo'mangomne'no ole wahnnimo, Jije yo'mayo wop+ngoso pi'n+ingo weho. Soswo pi'n+ingo engoso kiyakolofihwoso'no ho'yango yo'mayoso ne'nohino wakuwent+mtefoho. Oseso syoho engo yohotoho. O'o, iyoho humahoji yo'mayo mijo wosopayo n+ngkohoji s+imeho wop+ngo'njo f+syohumaho.

²⁰ Ose ko hnn+ngkahon+ngki Anitu hwe huhwo sohomo ul+imento, Kiko huno ane hwosoho. Olo sikwo'miyo lomo kiko poyo wape'n+monnoho. Jije ho'yango engo ito'no esyohumahnoso t+hwo woma'mteto.

²¹ Oso pahnnimo hungkunoso ulonto ole ul+imento, Oso pa'nyoso a'amu ho'yango yo'mayoso pi'n+ingo engo elofisosyalofonjo sohwo kako Anituye t+mopo ne so'no umofonyo yone hweho. Oso'no sekwo huno ito'no f+syaf+hupmno.

Yo'mayo yo'mayo so'no huno pi'n+ingo pi'n+ingo syaf+siyo'ne hungkunofoho.

(Mat+yu 6:25-34)

²² Ose ulonto Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ole ul+imento, Oso'no ole selalokweno. Sekwo sekwoe f+syohumayo so'no huno pi'n+ingo engo syaf+sy+kuji ole nol+kutoho. Nakwo peho wosopayo wonantanto. Sekwo sekwoe a'apahomne'no huno pi'n+ingo engo syaf+sy+kuji

ole nolikutoho. Ngko nje a'apahomo peho wekojisyahinimonnto. Ose syafisyikutoho.

²³ Hwapingoso nakwo peho'ne humolawotohwono. Wosopayo'netaho. Hwapife'netaho. O'o, oso'ne'maho.

²⁴ Sekwo yihufone fisyafihupmno. Hofiko wopuyo hulivo'n'ingkohofomaho. Hofiko wopayo mehu'meesyivo'n'ingkohofomaho. Hofiko wopayo angoso yomayo honasiyone ango hi'njomaho. I oso'no Anitu kako hofikimo wosopayo yomayoso uyivo'n'ingkohoho. Sekwo hwe moya'mi soku Anitu kako sekumo schononteso sekwo yihufu somo yakolo'nnyo kuyoho.

²⁵ Hwe fihwo sekumtani kako huno pin'ingo pin'ingo syafisyihwosi nje soswo sawemo umokinimne'no yohono lososo ne umonimontolo. Awonoho.

²⁶ I sekwo oso we'e hiso ifitneso hopoenohini mmonyohwasimanji sekwo nom'ne yomayo pin'ingo engo somne'no huno pin'ingo pin'ingo peho'ne syofisyalokwofo.

²⁷ Sekwo wokoso fofu so'no huno fisyafihupmno. Hofiko yomayo syoho anefoho. Hofiko he yomayoso mojiyofivo'n'ingkiyohoho. I oso'no ole waselimonne'no yohono. Hohonta hwe engo Soulomoun hamniyoho hwapingo'njo sohwo kako kakoe hwapife wonyoangkafo yomayo wokoso nanohino so'nji inonteso kako olo wokoso fofu we'e somo muyakolofonehoho.

²⁸ Ou oso wokoso fofu sikuno fihumo syohopo lohofososo mon'ingkanta a'amu nolofekuji tohomo wolofefantifeho. I oso'no oso wokoso

fobo Anitu wonyoangkafo mti'mokuwo'n'ingciso somo uhwonontaneso wop'ingofoho liwo'n'ingkuhwono. Oseso sekwo soku wokoso fofomo yakolo'nnyo hokumo Anitu kako hofiyo wosemokosyohumamontonoho. Sekwo Anitumo simeho hi'ntnnono we'e'nohinoso peho'no uyalokwofo.

²⁹ Oseso sekwo wopayo yo'mayo mijo so'no peho wonantane'nunto Ose syafisyikutoho. Huno pi'n'ingo pi'n'ingo seyo'eno.

³⁰ A'amu olo hwaho lopo Anitumo min'ing kayo'njo hofiko yo'mayo yo'mayo mayo'ne huno pi'n'ingo pi'n'ingo syafisyiwo'n'ingkohoho. I oso'no sen'ingkwohwo Anitu sohwo kako yo'mayo so'no sekwo umofonyo yahon'ingkohofoso kako huno nto uyohoho. Kako wop'ingo wosemokosyohumamontonoho.

³¹ Oseso simo'mo sekwo Anitumo enjwa'mo humayo'ne hi semo'n'ingkuhwoso'no Anitu kako yo'mayo yo'mayo umofonyo ifijoso wosejapm-montonoho.

Ahwomomjo ho'yango wojo so'ne hungkuno-foho.

(Matiyu 6:19-21)

³² Nje yahu mehomi soku sekwo yo'mayo so'no iyoho sen'ingkuhwoloho. Anitu kako kakimo enjwa'mo humayo'ne mesehumajiyo'neso hungkuno nto mtito'mentisofoho. Anitu kako sekumo semokosyohumayo so'no simeho wop'ingo umo'nalofoho.

³³ Sekwoe ho'yango yo'mayoso a'amu mpe waselohopife. Sekwo oso hamniyoho hiso a'amu umofonyo iyo somo uyimno. Ose ifijo so'no sekwoe ho'yango neso ahwomomo weho. Ahwomomjo ho'yango wonyo mmo'nonehoho. Oso'no sekwo sekwoe ho'yango engo ahwomomo fohu'meehumno. Oso hopo sopenjo ho'yangoso mpo'naofe'nefoho. A'amu ho'yango hufo iyoso aneponoho. Namo, mote, yo'mayoso ho'yangomo wonyo mmokonehoho.

³⁴ Ango jije ho'yango yo'mayo wopingo wojo sopo jije simeho hi oso hopo weho.

Hwe engo sohumne'no ito'no esyohumayo'ne hungkunofoho.

³⁵ Sekwo sekwoe he ito'no yofikuji sikiloho mongkujikujiji ito'no fesyohumamno.

³⁶ Ose ifijo'manji sekwo olo pa'nyo wohontohumantifeho. A'amufe hwe engo sohwo kako ape mayo'ne wopayo iloho engo somta'ni asomo poso sohonta kako hoku'yopo hwaningo fonjihwoso'no syoho ulohofiyo sohwa hano komo'no wohwosampitimantifeho.

³⁷ Oso syoho ulohofiyo huhwo sohwa hofiko saho mofosyawoso uyantifeho. O'o, hofiko hofikoe hwe engo sohumne'no yo'mayo ito'no esyohumentaninkinguji hwe engo sohwo poso sohonta hofiko simonyo engo uyantifeho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako uhwonososo yo'mayo ito'no esyohumayo somo uhwoninkinguhwosi kako huhwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo wopayo niwo'ninkingohof

epohumayo sopo uhumajihwosi kako wopayo uyimontonoho.

³⁸ I kako sikwo'miyo kuntoliyopo poso'manji u kako yihufo yoka simo'mjo ho'n+wo'n+ingkiso so'nji poso'manji kako kakoe syoho ulohofiyo sohwo uhwonososo hofiko saho mofosyowentan+ingkuji uhwon+ingkuhwoso'no hofiko simonyo uyantifeho.

³⁹ Hwe engo sohwo kako asomo pe-e'ne mofehi'nyo simo'me so'no huno ito'no seyoso'manji sekwo hopi'nonohino soku ito'no wesyohumantifeho. U, oso hopaso hwe ango mokosyohumayo sohwo kako nom'ne a'amu kakoe ango hopo sopo nta'ni yo'mayo hufo woma'mo lonteso'no sikuno huno uyontentesi kakwo'yohwo oso sikuno somne'no hontohumentan+ingkuhwosi a'amu hufo imojo sohwo kako yo'mayoso momahwonesohilo.

⁴⁰ Oseso sekwo soku sikuno engolopohamo ito'no fesyohumantokuno. Ngko A'amufe Hwomu sohwo'ni sikuno sekwo huno mosyof+syomokosyohumentan+ingkuji asomo wapmmonnoho. Ose ulimentisofoho.

Syoho ulohofiyo wop+ingo sohwo'nji wonyo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.

(Mat+yu 24:45-51)

⁴¹ Pita ose upa'nonto Jisasimo ulimento, Hwe engofo, oso pahnnimo hungkuno nalohinoso nakumnohini lonalohino. Hwe moya'mi hopi'nonohino'nyumo lonalohino.

⁴²⁻⁴³ Ose ulohon+ingkahon+ingki Jisas kako nom'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento,

Hungkuno selalokwe loso olo humnefoho. A'amu fihwo huno wopingo'njo sohwo kakoe hwe engo sohwo osohumo nom'ne syoho ulohofiyo sohwo umokosyohumayo syohoso uyahoningkuhwosi syoho hiso ito'no inyo sohumne'no selalokweno. Oso hwe engo huhwo sohwo kako asomo pihwosi uhwonososo kakoe syoho ulohofiyo sohwo mokosyohumayo syoho'njo sohwo wosopayo uyontaningkuhwosi uhwoningkuhwoso'no oso syoho ulohofiyo sohwo simonyo uyimontonoho.

⁴⁴ Ngko hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe yo'mayo hopi'nonohinosa oso syoho ulohofiyo huhwo sohumo enjwa'mo woho'nahumontonoho.

⁴⁵ I oso'no oso syoho ulohofiyo huhwo sohwo kako huno ole wosyafihu'montonoho. Nje hwe engo sohwo kako asomo komo'no maponehoho. Ose syafisyihwosi'manji kako nom'ne syoho ulohofiyo hwe moya'mi sofanjimo ikujoho fonjomasoso kako yo'mayo wosopayo toho'nohini ningkuhwosi kako mijo yokumpohn'nyo ningkuhwosi wonilohofao'montonoho.

⁴⁶ Syoho ulohofiyo sohwo ose yoso'manji kakoe hwe engo sohwo sikuno fihumo syoho ulohofiyo sohwo kako huno mosyofisiyo'njo yo'mayo ito'no mesyohontohumentaningkuhwosi asomo wapmmontonoho. Oso hwe engo sohwo kako syoho ulohofiyo huhwo sohumo tohino engo uyihwosi a'amu kakoe hungkunomo haloho maposo'njo sopo uhumatimontonoho.

47 Syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo yo'mayo syoho yone'ento ulisoso kako huno ko uyahon'ingkuhwosi hungkuno homo somo min'ingkayo'njo yo'mayoso ito'no mesyohumayo'njo oso hwe huhwo sohwo tohino engo woma'montonoho.

48 Syoho ulohofiyo nom'nehwo kakwo'yohwo sohwoe huno somo huno muyo'njo so'no kako yahino wonyo ko ihwosi kakune'no huno mosyafisiyo'njo yososo kakwo'yohwo sohwo tohino we'e'nohini uyonefoho. Anituye syoho ulohofiyo fisomo yo'mayo wop'ingo pi'n'ingo engo u'mante so'no kako Anitumne'no syoho pi'n'ingo engo uyono. A'amu yo'mayo yo'mayo pi'n'ingo engo mokosyohumunyo sohwo Anitu kako osohumo nom'ne a'amumo ufo'mayo'ne yo'mayo so'no jomo ulimontonoho.

Jisas kako nakwoe hwahopo pmentiso so'no a'amu wohotifantifeho.

(Mat'iyu 10:34-36)

49 Ngko olo hwaho lopo ahwomo mta'ango toho womotapmmo lonji pm'mentohe hwo'nyoho. Oso toho hiso olohonta sijontentesi wop'ingo'nesohilo.

50 Oso toho hiso mosijontan'ingkuhwoso sohonta ngko tohino engo woma'monnoho. Oso tohino engo mayo hiso'no nje hi tango mjonimop'ihwosi oso tohino moi'wo umo'nosojwao'montonoho.

51 Ole losyon'ifisyant'ikwofo. Olo hwaho lonponjo ikujoho yo'mayo yahinoso moi'wo esojwafo'ne pmentiso hweho. Ngkine'no ose

losyonifisyantikwofo. O'lo, sekwo upa'nimno. Ngko a'amu hotitofone pmentohe hwo'nyoho.

⁵² Olohontajo'nji hwangku nom'ne'ntnne'no hofiko'montohwa a'amu aho fehohnjo hopi'nonohinoso nohotitofahon'ngkuji a'amu hufa'uso siko a'amu hufa'u s'hune sohwafe mangohwa umo'nanniyoho. I a'amu hufa'u siko ngkimo nningkapohosiso'no oso a'amu hufa'u s'hune sohwa sikoe mangohwa umo'nantifeho.

⁵³ I kan'ngkwowho kako ngkimo nningkap'hwoso'no kakoe hwomu ngkine'no ngkilaho walimontonoho. I mu fisi kako ngkimo nningkap'hwoso'no kona'wohi ngkilaho wantimontonoho. U, a'amu fisi kako ngkimo nningkap'hwoso'no kakoe hwomufe ape mangohwo umo'nimontonoho. Oso hopaso a'amu pi'ningoso hofiko wohotitofantifeho. Ose ulimentisofoho.

Yo'mayo imo'nalokuso so'no huno tipemayo'ne hungkunofoho.

(Mat'yu 16:2-3; Mak 8:11-13)

⁵⁴ Olo hungkuno hilo so'nji a'amu homo somo ulimonto, Sekwo mofehi'nyo ikwo'mokuwo'n'ngkiso sohohta'ni himo uhwon'ngkuji ole wolantifeho. Ifoyo wahu'montonoho. Ose likuji ou, nehopi wahu'montonoho.

⁵⁵ U, sekwo ifofo yokumpohn'nyo mongkihnta'ni sopahon'ngkuhwosi uhwon'ngkuji ole wolantifeho. Mofehi'nyo yokumpohn'nyo walimontonoho. Ose likuji ou, nehopi walimontonoho.

56 Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'nji ahwomomjo so'nji uhwonantifi sekwo huno ito'no syafisyiwo'n'ingkohoho kuyoho. I oso'no yo'mayo olohonta imo'nalokuso somo ko uhwonontifi sekwo sekwoe yahino wonyo somne'no tohino mayoso'no huno maseyo'njo i'waho ito'no miyalokuyohoho. Hwap'ngoso peho'neto. Sekwo mango'nohino kuyoho.

A'amu fihwo kako kikumne'no simeho tohino umnosu so'no kiko komo'no simeho wop'ngo hmmokinyo.

(Mat'yu 5:25-26)

57 Sekwo huno wop'ngo syafisyikuji yahino ito'nohino somne'no yano milofahinyoso peho'neto.

58 Hwe fihwo kako kikimo impo'angomo wolintofakohumo lihwosi ipekumotowahon'ingkuhwosi hon'ingkanopo humahosi osopo siko'nohini hungkuno ito'no filinyo. Majo'manji hwe engo hungkuno ito'no m'hwajiyo syoho'njo sohwo kako impo'angomo womekuhumati'montonoho.

59 Ose yoso'manji kiko impo'angoso kunto'no uliko'ma'mne hwosi'maho. O'o, simo'mo kiko jije yahino somne'no yo'mayo hamniyohoso woho'nahumonnoho. Ose uli'mentisofoho.

13

A'amu soku sekwoe hon'ingkanu wonyo somne'no simeho miwolo'mokiyo'manji sekwo t'ikanomo ufitne kuyoho.

¹ Oso hohosohonta a'amu fehohnjo hofi'ko nohumanti'fi Jisasimo ulimentohofi, A'amu Ngkalilinta'ango fehohnjoso hofi'ko Anituye tajo anggo engo Jelusalem sopo nohumanti'fi hofi'ko Anitumne'no yahu fonjokisyosyantaningkofi hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwo lihwojahon'ngki hofi'ko a'amu Ngkalilinta'ango somo fonjahumentohofofoho.

² Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ose ntohoho so'no sekwo huno ole losyofisyalokwofo. Oso a'amu Ngkalilinjo hiso hofi'koe hon'ngkano wonyoso nom'ne a'amu Ngkalilinta'ango somo yakolo'nnyo so'no oso tango mikun'imposo tipema'mentohofofoho. Ose losyofisyalokwofo.

³ O'o, sekwo ose syafisyikutoho. Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo mkinjaopijo'manji sekwo hopi'nono oso tango hopaso notipemapitne kuyoho.

⁴ I oso anggo Silouam sopo a'amu aho hufa'u sife fehohnjoho hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u si'hune nohumentaningkofi anggo yokintahoponjo sawemo engo sohwo piwasyonto a'amu homo somo kilopo'mentisofoho. Oso hwe moya'mi hoho sofe yahino wonyoso Jelusalemmjo a'amu somo yakolo'nnyo so'no huno losyofisyalokwofo.

⁵ O'o, oso'ne'maho. Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo hopi'nono sekwoe yahino wonyo somne'no hohujo ikinjaofikuji Anitumne simeho miwolo'mo

kiyo'manji sekwo hopi'nono oso tango hiso pa'nyoso notipemapitne kuyoho.

Iyo ipisayo ito'no minto'n+iwo'n+ngkiso so'no pahnnimo hungkunofoho.

⁶ Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kakoe impojhopo iyo ikwongo hulimentiso so'no kako ikwonjayo ne into'nyo so'no wonyopi uhwonomahoso imojofoho.

⁷ Oseso kako syoho mokosyohumayo sohumo ulimento, Kiko upa'nyo. Soswo hufa'u sihune ngko oso ikwonjayo hiso womjimonji potneso huno uhwonap+iwo'n+ngkohefoho. Oseso oso iyo huhwo sohwo olohonta kiko mingo filofeefo. Kako hwahomjo afofo siki mayoso wopingo'maho.

⁸ Ose ulahoningki syoho mokosyohumayo sohwo ulimento, Hwe engofo, olo iyo huhwo lohwo sohwo olo soswo lohomo walohofono. Hwangku ngko kakoe pmpongomo mno ijimo yahwoyoho ko'meehm'me'no ne ito'no unto'n+imontol+keno.

⁹ Nom'ne soswomo ne minto'n+ngkuhwo si wopingofoho. Awo'manji ngko wolofee'monnoho. Jisas kako oso pahnnimo hungkunoso ulimentisofoho.

Si'kuno iyoho humayo fisomo Jisas kako a'mu fisimo wopingo umokumentisofoho.

¹⁰ Si'kuno iyoho humayo fisomo Jisas kako tajo ango we'e somo hwe moya'mimo Anituye hungkuno lutihwamentisofoho.

¹¹ Oso tajo ango homo somo a'mu fisi towahuno wonyo ehuhnnamo'nnyosi kako mnokino'nji ne'no nohumentaningki soswo aho hufa'u

sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u sihune uyakolo'mentiso so'no kakoe hohujoso fahulo'mojiyoho. Oseso kako ito'no likofohumayoso miyommojofoho.

¹² Jisas kako a'mu hisimo uhwononto joho lutimanto ulimonto, A'mu losiyo ngko jije mnokino engo kiwo'n+ngkiso somta'ni nto isi hutofokumahono.

¹³ Ose ulonto Jisas kako a'mu hisimo aho kisuhumentisoso a'mu hisiye hohujo fahulo'nnyoso nihu'no komo'no ito'no mulohokumentisofoho. Jisas kako a'mu simo wopingo ose umokahon+ngki a'mu hisi kako Anituye yofe ho'noma'mentisofoho.

¹⁴ Oso sikuno iyoho humayo homo somo Jisas kako a'mu simo wopingo imokumentiso so'no hwe engo oso tajo ango we'e somo mokosyohumayo sohwo kako simeho tohino umningkahon+ngki a'amu pi'ningo engo somo ulimonto, Sikuno aho fehohnjo hopi'nono aho nom'ne mta'ni anga'nohino somo yo'mayo syoho iyo'ne sikunofoho. Sekwo soku a'amu sohwo wopingo wonamokife likuji'manji sekwo soku sikuno syoho iyo somo hm'mofapmno. Sekwoe a'apaho wopingo semokiyo'ne sikuno iyoho humayo losomo nop+kutoho.

¹⁵ Ose ulahon+ngki Jisas ulimonto, Sekwo mango'nohino liwo'n+ngkohoho kuyoho. Sikuno iyoho humayo homo somo sekwo sekwoe yahu somo hofikoe ango somta'ni mawenti'fi mijomne'no ipemotapiwo'n+ngkohoho kuyoho.

¹⁶ Oseso ngko olo Apilohamiye imu simo Seteniye towahunoso kakimo ne'no ehuhnnao-

fontanɨngki soswo aho hufa'u sife fehohnjo hopi'nono nom'ne sife mta'ni hufa'u sihune uyakolo'nnyo simo olo sɨkuno iyoho humayo lomo wopɨngo umokoheso wonyotaho.

¹⁷ Jisas ose ulahonɨngki Jisasiye mango sohwa upa'nontɨfi wonɨmango engo unɨmentisofoho. I hwe moya'mi pi'nɨngoso hofɨko yo'mayo yo'mayo wonyoangkafo Jisas imentiso so'no sɨmonyɨ imentohofofoho.

Anɨtumo enjwa'mo humayo'ne pahnnɨmo hungkunoso hufa'uyoho.

(Matɨyu 13:31-33; Mak 4:30-32)

¹⁸ Jisas kako pahnnɨmo hungkuno nom'ne ulɨmento, Anɨtumo enjwa'mo humayo yahinoso peho pa'nyoto. Ngko yamofoso pehomne'no esetɨhwamnehono.

¹⁹ Olenoho. Iyo fihwo kakoe yofe *masitet*. Kakoe neso nom'ne iyo ipisayo pa'nyo'maho. O'o, ni'hu'no we'efoho. Hwe fihwo oso we'e hiso kakoe syohopo hulahonɨngki engo imo'nonto nom'ne iyo syoho sopenjo somo yakolonoho. Engo imo'nɨngkahonɨngki yɨhufoso nopontɨfi kakoe pamo sopo hofɨkoe aifo syontɨfi osopo kehumawo'nɨngkohofofoho.

²⁰ Ose ulonto ole ulɨmento, Pahnnɨmo hungkuno nom'ne Anɨtumo enjwa'mo humayo yahino so'no ngko yamofoso pehomo esetɨhwamnehono.

²¹ Oso hiso olo pa'nyofoho. A'mu fisi kako wosopayo *polowa*'nji oso wosopayo *polowa* homo somo engo imokiyo'ne hwamno pa'nyo kakoe yofe yis, oso'nji iwolo'mokososo oso *polowa* hiso engo umo'nɨmontonoho.

Anitumo u'mayo'ne hoku'yo we'e so'no pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 7:13-14, 21-23)

²² Jisas kako Jelusalemne wasimonto imentisoso honingkano momingo somo ango pone mjamolimohunnyo sopenjo a'amu somo kakoe hungkuno lutihwamosimentisofoho.

²³ Oso hohosohonta hwe fihwo ulimento, Hwe Engofo, A'amu Anitumo u'mayo'neso a'amu anga'no anga'no sifitnnetaho. Hopi'nono sifitnnetaho.

²⁴ Ose ulahoningkahoningki Jisas ulimento, Anitumo u'mayo'ne hoku'yoso we'efoho. I sekwo oso hoku'yo we'e homo somo syuyo'ne syoho yokino fiyoho'nimno. Hwapingo so'no yolohoso waselimonne'no yohono. A'amu pi'ningo engoso hofiko oso hoku'yo homo somo woswano lifijoso hofiko yamofa ko ifijoso hofiko hopo'maho.

²⁵ Hwangku oso ango homo somjo kakwo'yohwo sohwo nolikafihwosi hoku'yo we'e homo somo wopijwahumontonoho. Nihu'nahone nto pijwasyihwoso'no sekwo mempo hohnta'ni lohofikuji hoku'yopo hwaningo fonjikuji joho ole ulifitnnefoho. Hwe Engofo, hoku'yo fonehwosampofa. Ose ulifijoso kako ole waselimontonoho. Sekwo ntimta'ango kulo. Ngko sekumne'no huno maniyohoyohoho.

²⁶ Ose selihwoso'no sekwo ole ulifitnnefoho. Nakwo kiko'nji wopayo'nji mijo'nji nimentihwone lokono. Kiko nakwoe honingkanopo lohofonji nakumo hungkuno lonetihwamentohino lokono.

27 Ose ulahon+ngkuji kako apa'no ole wasel+montonoho. Sekwo nti'mta'ango kulo. Ngko sekune'no huno maniyohoyohoho. Sekwo hon+ngkano wonyo y+wo'n+ngkohoho kuyoho. Sekwo ngkimo i'waho ntohopmno. Sekwo mpan+imno.

28 Ose sel+hwosi kako sekumo wae yasemof+hwoso'no sekwo mempo hohnta'ni humaf+kuji uhwon+fijoso a'amu An+itumo enjwa'mo humalofoso Ap+loham, Aisak, Jekoup sohwanji a'amu An+ituye hungkuno lut+hwamotofo sohwanjimo wosy+hwon+hwojowant+feho. Sekwo ose uhwon+ngkuji sekwo hul+ngkwajingo ifaloho'n+ngkuji humotaho engo li+fitnne kuyoho.

29 Hwe moya'mi hofi+ko mofehi'nyo si'mofapiso mta'ni sahopi+kuji mofehi'nyo n+ngku'n+wo'n+ngkiso mta'ni u'mofapi+kuji a'amu yaposiyo yohosi yohohnta'ni i'mofapi+kuji hofi+ko An+itumo enjwa'mo nohumaf+kuji An+ituye angomo wosopayo ni+fitnnefoho.

30 Oso hohosohonta a'amu fehohnjo somne'no sitofo ul+wo'n+ngkohofoso hofi+ko yofe engo womant+feho. I a'amu fehohnjo hofi+koe yofe olopo ho'nomawo'n+ngkohofoso hofi+ko yofe engo ane pa'nyo wohumant+feho. Ose ul+mentisofoho.

Jisas kako ango Jelusalemne'no humotaho li+mentisofoho.

(Mat+yu 23:37-39)

31 Oso hohosohonta a'amu Falisi fehohnjo sohwa hofi+ko Jisas+imo u'mant+ifi ul+mentohofi,

Kiko olo ango lopo uliko'mahoji nom'ne angopono fiwano. Hwe yofe engo'njo Helout sohwo kako kikimo wofonjakohumonto yalofoho.

³² Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Sekwo nukuji oso hwe wonyo sohwo, Helout, osohumo ngkine'no ole ulimno. Olohontajo'nji mo'n'ngkajo'nji ngko a'amu towahuno wonyo ehuhnamo'nnyo somo wae yaohm'mo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokumonnoho. No'no mo'n'ngka sikuno hufa'u sihune sohonta ngko nje syohoso moi'wo wesojwao'monnoho.

³³ Oso'no olohontajo'nji mo'n'ngkajo'nji ne'no mo'n'ngkajo'nji nje syoho moi'wo i'mo ngko hano Jelusalemne'no wosyi'mo'monnoho. Hwap'ngoso a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki lutihwayo sohwo ango nom'nepo fonjasyi'wo'n'ngkohofopo'maho. O'o, ango Jelusalemnohini fonjasyi'wo'n'ngkohofoponoho.

³⁴ U, nje a'amu Jelusalem humamopmmotofo sokunonji olohonta humalofa sokunonji sekwo a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki selimotofo sohwo fonjasyontifi a'amu sekumo sefo'mayo'ne Anitu uhwoji'wo'n'ngkiso sohwo sojo'nji fonji'wo'n'ngkohofa kuyoho. Sikuno pi'ningo engo somo ngko sekumo ole hopa womasemoku'monji imalefoho. Yihufoso hofikoe polonyo somo mihu'mokontifi efemokosyawowo'n'ngkohofa hopaso ngko sekumo wosemokosyohumamonji ko imaleso sekwo nakwolaho limalofofoho.

³⁵ Sekwo upa'nimno. Sekwo ango Jelusalem sopo Anitu kako nto uliko'ma'maho. Hungkuno nehopi waselimonne'no yohono. Sekwo ngkimo

manohonyo'njo ne'no yontaningkuji sikuno pi'ningo woseyakolo'montonoho. Tifi no'mo sekwo nakwo oso a'amu Anitu uhwatimentiso sohumne'no yofe woho'nomano lifijo sohonta sekwo ngkimo apa'no wonehonantifeho.

14

Jisas kako a'amu a'apaho engo kamkamnnyo sohumo wopingo umokumentisofoho.

¹⁻² Sikuno iyoho humayo fihwi Jisas kako hwe fihwoe angomo wopayo nimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Falisi sohwife hwe engo hweho. Oso hopo sopo hwe fihwo kako a'apaho engo kamkamnnyo sohwo Jisasimo mofonepo humunyo hweho. A'amu Falisi sohwa hofiko Jisas sohwo kako hwe a'apaho wonyo'njo sohumo pipi ulohofone kiyohoho lontifi humuhwontohumantohofofoho.

³ Jisas kako oso hwe mnokino'njo sohumo uhwononto kako a'amu honingkano hungkuno lutihwawo'ningkohoho sohwanji a'amu Falisi sohwanjimo ulimento, Nakwoe honingkano hungkuno sikuno iyoho humayo somne'no nakwo a'amu mnokino'njo somo wopingo umokiyoso wopingotaho.

⁴ Ose ulahoningki hofiko mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso Jisas kako oso hwe sohwoe ahomo nomanto wopingo umokonto, kakoe ango pone'no uhwatimentisofoho.

⁵ Ose ulohofonto kako a'amu nom'ne sohware ulimento, Sekwo sikuno iyoho humayo somo syoho miwo'nngkiyohofihwasilaho. I sekwoe hwomutaho yahu mutaho sikuno iyoho humayo

somo mijo kilofawoso somo usi'mofawesoso sekwo komo'no ukuji utimantifitaho. Ou, utimantifeho.

⁶ Ose ulahonngki hofiko kakimo aku hungkuno mulimmentohofofoho.

A'amu hofikoe yofe monje yahino'ne hungkunofoho.

⁷ Jisas kako oso ango hopo sopo nohumanto uhwonimentisoso a'amu fehohnjoso oso ango homo somo swontifi hofiko epohumayo wopingo'nohini so'no hafihafe tipeehonngkofi uhwononto kako a'amu huhwo sohwanne'no pahnnimo hungkuno ole ulimmento,

⁸ A'amu fihwo kako ape ma'nyo sopenjo wopayo engo so'ne'ne kikine'no joho kilososo kiko nuhuji epohumayo wopingo sopo nohumayo'eno. Kiko epohumayo wopingopo humuso'manji ango kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne a'amu jije yofe engo somo kiyakolo'nnyo sohomo joho uloso'manji jije yofe engoso monje weekohumontonoho.

⁹ Kiko jije yofe we'e'njo sohwo si kiko epohumayo wopingopo kaki'no humentanngkiji kohonngkuhwosi oso ango kakwo'yohwo sohwo kako ole wakilimontonoho. Kiko olo epohumayo wopingo loso olo a'amu lohomo uyo. Ose kilihwoso'no kiko wonimango engo kinngkuhwoso'no momingo so'mjo epohumayo sopo wohumamontnnoho.

¹⁰ I hwe fihwo kako kikimo kakoe angomo wosopayo nyo'ne joho kiloso'manji kiko noswohoji epohumayo ni'hu'no momingo sopenjo sopo fosyohumaho. Kiko ose

humuso'manji oso a'amu huhwo sohwo kako kikimo nokohon'ngkuhwosi ole wakilimontonoho, Nje a'amuhwe, kiko olopo fisohumape. Ose kil'hwoso'no oso ango homo somjo a'amu wosopayo nontifijo a'amuso nokohon'ngkujo'no jije yofe engo umo'nimontonoho.

¹¹ A'amu kakoe yofe'nohini ho'noma'n'wo'nontoso sohomo Anitu kako monje weehumontonoho. I a'amu kakoe yofe somo monje yahin'ngkuhwoso sohomo Anitu kako wop'ngo wonyoangkafo ulohof'hwosi kakoe yofeso woho'n'ima'montonoho.

A'amu jije angomo wopayo nyo'ne joho lutimayo yahino neso olenoho.

¹² Oseso Jisas kakimo wopayo nyo'ne joho lutima'mentiso sohomo ul'mento, Kiko a'amumne wosopayo iloho iyo sohonta jije a'amu so'ntnne, jije temtitofa so'ntnne, jije angoponjo a'amu hamniyoho engo'njo so'ntnne'no joho lutimahotoho. Kiko ose isoso nom'ne sikunomo jije wosopayo somne'no hof'koe angomne'no joho kil'kuji hof'ko aku wokijopantifeho.

¹³ O'o, kiko a'amumne'no wosopayo iloho yohojoso kiko a'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'amu a'apaho wonyo'njo so'nji sife kokato'nnyo so'nji a'amu t'mpi'nyo so'njimo joho lutimahoji uyo.

¹⁴ Oso a'amu homo somo hof'ko jije wosopayo somne'no aku kijapeso hopoenohinimaho. Oseso kiko simonyo uyimonnoho. Hwap'ngoso a'amu Anituye hungkunomo in'ngkawentife pe'n'imentohofoso likapijo sohonta Anitu kako

kikimo jije yahino wopingo somne'no yo'mayo wopingoso nokijaponefoho.

*Wopayo engo so'no pahnnimo hungkunofoho.
(Matiyu 22:1-10)*

¹⁵ Oso a'amu Jisasi'njopo wopayo nontaningkofi hwe fihwo nohumanto Jisasiye hungkunomo upa'nonto ulimento, A'amu Anitumo enjwa'mo humasoso kako Anitu'nji humayo so'no simonyo uyono.

¹⁶ Ose ulahonngki Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe fihwo kako wosopayo engo iloho umonto imentisofoho. Oseso oso sikuno wopayo iloho iyo'ne somo pe-e'ne kako a'amu pinango engo somo joho lutima'mentisofoho.

¹⁷ Oso sikuno neso i'mofopahonngki kako kakoe syoho ulohofiyo sohumo lihwojahonngki kako a'amu simo'mo nto lutima'mentiso somo ole ulimento, Sekwo oyonimno. Wosopayoso ito'no nto esyohumantono.

¹⁸ Ose ko ulahonngki a'amu anga'no anga'nohinoso mape-e'ne hungkuno ulimentohofu. A'amu anga'no kako ole ulimento, Ngko hwaho songo mpe nto imale hwo'nyoho. Ngko oso homo somo uhwonamne'no yohono. Kiko nje a'amu sohumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso.

¹⁹ U, nom'nihwo ole ulimento, Ngko mpulimokau yahu aho hufa'u hopi'nonohino nje hwaho ijwolo'mokiyo'no mpo'maeso yamofu uloho'monne'no yohono. Oseso kiko

nje a'amuhumo ole uso, Ngko mapmnehono. Ose ntohoho uso.

²⁰ Nom'nihwo ole ulim ento, ngko olohonta ape songo mahe sohwo'ni mapmnehono.

²¹ Ose ulahon'ngkofi a'amu syoho ulohofiyo sohwo kakoe hwe engo sohomo hungkuno mopanehwono ulim entohoho so'no ulahon'ngki hwe engo sohwo sim eho tohino umn'imentisofoho. Sim eho tohino umn'ngkahon'ngki kako kakoe syoho ulohofiyo sohomo ulim ento, Kiko komo'no uhuji oso ango sponjo hon'ngkano engo sponjo so'nji hon'ngkano we'e we'e sponjo so'njimo nje wosopayo nyo'ne johoho filutim aho. A'amu yo'mayo umofonyo inyo so'nji a'apaho wonyo'njo so'nji timpin'yo so'nji sife wonyo'njo so'njimo lutim ahoji nje ango lomo fipemotoswape.

²² Ose ulahon'ngki syoho ulohofiyo sohwo a'amu homo somo ipemotaponto ulim ento, Hwe engoho, jije hungkunomo in'ngkawenji epohumayo fehohnjoso siki weho.

²³ Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo ulim ento, Kiko hon'ngkano engo somo uhuji syohoponjo toku'mango somo ku'mokwakuji oso ponjo hwe moya'mi pin'ngo engo somo utim ahoji fipemotoswape. Ngko nje ango somo a'amu uhula'mopife nn'ngkohoho.

²⁴ Ngko kikimo wakilimo, Oso a'amu ngko simo'mo johoho lutima'maleso hofiko nje wosopayoso nihu'no momapitnnehofo. Oso pahnnimo hungkunoso Jisas ulim entisofoho.

A'amu fihwo kako Jisasimo uningkamo loso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesyaŋihu lohofihwosi yo'mayo nihu'nahone ho'nasyihwosi Jisasimo uningkaweno.

(Mak 10:37-38)

²⁵ Hwe moya'mi pi'ningo engo hofiko Jisasi'nji hano wentaninkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento,

²⁶ A'amu fihwo kako ngkimo wonningkapmmo loso sohwo simo'mo kako huno ito'no uyono. Yo'mayo a'amumo kako simeho uyiwon'ngkisoso kaningkwowho kona'wohi kakoe ape kakoe mehomi koningkwa'wehwo kaisi i, kakoe wopingo humayo hi oso homo somo kako simeho uyiwon'ngkisoso simeho ntapiwon'ngkiso somo yakolo'nnyo'manji kako nje inomokomoyo imo'nyoso hopo'maho.

²⁷ A'amu nje syoho somne'no yo'mayo tango ngkimo ni'mante hopaso u'mayo so'no wopingofoho loso sohwo kako nje inomokomoyo ne umon'montonoho. I tango hiso ngkilaho loso'manji kako ngkimo monningkape'njo hweho. Oseso kaki'no kako huno ito'no ukwesyaŋisyono.

²⁸ Sekwo olo pahnnimo hungkuno so'no fiŋsyafihupmmo. A'amu fihwo kako ango sawemo engo wamolimo loso sohwo kako kaki'no nofosyohumawosi oso ango huhwo sohune yo'mayo mpe iyo'ne hamniyoho so'no huno ito'no ukwesyaŋihumontonoho. Olo so'no wosyaŋisyono, Nje hamniyoho olo ango lomne'no moi'wo esojwaof'neso hopolikeno. Awo'manji mamolomnehono.

²⁹ Kako oso hopa huno mosyafisiyo'manji kako hwosaho nto wonjososo ango neso moi'wo momolosojwaofe'njo'manji a'amu ango homo somo uhwon+ngkuji tikafo jikuji sitofo ulantifeho.

³⁰ Ole wolantifeho. Oso hwe sohwo kako ango molomo'maso sohwo kako momolosojwamofe hweho.

³¹ I nom'ne pahnnimo hungkuno fisyafihupmno. Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwo kako nom'ne hwe engo sohomo wofongki'naho lonto inyo sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesyafihu'montonoho. I nje a'amu itokuso'njo sohwa *ten tausen* (10,000) hwafoho. I nom'nihwo kakoeso *tiwenti tausen* (20,000) hwafoho. I oso'no nakwo hofiko'nji ikujoho fongki'n+ngkuhwasi nakwo hofikimo wae weefantantikeno. Hofiko nakumo wenaofantifetikeno.

³² Kako mango sohwo moyakolofone so'no syafisyihwosi kakoe mango sohwa ikanopo nohumentan+ngkuji a'amu simeho pompengo isyimofo'ne wolihwatimontonoho.

³³ Oso hopaso a'amu fihwo kako ngkimo wakin+ngkamo ntoso sohwo kako kaki'no huno ito'no ukwesyafisyono. Kako yo'mayo yo'mayo mokosyohumayoso Anituyefoho lihwosi kako Anitumne'no syoho yokumpohn'nyo uyimontonoho. Kako nje inomokomoyo ne hweho.

A'amu fihwo kako Jisasimo un+ngkamo loso sohwo kako ajwopo ikinjaofososo kako olo sa pa'nyo umo'nimontonoho.

(Matiyu 5:13; Mak 9:50)

34 Nakwo wosopayo sa'nji niwo'n'ingkuhwoneso wop'ingofoho. I oso'no sa fosyo mijo'nohino imo'n'ingkuhwosi kakoe yokumpohn'nyo nonto wonyo imo'nososo apa'no sa hiso wop'ingo imo'nyoso pipi uyantanto. Awonoho.

35 Oso sa hiso nakwo syohopo ho'nosyasyoso hwaho afofo'njo umo'n'imontolaho. O'o, sa hiso ni'hu'nahone siki ho'naofiwo'n'ingkuhwonefoho. A'amu fihwo nje hungkunomo haloho upa'n'imo lihwosi'manji haloho'njo hwo'manji haloho upa'nono.

15

*Yahu imo'naofo'ne pahnn'imo hungkunofoho.
(Mat'iyu 18:12-14)*

1 A'amu mta'ni hamniyoho hu'memayo syoho'njo sohwanji a'amu hon'ingkanono wonyo'njo so'nji hofi'ko Jisasiye hungkunomo upo'nano lont'ifi kakimo u'ma'mentohofofoho.

2 A'amu Falisi sohwanji a'amu hon'ingkanono hungkuno luti'hwamotofoto sohwanji ose uhwonont'ifi Jisasi'no sitofo ul'imentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu hon'ingkanono wonyo imofiwo'n'ingkohofoto so'nji majopohi'nonto wopayo niwo'n'ingkiso hweho.

3 Jisas oso hiso'no huno uyahon'ingki olo pahnn'imo hungkuno ul'imento,

4 Kiko yahu *sipsip wan hant'ilet* (100) mokosyohumunyo sohwoosi yahu kenga'no isi'peeof'ihwoso'no kiko oso yahu *nainti-nain* (99) hiso hoja nontan'inkuji ul'iko'mahoji isi'peeofoso

sohune'no hafi:hafe woti:pmmonnoho. Hafihafe ne'nohini ti:pehoji woti:pema'monnoho.

⁵ Noti:pemahoji yahu hiso ji:je sangopo sa'ni kitofohoji si:monyo'nji hofiyo womotawomonnoho.

⁶ Ki:ko ji:je angopo i'mofahoji ji:je a'amu so'nji ji:je a'amu afaponjo so'ntnne'no joho lutimahojo'no hofi:ko nuhu'mokukujo'no ki:ko ole ulimontnnoho. Nakwo si:monyo uyano. Nje yahu *sipsip* isopeeo'maso sohwo nto ti:pemahono. Ose ulimonnoho.

⁷ Jisas ose ulonto ole ulimento, Oso hopaso a'amu *nainti-nain* (99) honi:ngkano wopi:ngo in:ngkuwo'n:ngkohofoso hofi:ko si:meho mi:wolo'mokiyo'njo humentan:ngkofi a'amu ahwomomjoso uhwononti:fi si:monyo miyofoho. I oso'no a'amu anga'no honi:ngkano ni:hu'no wonyo'njoso kako honi:ngkano wonyo homo somo hohujo ikinjaofi:hwosi Anitumne'no si:monyo mi:kunimposo uyanti:feho.

*Hamniyoho   impo'naofo'ne   pahnnimo
hungkunofoho.*

⁸ A'mu fisi kako hamniyoho aho hufa'u hopi'nono mokosyohumunyosi kako anga'nohino impo'naofososo kako sikiloho mongkuj:hwosi angomjo hintalinyo hul:jusy:hwosi ti:mo ito'no fe'n:hwon:ngkuhwosi ne'no ti:pem:hwosi woti:pema'montonoho.

⁹ Noti:pemahwosi kako kakoe a'amu so'nji ango hopo sopenjo humawo'n:ngkohofoso'njimo joho lutimahwoso'no hofi:ko kakoe

angopo i'mofapikujo'no ole ulimontonoho. Nakwo simonyo uyano. Nje hamniyoho impo'nao'mayoso olohonta ngko tipemanji nje simeho wopingo nimo'ninkingohoho.

¹⁰ Oso pa'nyoso ngko hungkuno waselimonne'no yohono. A'amu fihwo honingkano wonyo'njo sohwo kako kakoe wonyo somne'no hohujo ikinjaofihwosi Anitumne'no simeho uyahoningkuhwosi a'amu ahwomomjoso hofiko simonyo engo uyantifeho.

Hwomu fihwo kako kaningkwohumo uliko'mayo so'no pahnnimo hungkunofoho.

¹¹ Jisas ose ulonto nom'ne pahnnimo hungkuno ulimento, Hwe fihwo kako hwomu hufa'u'njo hweho.

¹² Aku'mu sohwo kaningkwohumo ulimento, Mpohwo, yo'mayo ho'yangoso hamniyohoso tifi no'mo ejapmmne'enji elofisasyiwo'n'ingkinoso njeso olohonta ntape. Ose ulahoningki kaningkwohwo eno ulonto kakoe hwomu hufa'u hwa'une ho'yangoso yano ulofiyonto aku'mu sohomo uyimentisofoho.

¹³ Sikuno we'nehwo memjaofahoningki aku'mu sohwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango nomihu'mokonto kako ango ikano engo sopone'no umentisofoho. Oso hopo sopo nohumanto nom'ne a'amu'nji syohi'nyo yonto mijo yokumpohn'nyo nonilohofonto kako kakoe a'apahomne'no hamniyoho hopi'nonohinoso hu'meeo'mentisofoho.

¹⁴ Kakoe hamniyoho yo'mayoso nto hu'meeofahoningki oso ango hopo sopo mijoho

engo i'mofapmmentisofoho. I'mofopahonɨngki kako honɨngkanɨmentisoso kakoe yo'mayoso huno honɨngkanɨmentisofoho.

15 Ose yonto kako hamniyoho syoho umo lonto tipmmentisoso syoho tipema'mentisofoho. Oso hwaho hopo sponjo hwe fihwoe yahu somo wosopayo uyo syohoso tipema'mentisofoho.

16 Kakoe yahu sohwa oso jopahoso menontanɨngkofi uhwononto kako huno ole syafɨhu'mento, Ngko huhwo'ni womanɨmo. Ose syofɨsyahonɨngki a'amu kakimo mufo'ma'mentohofofoho.

17 Oso hohosohonta kako huno ito'no ikwesyafɨsyonto kakoe hunoso ehohosɨsyahonɨngki ole hnnɨmento, Nje mpohwoe syoho ulohofiyo sohwa wosopayo engo nalokwofo. Ngko kakoe hwomu sohwo'ni olopo nohumanji mijoho we'e mope'nalɨkuyohono.

18 Ngkilaho. Ngko nolɨkahm'mo nje mpohwoepono asomo u'mo ole ulɨmo, Mpohwo, ngko honɨngkano wonyo imote so'no ngko Anɨtu'nji kɨko'njimo wonyo seloho'malefoho.

19 Oseso olohonta ngko hwe wopɨngo hwonɨ'maho. Kɨko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho. O'o, kikimo syoho kilohofiyo hwo'ni manɨmokufo.

20 Ose hnnonto kako kanɨngkwohwoepono asomo umentisofoho.

Kanɨngkwohwo kakoe hwomu nopontanɨngki ikanopo nta'ni uhwonɨhwojawento kanɨngkwohwo kakine'no hitoho ulo'mentisofoho. Oseso kako hano kunto

kunto'no nowento kakoe hwomumo kapopotohumo lohofonto hinjoho hu'n+mentisofoho.

²¹ Ose ulohofahon+ngki hwomu sohwo ul+mento, Mpohwo, ngko hon+ngkano wonyo imentohe so'no ngko An+tu'nji k+ko'njimo wonyo seloho'malefoho. Oseso ngko hwomu wop+ngo hwon+!maho. K+ko ngkimo apa'no nje hwomufo nontohotoho.

²² Ose ko ulahon+ngki kan+ngkwohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwo ul+mento, Sekwo nowekuji manji'mofo sawemo wonyoangkafoso komo'no motap+kuji nje hwomumo ulohofano. Ajo'miyomjo wokoso wonyoangkafoso'nji ulohofano. Sif+kwongofosyo'nji ulohofano.

²³ Sekwo *mpul+imokau* yahu isi+ku'nnyo engoso fonjasy+kuji iloho en+ngkuhwasi si+monyo uyano.

²⁴ Hwap+ngoso olo nje hwomu lohwo kako poyo nto pe'n+mentononji yi+wo'n+ngkohe sohwo olhonta kako apa'no songo i'mofapohoho. Kako nto isi+peeo'maso sohwo ngko apa'no ti+pemahono. Ose ulahon+ngki ni+hu'nahone si+monyo ema'mentohofofoho.

²⁵ Ose yontan+ngkofi hwomu tis+maso sohwo kako syoho'mo humamentisofoho. Osopo nta'ni kako asomo noponto ango ne so'mo i'mofaponto upa'n+mentisoso ta'nji si+monyo'nji ho'nowentan+ngki upa'n+mentisofoho.

²⁶ Oseso tis+maso sohwo kako syoho ulohofiyo fihumo joho lut+mento ul+mento, Hof+ko peho yalokwofo.

²⁷ Ose ulahon+ngki ul+mento, hnn+ngkwa'wehwo sohwo nto i'mofapohoho. Oseso ji+je mpohwoe *mpul+imokau* yahu

isi'ku'nnyo engoso fonjiyontifi simonyo yalokwofo. Hwapingoso hningkwohwo kakoe hwomu huhwo sohomo apa'no mayoso wonyo mmo'nyo'njo ito'no fosyohumayo'nefoho.

²⁸ Tisimaso sohwo ose upa'nonto simeho tohino umningkahonngki kako angomo masyuyofoho. Oseso kaningkwohwo mempo noswaponto tisimaso sohomo angomo woswapononto hungkuno hofiyo ulimentisofoho.

²⁹ Ose ko ulahonngki tisimaso sohwo ulimento, Soswo huhwo huhwi ngko kiko'nji nohumanji kikimo syoho kilohofiyo siki'njo pa'nyo imo'n'wo'n'ngkohe hwo'nyoho. Ngko jije hungkunomo yokumpohn'nyo mmo'nyo kitihwayo hwo'nyoho. I oso'no nje a'amu so'nji simonyo niyo'ne kiko yahu *meme* we'eso me aneso ntopahonngkini nje a'amu'nji simonyo nimentihwonetaho. O'o, awonoho.

³⁰ I oso'no jije hwomu aku'mu lohwo kako jije hamniyoho ho'yango yo'mayoso hwoya'mi hwa'nte sofamo ihn'nakumo'maho. I olohonta kako apa'no ku'mahonngki kiko simonyo iyo'ne yahu isi'ku'nnyo me'wampe'njolo fonjiyalokuno.

³¹ Ose ulahonngki kaningkwohwo ulimento, Nje hwomu sohwo, sikuno huhwo huhwi nekwo majopohi'n'wo'n'ngkuhwoyo montosa'yoho. Nje yo'mayo hopi'nonohinosa kiko'nefoho.

³² I oso'no hningkwa'wehwo sohwo kako poyo nto pe'nimentononji iwo'n'ngkohehwo ifiwalofoho. Oseso nakwo simonyo engo ihwasi simeho wopingo'njo wohumano. Kako

moi'wo nto imo'nimentiso ko huhwo sohwo nakwo olohonta apa'no tipemahwono. Ose ulimentisofoho.

16

Hwe fihwo nom'nihwoe syoho mokosyohumayo so'no huno'njo sohune'no pahnnimo hungkunofoho.

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwamo pahnnimo hungkuno ole ulimento, Hwe hamniyoho engo'njo sohwo kakoe yo'mayo syoho umokosyohumayo'ne sohwo humunyo hweho. Oso hwe syoho umokosyohumayo huhwo sohune'no a'amu fehohnjo sohwa hwe engo sohomo ole ulimentohofi, Jije syoho kilohofiyo sohwo kako jije hamniyoho yo'mayoso fonifonyo kilohofiwo'n'ngkiso hweho.

² Ose ulahon'ngki hwe engo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohomo joho lutimanto ulimento, Oso hungkuno kikine'no upa'n'ngkoheso pipi imahnne'elo. Kiko nje syoho ntohofiyoso hopoenohini'maho. Jije syoho moi'wonoho. Kiko nje yo'mayo syoho mokosyohumawo'n'ngkino so'no ngkine'no hungkuno yolohoso iyoswomo mtimojo.

³ Ose ulahon'ngki hwe huhwo sohwo kako ole hnnimento, Nje hwe engo sohwo kako ngkimo yo'mayo syoho mokosyohumayoso wae weenimo'mte'no yohoho. Ngko pipi imnehono. Nom'ni hwoe syoho tohohmtnno'njo somne'no ulohofiyo so'no yokumpohn'nyo ane hwo'nyoho. Ngko nom'ni hwamo wopayo yo'mayo so'ne jomo ujo so'no wonimango'njo hwo'nyoho.

4 Nje hwe engo ngkimo wae yanimofososo a'amu hofikoe angomo ntimapijo so'no ngko pipi imnehono. Huno pi'n'ingo syofisikaofonto huno wopingo tipemanto

5 kako kakoe hwe engo sohwoe yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohoho sohwo joho lutima'mentisofoho. Simo'mjo sohwo u'mahon'ngki ul'mento k'ko nje hwe engo sohumta'ni yo'mayo yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uy'hneso alalelo.

6 Ose ulahon'ngki kako ul'mento, Ngko sikil'i'mijo ipofoso *wan hantilet* (100) siki ma'mentohoho. Ose ulahon'ngki syoho mokosyohumayo sohwo ul'mento, K'ko olopo komo'no fosyohumahoji olo iyoswo *wan hantilet* (100) mt'i'mokinyo lomo *fifiti*'nohini (50) mt'i'mojo.

7 Ose ulontan'ngki nom'nihwo tifi i'mofopahon'ngki osohumo ul'mento, K'ko nje hwe engo sohumta'ni yo'mayo siki ma'mentohino so'no aku uy'hneso alalelo. Ose ulahon'ngki ul'mento wopaki'yo *wan hantilet* (100) ma'mentohoho. Ose ulahon'ngki hwe mokosyohumayo sohwo ul'mento, K'ko jije aku uhne so'no iyoswo nomahoji *eti*'nohino (80) mt'i'mojo. Ose ul'mentisofoho.

8 Oso hwe huhwo sohwo ose imentiso so'no kakoe hwe engo sohwo ole hnn'mento, Nje syoho ntohofiyo hwe wonyo sohwo kako huno'njo hweho. Jisas oso pahnn'imo hungkuno ulonto, kakoe inomokomoyo sohwo ul'mento, A'amu hwahoponjo yahinomo in'ngkawowo'n'ngkohofoso hofiko

hofikoe hofiyo humayo so'no yo'mayo ho'yango engo mayo'ne huno'njofoho. Oso huno engo tɪpemawo'nɪngkohofoso a'amu Anɪtumne'no syafɪsyɪwo'nɪngkohoho somo uyakolo'nnyofoho.

⁹ Oseso sekwo sekwoe hamniyoho ho'yango yo'mayo so'nji nom'ni hwamo wopɪngo'nohini ulohopijoso hwangku sekwoe sɪkuno moi'wo imo'noso sohonta hamniyoho yo'mayoso ulɪko'majo sohonta Anɪtu kako kikimo wokɪtɪma'montonoho. Osopo wopɪngo ne'nohino nohumantohotnnefoho.

¹⁰ Kɪko yo'mayo we'e somo ito'no mokosyohumayo'manji yo'mayo engo somo ito'no womokosyohumamonnoho. I hwe fihwo kako yo'mayo we'e somo syoho ito'no miyo'manji kako yo'mayo engo homo syoho ito'no miyonehoho.

¹¹ Kɪko hwahoponjo hamniyoho ho'yango yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso ahwomomjo ho'yango neso mokosyohumayo syoho ne tɪhwo wokɪjapmmontolo.

¹² Kɪko nom'nihwoe yo'mayo somo ito'no momokosyohumayo'njo isoso kɪko'ne ho'yango yo'mayoso tɪhwo wokɪjapmmontolo.

¹³ Jisas ose ulonto ulɪmento, Hwe fihwo kako hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyoso hopo'maho. O'o, hwe engo hufa'u sohwa'umo syoho ulohofiyo so'manji syoho ulohofiyo sohwo kako hwe engo fihumo sɪmeho uyɪhwosi nom'nihune'no sɪmeho wonyo uyɪmontonoho. U, anga'nohino sohwoe syoho somne'no hi umo'nɪngkuhwoso'no nom'nihumne'no ngkilaho unɪmontonoho. Kɪko Anɪtuye syoho

so'nji yo'mayo hwahoponjo yahino so'nji oso hufa'uyo sohwa'umo mokosyohumayoso syoho ito'no mihnnehino.

A'amu Anitumo enjwa'mo humayo so'nji a'amu Mosesiye honingkano hungkunomo enjwa'mo humayo so'ntnne hungkunofoho.

(Matiyu 11:12-13)

¹⁴ A'amu Falisi hofiko hamniyoho'no hi umo'nyo sohwa Jisasiye hungkuno homo somo upa'nontifi hofiko Jisasi'mne'no simano wonyo ikinontifi sitofo ulimentohofofoho.

¹⁵ Jisas hofikimo ulimento, Sekwo a'amufe timopo yahino wopingo'njo hwafoho nalifitnne'entifi yahino ito'nohino iwo'n'ngkohofihwasoho. I oso'no Anitu kako sekwoe simeho mo'mjo so'no huno uyohoho. Sekwo yo'mayo iwo'n'ngkohofosomo a'amu uhwonontifi sekwoe yofe ko ho'nosemahoningkofi Anitu kako sekwoe simeho mo'mjo so'no huno unyo so'no kako wonyofoho selalofoho.

¹⁶ Mosesiye honingkano hungkuno so'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahonngki limotofo so'nji ne'no nowentanngki Joun a'amumo mijo kiyoma'mojo sohwo i'mofapmmentisofoho. M'mofape sohonta Anitu kako oso hungkuno simo'mjo somo nningkapifitnne'ento limentisofoho. I oso'no Joun i'mofapmmentiso sohonta kako Anitumo enjwa'mo ito'no humayo so'no hungkuno wopingo loma'mentisofoho. Oseso olohonta a'amu pi'n'ngo engo Anitumo u'mano lontifi mjiyohoto yohotofo ko

mjolo'ho'nimopahon'ingko'fi sekwo a'amu Falisi sohwasi timo'nohini uhwontohu-mawo'n'ingko'hofo hwasoho.

¹⁷ Hungkuno songo ko loma'mentisoso nakwoe hwaho'nji ahwomo'nji moi'wo ko imo'n'ingkuhwosi Anituye hon'ing'kano hungkunoso moi'wo mmo'nyo ne'no nowentihwonefoho.

Ape ho'nasiyo yahino so'no Jisas hungkuno ul'imentisofoho.

(Mat'yu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12)

¹⁸ Hwe fihwo kako kakoe ape ho'nasyihwosi nom'ne ape maso sohwo kako ape ito'no mayo hon'ing'kano somo mt'hupeso sohwo kako ose yososo kako hon'ing'kano wonyo'njo hweho. I nomn'ihwo kako ape nom'nihwo ho'nasyoso somo maso sohwo kako huhwo ape ito'no mayo hon'ing'kano somo mt'hupeso so'no kako huhwo hon'ing'kano wonyo'njo hweho. Jisas ose ul'imentisofoho.

Hwe ho'yango engo'njo sohwo'nji Lasalos ho'yango ane sohwo'njiye hungkunofoho.

¹⁹ Jisas kako ole ul'imento, Hwe fihwo kako hamniyoho yo'mayo ho'yango engo'njo sohwo nohumanto he wop'ingo wop'ingo'nohinoso yonto wosopayo wonyoangkafo'nohini nimojo hweho.

²⁰ Oso hwe huhwo sohwoe hoku'yo sopo a'amu fehohnjo sohwa hwe ho'yango ane fihumo motasont'ifi uhumatimotofofoho. Oso hwe huhwo sohwoe yofe Lasalosiyoho. Kakoe a'apaho uyo engo'njo hweho.

21 Oso hwe hamniyoho engo'njo sohwoe ijempoho sopo nta'ni yo'mayo wosopayo mɪkufo pɪwasyonteso wɔmanɪmo lonto humamojofoho. Osopo nohumentanɪngki sɪwojoso kakoe uyomo melanyo koto'motofofoho.

22 Hwangku sohonta oso hwe ho'yango ane sohwo poyo pe'nɪngkahonɪngki a'amu ahwomomjoso utɪmotasontɪfi Apɪloham'njopo uhumatɪ'mentohofofoho. Hwe ho'yango engo'njo huhwo poyo pe'nɪngkahonɪngki a'amu sohwa hwahomo ijopijisyahumentohofofoho.

23 Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo kako tɪkanomo nohumanto a'apaho tohino mɪkunɪmposo'nji humanto tɪmo yokintahopo uhwonɪmentisoso Apɪloham kengo nohopo nohumentanɪngki uhwononto Lasaloso'nji nohumentanɪngki uhwonɪmentisofoho.

24 Oso hwe ho'yango engo'njo sohwo ose uhwononto joho mohm'no ulɪmento, Mpohwo Apɪloham sohwo si, kɪko ngkine'no hitoho wak- ilofono. Kɪko Lasalos ngkiyepono filɪhwajo. Kako nopɪhwosi kakoe ajo'miyo mijo yomahwosi nje melanyopo ingo wantɪpeno. Ngko olohonta to- homo humanji tohino engo nɪmnantofoho.

25 Ose ulahonɪngki Apɪloham ulɪmento, Hwom- uhwo, kɪko huno wakiyono. Hohonta kɪko songo humanji kɪko yo'mayo yo'mayo wopɪngo'nohini tɪpema'motnno hwosoho. I, Lasalos sohwo kako yo'mayo wonyo'nohino tɪpema'mojo hweho. I olohonta Lasalos kako wopɪngo humentanɪngki kɪko tohino'nji fosyohumahnno.

26 Oso'nji nom'ne huno ole wakiyono.

Nakwo'nji sekwo'nji ajwo lopo Anitu kako momonyo mikun'imposo ho'nahumentiso weho. A'amu olo hohnta'ni humalofoso sekuyepono wose'mano likuji oso momonyo somo nomtihupekuji mose'mapitnnehofo. A'amu sekwo'nji humalofoso oso momonyo homo somo nomtihupekuji hofiko nakuyepono mowekapifitnnehofo.

²⁷ Ose ulahon'ngki hwe ho'yango engo'njo sohwo ulimeto, Mpohwo hungkuno yokumpohn'nyo wakil'monne'no yohono. Kiko Lasalos sohomo nje mpohwoepono filihwajo.

²⁸ Oso hopo sopo nje ningkwahwosa aho fehohnjo hopi'nonohino sohwa humalofo. Lasalos kako nje a'amu huhwo sohromo olo ango tohino'njo lopo i'waho ito'no iyo'no hungkuno yokumpohn'nyo ulono. Hofiko olopo nopifitnnoho.

²⁹ Ose ulahon'ngki Apiloham ulimeto, Hofiko Mousesiye hungkuno'nji a'amumo Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkuno hi'njo hwafoho. Oso hungkuno homo somo haloho upa'nife.

³⁰ Ose ulahon'ngki a'amu ho'yango'njo sohwo ulimeto, O'o, Mpohwo Apiloham sohrosi, hungkuno homo somo mupa'nifitnnehofo. I oso'no a'amu poyo sohwo songo nolikafihwosi hofikimo u'mahwoso'no hofiko simeho yiwolo'mo kukuji hon'ngkano wonyomo hohujo ukinjaofantifeho.

³¹ Ose ulahon'ngki Apiloham ulimeto, Hofiko Mousesiye hungkuno so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe

hungkuno so'nji mupa'n+fijo'manji a'amu poyo fihwo songo likafihwosi u'mahwosi hungkuno ulihwoso'no hofiko kakoe hungkuno homo simeho hi'ntnnono muyifitnehofu. Jisas ose ulimentisofoho.

17

A'amu Anitumo simeho hi'ntnnono uyo sono wonyo imokiyo'ne hungkunofoho.

(Matiyu 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

¹ Jisas kakoe inomokomoyo sohwo ulimento, A'amu Anituye hungkunomo simeho uyiwon'ngkohofu sono yo'mayo yahino wonyo yamofu ulohofu'neso nehopi i'mofaponefoho. I'mofapihwoso'no a'amu pi'ningoso wopiwesyantifeho. I oso'no oso a'amu nom'nihwo piwasiyo'ne yamofu ulohofoso sohwo tohino engo manefoho. Oso'no kako huno ito'no wasyofisyono.

² Oso hwe huhwo sohwo kako nje mehomi we'e sohmo yamofu mulohofe'njo sohonta a'amu kakoe ti'wangomo sojo m'kunimposo ifakojukuji mijo ayomo ho'naofontifijontesi wop'ngonesohilo. Hwap'ngoso a'amu nje mehomi lohwo piwasiyo'ne imokoso sohwo tohino m'kunimposo manefoho.

³ Oso yahino hiso'no sekwo i'waho ito'no fiyimno. Jije ningkwahwo wonyo kilohofu so'manji kiko oso yahino wonyo somne'no yoka uso. Ulohojo'no kako kakoe yahino wonyo somne'no simeho tango tipemahwosi oso wonyo

somo wae yafo so'no kilihwoso'no kiko oso wonyo hiso wae hmmofo.

⁴ Sikuno anga'nohino fihumo kako kikimo wonyo ne'no kilohofontaningkuhwosi aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u ko imo'n'ingkuhwoso'no kako wonyo anga'no anga'no yoso somne'no, Tatohwo kiko nje wonyo wae feenimofo, oceso ne'no kilontaningkuhwosi kiko kakoe wonyoso wae ne'no hmmofo.

Simeho hi'ntnnono uyo yahino hungkunofoho.

⁵ A'amu Anituye hungkuno lutihumiku'mofo syoho'njo (*apousel*) sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwo simeho hi'ntnnono kijopalokuhwone somo kiko engo fonamojo.

⁶ Ose ulahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo ngkimo simeho hi'ntnnono montopantokuyohoho. Sekwo ngkimo nningkape-eso ni'hu'no we'e patnnyo uyo pa'n'ngo'manji sekwo oso iyo ipisayo'njo sohomo ole ulifijoso, Pmpongo hi'nji sokato lohofohoji mijo ayo nomp filohofayo. Ose ulifijo'manji iyo huhwo sohwo kako sekwoe mangomo haloho wasepo'montonoho. I oso'no sekwo ngkimo mo'nn'ngkapohiyohoho. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyofe yahino ito'nohini so'ne hungkunofoho.

⁷ Hwe fihwo sekwo'njopo humaso sohwo kako syoho ulohofiyohi hi'njo hwo'manji oso syoho ulohofiyohi sohwo kako syohopo hwaho mno ijyotaho, yahu mokosyohumayotaho, u kako moi'wo ihwosi kako kakoe hwe engo sohwo'njopo i'mofaponto kako wopayo mijoho ko

uyahonɨngki kako komo'no humahopɨhwosi wopayo manonehoho.

⁸ O'o, sɨmo'mo kako kakoe hwe engo sohwoe wosopayo ito'no esyohumahwosi kakoe he wopɨngo ihwosi wosopayo hiso iku'yopo ifosyalokumpehwosi hwe engo sohomo wosopayo uyɨmtonoho. Kakoe hwe engo sohomo wopayo moi'wo kaki'no uyɨhwosi kako tɨfi wanɨmtonoho.

⁹ Oso hwe engo huhwo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyo huhwo sohomo kakoe syoho ito'no imentiso so'no isamoyoka ulɨmontolaho. O'o, awonoho. Hwapɨngoso kakoe syoho'nohinofoho lɨhwosi isamoyoka mujo'njo uyɨmtonoho.

¹⁰ Oseso sekwo hoku yo'mayo hungkuno Anɨtu seloso somo sekwo ito'no ko inɨngkafijoso sekwo huno ole fɨsyafɨhupmno. Nakwo Anɨtuye syoho ulohofiyo hn'nwi nakwo ito'nohinonɨ'maho. Kakoe syoho iwo'nɨngkuhwone so'no nakwoe yofe ho'nonemayoso peho'neto. O'o, nakwoe syohofoho.

Hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwaso Jisas kako wopɨngo umokumentisofoho.

¹¹ Jisas kako Jelusalemne honɨngkano hwaho Someliya'nji Ngkalili'nji ne'no ajwopo sɨmentisofoho.

¹² Kako ango fipo i'mofopahonɨngki hwe aho hufa'u hopi'nono uyo wonyo engo'njo sohwaso Jisasɨmo honɨngkanopo uswo'nɨmentohofofoho.

13 Hofiko ikanopo lohofontifi Jisasi mo joho mohm'no ulimentionofi, Jisas Hwe Engo sohwo, kiko nakumne'no hitoho wakilofono.

14 Ose ulahonngki Jisas hofikimo uhwononto ulimentiono, Sekwo nukuji a'amu tajo ango syoho'njo sohwo sekwoe a'apaho motakuji utihwamno. Ose ulahonngki haloho'no yontifi hofiko nowentifi hofikoe a'apahoso honngkano ajwopo wopngo umonimentisofoho.

15 Hwe fihwo hofiko'njo ajwo sopo humaso sohwo kakoe a'apaho wopngo honngkononto kako Jisasiyepono asomo umentisofoho. Kako mango engo lonto Anituye yofe honoma'mentisofoho.

16 Kako Jisasi mo u'manto hwahopo piwasyonto kako Jisasiye sifiki'nyo' mo simano mongkutofosyohumanto Jisasi mo isamoyoka engo ulimentisofoho. Oso hwe huhwo sohwo kako hwaho Someliyanta'ango hweho.

17 Jisas osohumo uhwononto ulimentiono, A'amu aho hufa'u hopi'nono sohwo wopngo umokohono. Kiko'nohini ni'mahinoso nom'nihwa nti'mo humalofo.

18 Olo hwe lohwo kako a'amu Juta hwo'maho. O'o, temtifo kengo mta'ango hweho. Kako'nohini Anitumo isamoyoka ujo'ne asomo pisoso peho'neto.

19 Ose lonto ulimentiono, kiko nolikafohoji mpano. Kiko simaho hi'ntnnono ntapohino so'no jije a'apaho wopngo kumo'nngkohoho. Ose ulimentisofoho.

Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo

mokosyohumayoso u'mofapmmontonoho.

(Matiyu 24:23-28, 37-41)

²⁰ A'amu Falisi fehohnjo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo emokosyohumayo'ne sikunoso ntohonta u'mofapmmontolo. Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso a'amu timo'nji muhwon'fitnnehofu.

²¹ Sekwo ole mal'fitnnehofu. Ihwoni, Anitu kako kakoe a'amumo emokosyohumayoso olopo weho. U, nampo weho. Ose mal'fitnnehofu. O'o, Anitu kakoe a'amumo emokosyohumayoso simeho mo'mo wo'nnyoponoho. Sekwoe timo'nji muhwon'fitnnehofu.

²² Jisas ose ulonto kakoe inomokomoyo sohwa ulimento, Hwangku nom'ne sikuno i'mofap'hwoso'no sekwo ole wohnnant'ifeho. Nakwo oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohomo uhwonontane'no y'hwono. Ose ko hnn'ngkuji sekwo muhwon'fitnnehofu.

²³ Oso hohosohonta a'amu fehohnjoso ole woselant'ifeho, Ihwoni, oso hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo oso nampo humaho. U, olopo humaho. Ose sel'ikujono sekwo haloho upekutoho. A'amu huhwo sohomo nuhwon'ngkakutoho.

²⁴ Sekwo emta'm'ingo so'no huno seyohoho. Emta'm'ingo kako oso nampo nta'ni yonto kako ahwomomo ifehu'mokosyahon'ngki a'amu hopi'nono timo uhwon'wo'n'ngkohofofoho. Oso pa'nyoso oso Hwomu Anitu uhwasopo'mentiso sohwo kakoe pe-eso

emta'mingo uhwon+wo'n'ingkuhwone pa'nyoso i'mofap+hwoso'no sekwo uhwon+fitnnefoho.

²⁵ I oso'no simo'mo oso Hwomu huhwo sohwo kako tohino engo umnososo a'amu olohonta humalofoso kakine'no hohujo ukinj+mofant+feho.

²⁶ Oso a'amu hohonta Ni+wa'nji humamotofoso kako yofayokinomo humentiso sohonta yo'mayo yahino imotofo pa'n'ingoso oso Hwomu Anitu uhwsopo'mentiso sohwo poso sohonta a'amu humalofoso uyant+feho.

²⁷ Hofiko humamotofoso sohonta hofiko wosopayo'nji mijo'nji nonont+fi ape ma'n+motofofoho. Oso yahino hiso ne'no mji+m+wentan+ngkofi Ni+wa kako yofayokinomo noswahon+ngki mijo ifofayo engo yonto hwe hwoya'mi hopi'nonohinoso mijo mihulo'mentisofoho.

²⁸ Apiloham+ye kami Lout sohwo humamojo sohonta a'amu humamentohoho oso hiso pa'nyo imotofofoho. Hofiko nohumant+fi yo'mayo wopayo mijo nont+fi yo'mayo ho'yango mpe yont+fi nom'ni hwamo hamniyoho mayo'ne ho'yango uyont+fi hofiko wopayo syoho yont+fi ango mol+motofofoho.

²⁹ Ose yontan+ngkofo sohonta Lout kako ango Soutom uliko'manto ango kengopo nowahon+ngki toho'nji sojo hwoyango hnnyo so'nji ahwomo mta'ni ifoyo hopa syonto hwe hwoya'mi hopi'nonohino somo wonyo imokumentisofoho.

³⁰ A'amu oso pa'n'ingo yontan+ngkuji oso hwomu Anitu uhwsopo'mentiso sohwo ut+hwa'nyopo i'mofape so'no Anitu ujo wehontojwahumontonoho.

³¹ Oso sɪkuno homo somo utɪhwa'nyopo i'mofaposo sohonta a'amu fihwo kako angkuhwafopo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwonɪngkuhwosi kakoe angomjo ho'yango yo'mayoso mayoso'no huno mosyafɪsyonehoho. Oso pa'nyoso hwe fihwo syoho'mo humaso hwo'manji kako hwomu huhwo sohomo uhwonɪngkuhwosi kakoe angoponjo yo'mayoso mayoso'no huno mosyafɪsyonehoho.

³² O'o, sekwo Loutɪye ape simne'no fɪsyafɪhupmno. Kako kakoe angoponjo yo'mayo so'no syafɪsyonto ikinjao'mentisoso sojo imo'nɪmentiso somne'no fɪsyafɪhupmno.

³³ A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho yokumpohn'nyo kemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayoso moi'wo umo'nɪmontonoho. A'amu olo hwaho loponjo humayo somo aho mokemokosyohumunyo sohwo kakoe fisyohumayo neso wotɪpema'monte hweho.

³⁴ Ngko waselɪmonne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nɪmno. Oso sɪkuno Hwomu sohwo poso sohonta hwe hufa'u hwa'u saho afapo fisyowentanɪngkohosɪsi Anɪtu nom'nihumo utɪmahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.

³⁵ I a'mu hufa'u fa'u wopayo sɪhu kolofontanɪngkohosɪsi Anɪtu nom'nimo utɪmahwosi nom'nisi wohumamontonoho. [

³⁶ I hwe hufa'u hwa'u syohopo lohofontanɪngkohosɪsi Anɪtu nom'nihumo utɪmahwosi nom'nihwo wohumamontonoho.]

³⁷ Jisas ose ulahonɪngki inomokomoyo sohwa

nupa'nontifi Jisasimo ulimentohofi, Hwe Engofo ose nalohinoso imo'nyoso ntipo umo'nimontolo. Ose ulahoningkofi Jisas pahnnimo hungkuno ole ulimento, A'amu poyo pe'nyo sohwoe pijafu wo'nnyo sopo yihufu aji'mango oso hopo sopo uhu'mokufitnefoho.

18

Jisas kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Mpohumo jomo ne'no ujo'ne pahnnimo hungkuno ulimentisofoho.

¹ Jisas kako a'amuso Mpohumo jomo ne'no ulikuji piso'mo'nyo mmunyo'njo iyo'ne pahnnimo hungkuno ole ulimento,

² Ango fipo a'amufe hungkuno mihwajiyo'ne hwe engo sohwo humunyofoho. Kako Anitu sohumne'no iyoho munyo'njo yonto a'amu somne'no hwotoho fewo'nngkiso hweho.

³ Oso hopo sopo apwojo fisi kako humunyoponoho. Sikuno engo sopamo kako oso hwe hungkuno ito'no mihwajiyo iyo sohwoepono piwo'nngkisiyoho. Ole ulimojo, Nje mango sohwa hofiko ngkimo wonyo wonimokantife'no yalokwofo. Oso'no kiko ngkine'no hungkuno ito'no menihwajo.

⁴ Ose ko ulahoningki simo'mo hwe engo huhwo sohwo oso apwojo simo ufo'mayoso ngkilaho ko lonto tifi no'mo ole syafihumento, Ngko Anitumne'no iyoho ko miyonji a'amumne'no huno mosyafisiyo'njo ko yonji

⁵ i oseso olo apwojo losi kako ngkimo ne'no ni'mawo'nyosi syoho engo ntopantokuso so'no

ngko kakimo ufo'ma'mo. Kakoe hungkunomo ito'no womihwatimonnoho. Kako ngkimo sikuno huhwo huhwi ni'mawo'nyo ihwosi nje a'apaho wonyo nimokonoho.

⁶ Jisas ose ulonto ulimonto, Oso hwe engo hungkuno mihwajiyo syoho'njo wonyo sohwoe hungkuno haloho nto upa'n'ngkohoho so'no sekwo huno fisyafihupmno.

⁷ Oso hwe wonyo sohwo ose imentiso so'no sekwo huno pipi seyohoho. Anitu kako kakoe a'amu uhwosopo'mentisoso hofiko kakine'no jomo sikuno huhwo huhwi im'ngo'nji sikuno'nji uliwo'n'ngkohoho so'no kako hofikimo momuhwajiyo uyimontolaho. I komo'no womuhwatimontolaho.

⁸ Ngko sekumo waselimonne'no yohono. Anitu kakoe a'amumo komo'no womihwatimontonoho. I oso'no oso Hwomu Anitu nihwosopo'mentiso sohwo'ni nopm'mo a'amu ngkine'no simeho hi'ntnnono ntopotan'ngkujo wasehonimonntaho.

Hwe Falisi sohwo'nji hwe nom'ne hamniyoho mayo syoho'njo sohwo'njiye pahnnimo hungkunofoho.

⁹ A'amu fehohnjo hofiko hofikoe yahino wopingo somne'no hofikoe yofe ho'noma'nontifi a'amu nom'ne sohwanne'no wonyofoho liwo'n'ngkohoho somne'no Jisas kako olo pahnnimo hungkunolo ulimonto,

¹⁰ Hwe hufa'u hwa'u siko Anitumo jomo ulaho lonji Anituye tajo ango engo somo humentisiyefoho. Hwe fihwo kako a'amu Falisi hweho.

Nom'nihwo kako hamniyoho mayo syoho'njo hweho.

¹¹ A'amu Falisi huhwo sohwo kako nolohofonto kakoe simeho mo'mo ole hnnimonto, Mpohwo Anitu, ngko nom'ne a'amu pa'nyo hwonimaho. Oso'no ngko isamoyoka kilalokweno. Hofiko yo'mayo hufo yontifi yo'mayo yahino ito'nohino somo miyontifi hofiko ape ito'no ma'nyo honingkano somo mtihupewon'ningkohofihwafoho. Ngko oso pa'nyo hwonimaho. I ngko olo hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo pa'nyo hwonimaho.

¹² O'o, ngko Sante huhwo huhwi sikuno hufa'u somo ngko wopayo manyo'njo humawon'ningkohe hwo'nyoho. Yo'mayo hopi'nonohino nomantneso ngko aho hofohu'nono hopi'nonohinoso mtihupo mtihupe lohofonji kenga'no kikine'no ho'nakisyiwo'ningkohe hwo'nyoho.

¹³ Ose ulontaningi oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako kengopo lohofonto kako ahwomomo timo uhwonyoso wonimango'no ingku'no humanto kakoe swokinopo hwaningo pohn'nonto ulimonto, Anitu ngko hwe wonyo sohwo'ne'no kiko hitoho wakilofono.

¹⁴ Jisas oso pahnnimo hungkuno ulonto a'amu homo somo ole ulimonto, Ngko waselimonne'no yohono. Oso hwe hamniyoho mayo syoho'njo sohwo kako Anitumo ose ulimentiso so'no Anitu kako uhwononto hwe wopingo hweho ulahoningi hwe huhwo sohwo kako kakoe ango pone'no asomo umentisofoho. I oso a'amu nom'ne Falisi sohwo ose'njo hwo'maho.

O'o, a'amu kakoe yofe ho'noma'niwo'n'ingkiso sohumo Anitu kako monje uloho'montonoho. I oso'no a'amu kako kakoe yofe monje yahinuwo'n'ingkiso sohwoe yofeso Anitu kako woho'n'ima'montonoho.

Jisas kako mehomi we'e somo Anitu kako wop'ingo ulohofone jomo ulonto mnokinopo aho ulonjimokumentisofoho.

(Mat'iyu 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ A'amu pi'n'ingo engoso hofiko hofikoe mehomi we'e somo Jisas mnokinopo aho ulonjimokonontifi motapmmentohofofoho. I oso'no Jisasiye inomokomoyo sohwa hofikimo ose uhwonontifi yoka ul'imentohofofoho.

¹⁶ Yoka ulahon'ingko fi Jisas kako mehomi somo joho lutimanto inomokomoyo sohwole ole ul'imento, Sekwo mehomi somo nop'jumofikutoho. O'o, hofiko ngkiye pono wapife. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo imo'n'ifijo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo ito'no wohumantifeho.

¹⁷ I hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu olo mehomi lohwa pa'nyo mmo'nyo'njo'manji hofiko Anitumo enjwa'mo humayoso hopa'maho. Nihu'no awonoho.

Hwe yofe engo'njo yo'mayo ho'yango somo aho yokumpohn'nyo mokosyohumawo'n'ingkiso sohwoe hungkunofoho.

(Mat'iyu 19:16-30; Mak 10:17-31)

¹⁸ Hwe fihwo yofe engo'njo sohwo kako Jisasi mo ole ul'imento, Kiko Anituye yahino netihwawo'n'ingkohino wop'ingo hwosoho. Ngko

engolopohamo songo ne'no humayo yahinoso pipi tìpema'mnehono.

19 Ose ulahonìngki Jisas ulìmento, Kìko wopìngo hwosoho eso peho'ne ntohino. Anìtu kako'nohìni wopìngo hweho.

20 Kìko honìngkano hungkuno so'no huno moi'wonoho. Ole nalohi, Kìko ape ito'no mayo'ne yahino somo nomtìhuposo'eno. Kìko nom'nihumo nofonjasiyo'eno. Kìko yo'mayoso hufo iyo'eno. Nom'nehumo hwasyo hungkuno ujo'eno. Kìko jìje mpohwo'nji na'u'njiye hungkunomo tìfi finìngkayo.

21 Ose ulahonìngki hwe yofe engo'njo sohwo ole ulìmento, Ngko hungkuno homo somo upa'nìmpopmmote sohwo'ni olohonta ne'no ose nohìni inìngkoyalokweno.

22 Jisas oso hungkuno upa'nonto ole ulìmento, Yahino anga'nohìno somne'no kìko umofonyo yalokuno. Ole fiyo. Kìko jìje ho'yango yo'mayoso a'amu mpe kilohofìkujo'no kìko oso hamniyohoso nomahoji a'amu ho'yango ane somo yano ulofiyo. Kìko ose isoso kìko ahwomomjo ho'yango neso woma'monnoho. Ose yohoji kìko ngkimo tìfi nnìngkape.

23 Ose ulahonìngki hwe engo huhwo sohwo kako nupa'nonto sìmeho tango umentisofoho. Hwapìngoso kako hamniyoho ho'yango yo'mayoso mìkunìmposo'njo hweho.

24 Jisas kako oso hwe huhwo sohwoe sìmeho tango uhwononto nom'ne a'amu somo ulìmento, A'amu hamniyoho yo'mayo ho'yango aho yokumpohn'nyo kemokosyohu-

mawo'ningkohofoso hofi'ko Anitumo enjwa'mo humayo'neso syoho engo ifitnefoho.

²⁵ Yahu fihwo kako yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi yososo wonyopi umontonoho. Oso pa'nyoso hwe ho'yango hamniyoho yo'mayoso aho yokumpohn'nyo kemokosyohumantoso sohwo Anitumo enjwa'mo wohumamo lihwosi yososo hopo'maho. O'o, kako yahu sohwo yongo imo pa'nyo so'mo wahumo lihwosi ijijo wonyopi yoso hopaso oso hwe ho'yango engo'njo sohwo oseno yonefoho.

²⁶ Ose ulahon'ngki oso a'amu oso hungkuno hiso upa'nimentohofa so'no hofi'ko yomo yontifi ole ulahonimentohofi, Ose'manji a'amu Anitu'nji ango wopingo sopo songo ne'no humayo'neso tihwo woma'montolo.

²⁷ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Yo'mayo hopi'nono a'amu miy'wo'ningkiyohofoso Anitu yososo hoponoho.

²⁸ Ose ulahon'ngki Pita ulimento, Nakwo nakwoe angopo yo'mayo yo'mayoso uli'ko'mentani kikimo kin'ngkopalokuhwono.

²⁹ Ose ulahon'ngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. A'amu hofi'ko Anitumo enjwa'mo wohumano hnnontife so'no hofi'ko hofi'koe ango'nji ape'nji hamningkwa'wehwosanji, kan'ngkwowho'ya'u'nji kakoe mehomi'nji uli'ko'mapijo so'no

³⁰ Anitu kako hofi'ko ose uli'ko'mapijoso hofi'kimo yo'mayoso pi'ningo engo aku uy'hwosi tifi no'mo kako hofi'kimo songo ne'no humayoso

uyonefoho.

Jisas kako poyo imo'n'ingkuhwosi apa'no songo likafone so'no hungkuno ulimentisoso hufa'u s'hune imo'n'imentisofoho.

(Mat'iyu 20:17-19; Mak 10:32-34)

³¹ Jisas kako kakoe inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwamo lutimanto ulimento, Upa'nimno. Olohonta nakwo Jelusalemne'no wosontane'no yihwono. Oso hopo sopo yo'mayo hungkuno Anitu a'amumo uyahonngki limotofo sohwa ngko oso Hwomu Anitu nihwosopomentiso sohwo'nne'no mtimokumentohofoso olohonta ne umonimontonoho.

³² Oso hohosohonta a'amu Jutaso hofiko ngkimo a'amu temtitofo kengo sofe ahomo ho'nan+hufitnnefoho. Hofiko ngkimo sitofo ntikuji ngkimo wonyo ntohofikuji memijo niyati'mopitnnefoho.

³³ Hofiko ngkimo impojonyo nifonjikuji wofonjonisyantifeho. Nofonjonisyikujo'no sikuno hufa'u s'hune memjanimofihwoso'no ngko apa'no songo wolika'monnoho.

³⁴ Ose ulahonngki inomokomoyo sohwa oso hungkuno somne'no huno mummentisofoho. Hungkuno hwapingo ne so'no huno muyahonngki hnnimentohofi, Olo hungkuno loso fahosihwoyo hungkuno konelalofoho. Ose hnnontifi hofikoe hunoso mehohosusihumentisofoho.

Jisas a'amu tĩmpi'nyo sohumo wopĩngo umokumentisofoho.

(Mat'iyu 20:29-34; Mak 10:46-52)

³⁵ Jisas kako ango Jelikou mofonepo i'mofi+wahonĩngki hwe tĩmpi'nyo sohwo oso honĩngkano momĩngopo humanto a'amu mta'ni hamniyoho yo'mayoso woloma'mo lonto joho humalisofoho.

³⁶ Osopo humanto upa'nĩmentisoso a'amu pi'nĩngo engo ntohumpotopahonĩngkofi upa'nonto a'amu kako'njopo solohofamentohofosomo ulĩmento, Hofĩko peho yalokwofo.

³⁷ Ose ulahonĩngki hofĩko ulĩmentohofi, Jisas ango Nasaletnnta'ango sohwo kako posalofoho.

³⁸ Ose ulahonĩngkofi kako joho mohm'no ulĩmento, Jisas, Ntefitiye Imu sohwo, kiko ngkine'no hitoho wakilofono.

³⁹ Ose ulahonĩngki a'amu simo'mo sapsmentohofoso hofĩko kakimo yoka ulontifi ulĩmentohofi, Mampi'nyo fosyohumaho. Ose ko ulahonĩngkofi oso huhwo sohwo joho engo lonto apa'no ulĩmento, Ntefitiye Imu sohwo, ngkine'no hitoho wakilofono.

⁴⁰ Ose ulahonĩngki Jisas kako nolohofaponto hofĩkimo ulĩmento, Oso hwe sohwo ngkiyepono fipemotapmno. Ose ulahonĩngki oso hwe tĩmpi'nyo huhwo sohumo mofonepo uhwojowahonĩngkofi Jisas ulĩmento,

⁴¹ Ngko kikimo pipi ntohoho kinĩngkohoho. Ose ulahonĩngki kako ulĩmento, Hwe Engofo, ngko apa'no tĩmo wahonĩmo.

⁴² Ose ulahonĩngki Jisas ulĩmento, Kiko tĩmo

fohonyo. Kiko ngkimo simeho hi'ntnnono ntapohino so'no jije simeho hi'ntnnonohinoso wopingo kumokohoho.

⁴³ Jisas ose ulahonngki hwe huhwo sohwo timo komo'no hononto Jisasimo inngkawento Anitumo isamoyoka engo ulimentisofoho. Hwe hwoya'mi ose uhwonontifi hofiko hopi'nonohinoso Anituye yofe ho'noma'mentohofofoho.

19

Sakiyosye hungkunofoho.

¹ Jisas kako ango Jelikou sopo noswonto nom'ne ango pone'ento angkuhwafo ajwo sopo pasimentisofoho.

² Hwe fihwo kakoe yofe Sakiyos sohwo humunyoponoho. Kako hwe mnokino engo'njo hamniyoho mayo syoho'njo sohwo hamniyoho engo'njo hweho.

³ Kako Jisasimo uhwonimo lonto ko imentisoso hwe moya'mi pi'ningo engo hwe tifo huhwo sohumo hoholo hoholofu ulohofahonngkofi kako Jisasimo muhwonyo'njo yonto

⁴ kako a'amu pi'ningo homo somo nuyakolofonto hano kunto kunto'no fekwasi lohofonto iyo milontontanyomo kotasonto Jisas olopo p'hwoso'no uhwonimo lonto humokehumantisofoho.

⁵ Jisas oso hopo sopo i'mofawento timo yokintahopo uhwonngkisoso Sakiyos nohumentanngki uhwononto ulimento, Sakiyos, kiko komo'no fikotape. Ngko olohonta jije angomo wohumamonne'no yohono.

6 Ose ulahonɨngki Sakiyos kako komo'no welikofapi lohofonto simonyo yonto Jisasimo utimanto kakoe angomne'no ipemotawomentisofoho.

7 Hwe moya'mi ose ipemotowahonɨngki uh-wonontifi sitofo ole mjalimimentohofi, Olo hwe lohwo kako a'amu honɨngkano wonyo'njo lohwoe angomo wofosyawomonte'no yohoho.

8 Sakiyos kako Jisasi'njopo lohofonto ulimento, Hwe Engofo, kiko upa'nyo. Nje hamniyoho yo'mayo ho'yango so'nji ajwopo hotitohm'mo fehohnjo ngko mokosyohumahm'mo fehohnjo ngko a'amu umofonyo yalokwofo somo uyimonnoho. U, ngko a'amu fihumo hwasyo hungkuno lutima'mentohe'manji olohumo ngko hwasyo hungkuno lutima'mentohe so'no yo'mayoso kakimo osofosofahu'no uyimonnoho.

9 Ose ulahonɨngki Jisas ulimento, Ose lohino so'no nakwo huno ole nayohoho. Olo sikuno lomo olo ango loponjo hwe moya'milofe honɨngkano wonyo somta'ni Anitu kako hofikimo nto isihutofomakwoho. Sakiyos huhwo Apilohamiye imu hweho.

10 A'amufe Hwomu sohwo'ni olo a'amu olo pa'nyo wonyo honɨngkanomo humentanɨngkujo somne'no notipemahm'mo utimayo'ne pmmen-tohe hwo'nyoho. Jisas ose ulimentisofoho.

A'amu syoho ulohofiyiwo'nɨngkohofa sohwa hamniyoho ito'no mokosyohumayo'ne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 25:14-30)

11 Oso hungkuno hiso nto upo'n'ingkahon'ingkofi Jisas kako ang'o Jelusalem mofonepo u'mofapmmonto yahon'ingki a'amu hopo s'oponjoso ole syafihu'mentohofi, Oso s'ikuno Anitu kakoe a'amumo yokumpohn'nyo mokosyohumayo somo utihwa'nyopo ujo wehontojwahumonte'no yohoho. Ose syafihu'mentohof'o so'no Jisas kako pahnnimo hungkuno ole ul'imento,

12 Hwe eng'o fihwo kako ang'o ikano fipo uh-wosi osopo a'amumo mokosyohumayo'ne yofe eng'o mahwosi kakoe ang'opo asomo wapm-montonoho.

13 Oso hwe huhwo sohwo kako ang'o ikanopo wamonto imentiso sohonta kako kakoe syoho ulohofiyo aho hufa'u hopi'nonohino sohwo joho lutimanto hamniyoho aho s'ife hopi'nono kina aho s'ife hopi'nono kina hu'muyonto ul'imento, Sekwo olo hamniyoho sejapohe loso'nji ngko nom'ne ang'opo nohumentani'mo sekwo nom'ne hamniyoho eng'o emafikujoso ngko hwangu wopihwonimo. Ose ul'imentisofoho.

14 Oso hwe huhwo sohwo ang'oponjo a'amu fehohnjoso hofiko kakine'no nakwolaho lontifi kako nto womentisopo hwe fihwamo tifi in'ingkayo'ne olo hungkuno motayo'ne lihwatimentohofoso olenoho. Olo hwe lohwo nakwoe hwe eng'o humayoso nakwolaho.

15 Ose ko lihwojahon'ingkofi hwe huhwo sohwo yofe eng'o manto hofikimo mokosyohumayo'ne asomo pmentisofoho. Asomo noponto kako hamniyoho uyohojohamentiso syoho ulo-

hofiyo sohwo hamniyoho alale kema'malofu uhwonimo lonto joho lut+ma'mentisofoho.

¹⁶ Hwe nom'nehwo simo'mo u'manto ul+mento, Hwe engofu, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmentohino somta'ni ngko *tu hantilet* (200) kina ema'malefoho.

¹⁷ Ose ulahon+ngki hwe engo sohwo ul+mento, Kiko syoho n+mokosyohumayo wop+ngo hwosoho. Kiko oso syoho kijapmmentohe somo ito'no mokosyohumamahno so'no ngko syoho engo wokijapmmo. Kiko ango aho hufa'u hopi'nonohino somo mokosyohumaho.

¹⁸ Ose ulahon+ngki nom'ne syoho ulohofiyo osofeponjo sohwo u'manto ul+mento, Hwe engofu, kiko oso aho sife hopi'nono kina ntapmmentohino somta'ni ngko *wan hantilet* (100) kina ema'malefoho.

¹⁹ Ose ulahon+ngki hwe engo sohwo ul+mento, Ngko kikimo ango aho fehohnjo hopi'nonohinoso mokosyohumuhnne'no syoho wokijapmmo.

²⁰ Ose ulahon+ngki syoho ulohofiyo nom'nehwo u'manto ul+mento, Hwe engofu, oso aho sife hopi'nono kina ntapmmentohinoso olo'mo weho. Ngko hwap+fe we'e somo fosyofosyonji hiyaso'mo ho'nahumentohe wojolo'noho.

²¹ Hwap+ngoso ngko jije yahino so'no ngko huno niyohoho. Kiko hwe yokumpohn'nyo hwosoho. Yo'mayo nom'ne a'amu ho'nasyontifeso kiko mawo'n+ngkino hwosoho. Wosopayo nom'ne a'amu mofontifeso kiko ij+wo'n+ngkino. Oso'no ngko kikine'no iyoho nningkohoho.

22 Ose ulahon+ngki hwe engo sohwo kako kakoe syoho ulohofiyohu sohomo ul+mento, Kiko syoho ni+mokosyohumayoso wonyo hwosoho. Kiko nje yahino so'no huno ko kiyahon+ngki kiko ngkimo ito'no mantoho'mmahno so'no ngko wonyo hwosoho kilalokweno. Ou, nehopi. Ngko hwe yokumpohn'nyo hwo'nyoho. Yo'mayo a'amu ho'nasyont+fesohu ngko mawo'n+ngkohono. Wosopayo nom'nihwa hulont+fe somta'ni ngko ij+wo'n+ngkohono.

23 Kiko nje yahino so'no huno ito'no ko kiyahon+ngki kiko a'amu hamniyohu mokosyohumayo sohwafe angomo moho'nani+siyosohu peho'no imahnnoto. Kiko osopo nje hamniyohoso ho'nasyontentesi ngko asomo pm'mo nje hamniyohu somta'ni nom'ne hamniyohu honje i'mofaposo so'nji nto mahm'mnesohilo.

24 Ose ulonto kako nom'ne a'amu kako'njopohu humalohofontohofohu sohwafo ul+mento, Sekwo oso aho sife hopi'nono kina olo hwe lohomo uy+mentoheso nomafi+kuji oso hwe *tu hant+let* (200) kina mokosyohumasohu sohomo umasimno.

[

25 Ose ulahon+ngki hofi+ko ul+mentohofi, Hwe engoho, kako *tu hant+let* (200) kina hi'njohu hweho.]

26 Ose ulahon+ngkofi hwe engo sohwo ul+mento, Nje hungkuno wasel+monne'no yohono. Sekwo ito'no upa'nimno. A'amu yo'mayoso ito'no mokosyohumawo'n+ngkohohu somo ngko yo'mayo nom'nesohu uy+monnoho. A'amu yo'mayoso ito'no momokosyohumayo'njohu yontoso sohunta'ni oso yo'mayo we'e kako

mokosyohumasoso ngko woma'monnoho.

²⁷ Ose ulonto ulimento, Nje a'amu fehohnjo olo ango loponjoso ngko hofikimo umokosyohumayo'neso nakwolaho ntontifi nje mangohwa imo'nalokwofo so'no sekwo oso a'amu somo nutimotapikuji nje timo lopo fonjahumno. Jisas oso pahnnimo hungkunoso ulimentisofoho.

Jisas kako ango Jelusalem sopone'no hwe yofe engo'njo pa'nyo imo'nonto humentisofoho.

(Matiyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Joun 12:12-19)

²⁸ Jisas oso hungkunoso moi'wo ulonto Jisas Jelusalemne honingkano siyo somo kako simo'mo nto simentisomo hofiko tifi iningkasimentohofofoho.

²⁹ Jisas kako oso hwofiki'nyo Oulifino liwo'ningkohoho sopo ango hufa'u Mpetifase'nji Mpetani'nji mofone sopo nosimofonto kakoe inomokomoyo hufa'u sohwa'umo ole lihwatimento,

³⁰ Siko oso ango ne sopo u'mofahusisi siko oso kuso somo noswohosisi timo uhwonisoso ahwomo yahu *toungki* yoka'no ho'nawo'nyoso impe into'nowentaningkuhwosi uhwonanjiyoho. Oso yahu songo imo'nimasoso a'amu mokehumunyofoho. Oso yahu hiso fisihutofomotapinyo.

³¹ Siko oso yahu hiso isihutofomahosiso'no a'amuso ole selikujono siko peho'no isihutofomasiyeto. Ose selikujono siko ole ulinyo. Nekwoe Hwe Engo sohwo kako olo yahu lohumneno syoho weho, ose ulinyo.

³² Jisas ose lihwojahoningki siko nowenji yo'mayo Jisas luhwatimentisoso tipema'mentisiyefoho.

³³ Siko oso yahu huhwo sohunjo impe itolo-fontanɨngki oso yahu hofekwosa sohwa uh-wonontɨfi ulɨmentohofi, Siko peho uyanjiyo'no itolofalokusiyo.

³⁴ Ose ulahonɨngkofi siko ulɨmentisiyo, Nakwoe Hwe Engo kako olo yahu lohuno syoho weho.

³⁵ Ose ulonji siko oso yahu huhwo sohwo'nji Jisasɨyepono motasɨmentisiyefoho. Siko sikoe manji'mofoso yahufe hohujopo pojisyosyahonɨngki Jisas oso hopo sopo kehumamentisofoho.

³⁶ Noposokehumawento nowentanɨngki hwe moya'mi hofɨkoe hwapɨfe Jisas kako hano wene honɨngkano sopo Jisasɨye yofe ho'nomayo'ne hu'meehumentohofofoho. Osopo Jisas kehumentanjo yahu sohwo hwotoho mjahmmɨwomentisofoho.

³⁷ Jisas kako hwofɨki'nyo Oulif Jelusalem mofone sopo i'mofaponto oso honɨngkano monje we sopo hwe moya'mi hofɨko Jisasɨmo inomokoho'nawo'mentohofoso yo'mayo syoho wonyoangkafo Jisas imojo so'no syafɨsyontɨfi hofɨko sɨmonyo yontɨfi mango engo lontɨfi Anɨtuye yofe ho'noma'mentohofofoho.

³⁸ Mango mohm'no ole lɨmentohofi,

Olo Hwe lohwo nakumo nemokosyohumayo'ne Anɨtuye yokumpohn'nyo'nji palokuso lohwoe yofe woho'nomano.

Anɨtu kako nakwo hwahoponjo hwe moya'mi hn'nne'no simeho wopɨngo nejahopohoho.

Anitu yokintahopo humaso sohune'no yofe engo woho'nomano.

39 Ose lontan+ngkofi a'amu Falisi fehohnjo sohwa hwe moya'mi pi'n+ngo'njo sopo lohofontifi Jisas+mo ul+mentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwoosi, oso hwe moya'mi kikimo inomokoho'nakuwotofo somo kiko yoka uso.

40 Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, Sekwo upa'n+mno. Hungkuno wasel+monne'no yohono. Olo a'amulo hofiko mampi'nyo humant+fijontentesi olo hon+ngkano loponjo sojolo mango engo likuji nje yofe ho'non+mafikutnnesohilo. Ose ul+mentisofoho.

Jisas kako pone engo Jelusalem sopo yo'mayo imo'none so'no humotaho limentisofoho.

41 Jisas kako Jelusalem u'mofawento pone hopo sopo kako uhwononto humotaho limentisoso

42 ole l+mento, A'amu Jelusalemjo soku, sekumo ito'no esehumajiyo'ne yahinoso ko se'mahon+ngki sekwo hohujo ikinjaofalokwofo. Oso'no yahino wop+ngo hiso hiyaso'mo wentan+ngkuhwosi sekwo mot+p+hwon+fitnnehofo.

43 Sekwo upa'n+mno. Hwangku sikuno nom'ne i'mofaposo somo sekwoe mango sohwa sekumo wosefonjano likuji sekikitof+kuji meku'mofasi lohof+kuji hofiko tojopo ko'mokwasokuji nol+kofaof+kuji

44 sekwoe ango fonjowonampekuji sekwo sekwoe mehomi hi'nji hokunonji n+hu'nahone poyo moi'wo imo'n+fitnnefoho. Sekwoe sokango so'nji

sokilojo so'nji we'e huhwo kihn'naweso mok-ih'nawenefoho. Hwap'ngoso oso s'ikuno Anitu sefo'mayo'ne se'ma'maso sohonta sekwo yofe m'hwofe'njo imalofo kuyoho.

Jisas kako Anituye tajo ango engo somo a'amu yo'mayo ho'yango somta'ni hamniyoho mayo yontan'ngkofo somo wae yao'mentisofoho.

(Mat'iyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Joun 2:13-22)

⁴⁵ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo noswonto a'amu ho'yango yo'mayoso hu'meesyont'ifi hamniyoho mentan'ngkofo somo wae yafo syohoso ema'mentisofoho.

⁴⁶ Kako hof'ikimo ole ul'imento, A'amu Anituye hungkuno mt'i'mokumentohofoho sohwa ole mt'i'mokumentohofi, Olo nje ango loso Mpohumo jomo ujo'ne angofoho. I oso'no nje ango loso sekwo a'amu hamniyoho hiyaso'mo hufo mawo'n'ngkohoho sohwafe ango hopa imokalokwofo. Ose mt'i'mokumentohofofoho ul'imentisofoho.

⁴⁷ Ose imo'n'imentiso so'no s'ikuno huhwo huhwi Jisas kako hwe moya'mimo Anituye tajo ango engo somo kakoe hungkuno lut'hwamojofoho. A'amu tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu hon'ngkano hungkuno lut'hwamotofo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hof'iko Jisasimo fonjasiyo'ne hon'ngkano wot'ipemant'ife'no imentohofofoho.

⁴⁸ Ose ko yahon'ngkofi hwe moya'mi hof'iko Jisasiye hungkunomo upo'nano mjal'imumentohofoho so'no hwe engo sohwa hof'iko Jisasimo fonjasiyo'ne hon'ngkanoso mot'ipema'mmentohofofoho.

20

Hofiko Jisasimo kakoe yokumpohn'nyo hwapingo so'no ulohonimentohofoho.

(Matiyu 21:23-27; Mak 11:27-33)

¹ Sikuno fihumo Jisas kako Anituye tajo ango engo somo nohumanto hwe moya'mi somo kako Anitumo u'mayo yahino so'no hungkuno lutihwamentisofoho. A'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamentohofoho huno'njo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofiko Jisasimo u'ma'mentohofoho.

² U'mantifi ulimentohofi, Olo so'no fonaso. Kiko olo syoho iwo'n'ngkino loso tihwo kilimaso'no iwo'n'ngkinoto. Yokumpohn'nyoso tihwo kijapmmaso'nji iwo'n'ngkinoto.

³ Ose ulahon'ngkofi Jisas ulimento, Ngko huhwo'ni hungkuno anga'no waselohonimonne'no yohono. Sekwo olo so'no ngkimo ntohon'ngkofo so'no ngko sekumo waselimonne'no yohono.

⁴ Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso Anitu mta'ango ma'mentisotaho. Hwahoponjo a'amu mta'ango ma'mentisotaho.

⁵ Hofiko ose upa'nontifi ole hnnimentohofi, Joun kakoe yokumpohn'nyo Anitu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji ole wonal'montonoho. Ose'manji sekwo Jouniye hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'neto.

⁶ I Joun kakoe yokumpohn'nyo hwahoponjo a'amu mta'ni ma'mentisofoho ulaso'manji hwe

moya'mi upa'n'ingkuji hofiko sojo wonefon-jantifeho. Hwap'ingoso a'amu loso hofiko huno ole syofisyalokwofo, Anitu kako Jounimo hungkuno uyahon'ingki nalimentisofoho.

⁷ Ose hnnontifi Jisasimo ole ulimento hofi, Nakwo huno monayofoho. Joun kako a'amumo mijo kiyoma'mojo yokumpohn'nyoso ntimto'angotikeno.

⁸ Ose ulahon'ingko fi Jisas ulimento, Ose'manji ngko huhwo'ni nje yokumpohn'nyo yo'mayo iwo'n'ingkohe hwapingo so'no masel'mnehono.

A'amu wonyo ipisayo syoho mokosyohumawo'n'ingkohoho sohwanne pahnnimo hungkunofoho.

(Matiyu 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Ose ulonto kako olo pahnnimo hungkuno oso a'amu homo somo ulimento, Hwe fihwo kako ipisayo syoho hulimentisofoho. Oso syoho homo somo mokosyohumayo'ne kako a'amu hamniyoho syoho emawo'n'ingkohoho sohwafe ahomo ho'nasyonto kako ango ikanopo nowento osopo kako ne'no humamojofoho.

¹⁰ Osopo nohumanto oso syoho homo somjo ipisayo mayo'ne sikuno i'mofape somo kako kakoe syoho ulohofiyo fihumo ipisayo fehohnjo mayo'ne'ento kako oso a'amu kakoe syoho mokosyohumayo sohwa mo u'mahwosi ipisayo mayo'ne lihwatimentisofoho. Oso a'amu syoho mokosyohumayo sohwa syoho ulohofiyo huhwo sohomo ikujoho fonjontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho.

11 Osohonta kakwo'yohwo sohwo kako nom'ne syoho ulohofiyu fihumo lihwatimentisofoho. Os-ohumo hofi'ko ikujoho fonjontifi yahino wonyo umti'mokontifi ipisayo muyo'njo yontifi wae yao'mentohofofoho.

12 Kakwo'yohwo kako syoho ulohofiyu hufa'u si'hune sohomo lihwojahon+ngki kako nowento a'amu'njopo i'mofowahon+ngki hofi'ko osohomo ikujoho wonyo fonjimokontifi mempo hohnta'ni swoho'nofapmmentohofofoho.

13 Oseso syoho kakwo'yohwo sohwo ole hnn+mento, Ngko pipi imnehono. Ngko nje hwomu lohuno ngko si'meho uyalokwe lohomo luhwatimeso hofi'ko kakoe hungkunomo haloho upeentifetiken. Ose syafisyonto hwomu huhwo sohomo lihwatimentisofoho.

14 A'amu syoho homo somo mokosyohumayo sohwa hwomu huhwo sohomo uhwon+tumantifi ole hnn+mentohofi, Oso hwe sohwo kako hwangku sohonta kaningkwohwoe yo'mayoso nomane hweho. Komo'nohino, nakwo kakimo poyo wofonjosyano. Ose fonjosyihwasi nakwo kakoe syohoso ni'hu'nahone womantanoho.

15 Ose hnnontifi hofi'ko hwomu huhwo sohomo nokentifi mempo hohnta'ni ipisayo syoho sopo swoho'naofontifi osopo poyo ni'hu'nahone fon-jahumentohofofoho. Jisas ose ulonto kako a'amu homo somo ulohon+mento, Ose imentohofu so'no ipisayo syoho kakwo'yohwo sohwo a'amu wonyo huhwo sohwo pipi uloho'montolo.

16 Hwangku kako nopihwosi oso a'amu wonyo sohwo nofonjasyihwosi kako nom'ne a'amu sohwo syoho hiso mokosyohumayo'ne

uyimontonoho. Jisas ose ulahonɨngki a'amuso
upa'nontifi ulimentohofi, U, kako oso hwolaho.

¹⁷ Ose ulahonɨngkofi Jisas hofikimo timo uh-
wononto ulimento, Olo Anıtuye hungkuno iyos-
womo mtimokumentohofolo loso hwapɨngo neso
huno pipi seyohoho.

Olo sojo engkwosaho pa'nyo a'amu ango
injuwo'nɨngkohoho sohwa wae
yao'mentohofolo loso

olohontajo engkwosaho loso angomo
sosofitofone hwapɨngohwo
imo'nɨngkohoho.

Ose mtimokumentohofofoho.

¹⁸ Nom'nepo Anıtuye hungkuno
mtimokumentohofoso olenoho. A'amu
hopi'nono oso sojo engkwosaho pa'nyo homo
somo entofomafikuji p+wahupijoso hofiko
hofikoe a'apaho kempi mtimtimeme lohofihwosi
wohu'mehinawo'montonoho. I oso'no oso
engkwosaho huhwo sohwo kako a'amu fihwoe
a'apahopo piwasyososo fonjomtihupeeofososo
oso hwe huhwo sohwo kakoe a'apahoso
hintalinyo pa'nɨngo umo'nimontonoho.

¹⁹ Jisas oso pahnnimo hungkuno
ulahonɨngki a'amu honɨngkano hungkuno
lutihwawo'nɨngkohoho huno'njo sohwanji a'amu
tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji
hofiko huno ole uyimento, Jisas oso pahnnimo
hungkuno nakumne'no lohoho. Nakwoe simeho
mo'mo me hopa nafe'no nalohoho. Huno
ose syafisyontifi oso hohosohonta hofiko
Jisasimo aho kehwaso wofonjosyano lontifi

imentohofoso hofi'ko hwe moya'mi somne'no iyoho unimentisofoho.

Hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo Sisa sohumne'no hamniyoho ho'nasiyo'ne hofi'ko Jisasimo hungkuno ulohonimentohofoho.

(Matiyu 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Oseso hofi'ko Jisasimo fonjasiyo'ne'entifi honing'kano wotipemano lontifi Jisasimo humuhwontohumantohofoho. Hofi'ko Jisasiyepono a'amu fehohnjo sohwamo luhwojahon'ngkofi oso a'amu sohwa hofi'ko a'amu Jisasiye hungkunomo wopingo hwofoho wonalono lontife hwasyo humupo'nontohumantohofoho. Ose ko imo'nontifi hofi'ko pojiyontifi hofi'ko Jisasiye hungkunomo yamofo uloho'mentohofoho. Ole hnnimentohofi, Jisas kako a'amu hwaho mokosyohumayo huhwo sohwamne'no hungkuno wonyo loso'manji nakwo aho kehwasi oso a'amu hwaho mokosyohumayo sohwafe ahopo noho'nosyihwaso'no hofi'ko Jisasimo tohino uyantifeho. Ose hnnontifi Jisasimo humuhwontohumantohofoho.

²¹ Oseso hofi'ko Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Loneti'hwawo sohwosi, nakwo huno nayohoho. Kiko hwe moya'mimo Anituye yahino so'no hungkuno lutihwawo'n'ngkinoso nehopi'nohini lutihwawo'n'ngkino hwosoho. Kiko a'amu yofe engo'njo sohwamne'no iyoho makinyo'njo hwosoho. Nakwo hopi'nonohinoso afaponohinoho. Hungkuno ito'nohino liwo'n'ngkino hwosoho.

22 Oseso nakwo olo so'no wakilohonantane'no yihwono. Kiko huno pipi kiyohoho. Nakwo hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho woho'nosyano lakin+ngkohoho. Moho'nasiyo'njo uyano lakin+ngkohoho.

23 Ose ulahon+ngkofi Jisas kako hofiko poji yamofu ulohofano lontifi imentohofu so'no hwasyo yahino so'no huno uyahon+ngki ole ulimento,

24 Hamniyoho anga'no ntihwaho. Olo hamniyoho losomjo huyo'mango so'nji yofe so'nji tihwoeto. Ose ulahon+ngki ulimentohofi, Sisafeho.

25 Ose ulahon+ngkofi Jisas ulimento, E'wano. Sisafe yo'mayo so'manji Sisamo uyimno. I Anituye yo'mayo so'manji Anitumo uyimno.

26 Jisas ose ulahon+ngki a'amu huhwo sohwa hungkuno wop+ngo somne'no hofikoe simeho mo'mo pisopisaho lontifi mampi'nyo humamentohofofoho. Oseso oso a'amu hofikimo lihwatimentohofu sohwa hofiko Jisasiye hungkuno somne'no hungkuno ito'no mihwajiyo'ne hwe moya'mife timopo makekutnesohilo.

A'amu Satiyusi sohwa Jisasi mo a'amu poyo nope'nontifi apa'no songo likafu so'no ulimentohofofoho.

(Matiyu 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 A'amu Satiyusi fehohnjo sohwa Jisasi mo u'ma'mentohofofoho. A'amu Satiyusi huhwo sohwa hofiko huno ole uyiwon+ngkofi, A'amu poyo pe'nyo sohwa hofiko nihu'nahone pe'niwon+ngkohofu.

Apa'no songo molikafe'nefoho. Ose syafisyiwo'n'ingkohofofoho.

²⁸ Hofiko Jisasi mo u'mantifi ole ulohon+mentohofi, Nakwoe Lonetihwayo hwosi, Mouses nakumne'no hungkuno ole moti'mokumentono. Hwe fihwo kako ape nomahwosi kako mehomi motipemayo'njo sohwo poyo pe'n'ngkuhwoso'no oso ape hisimo kon'ngkwa'wehwo nomahwosi kola'wehumne'no mehomi wotipemano. Mouses ose mti'mokumentisofoho.

²⁹ Oseso hwe aho fehohnjo hopi'nono nom'ni mta'ni hufa'u sohwa humamotofofoho. Tisimaso sohwo kako ape manto mehomi motipemaso sohwo poyo pe'n'mentisofoho.

³⁰ Oseso kon'ngkwa'wehwo aku'mu sohwo oso ape hisimo ma'mentisoso kako huhwo mehomi ane'njo pe'n'mentisofoho.

³¹ Oseso oso ape hisimo hinjo huhwa ose'nohini ma'mentohofoso mehomi ane pe'n'mentohofofoho.

³² Hwangku oso ape hisi poyo pe'n'mentono.

³³ Oseso a'amu poyo pe'nyo sohwa likapijo sohonta tihwoe ape umo'n'montolo. Hofiko'n'ikwehwa aho fehohnjo hopi'nono nom'ne mta'ni hufa'uyo sohwa ape hisimo nto ma'mentohofofoho.

³⁴ Ose ulohon'ngkahon'ngkofi Jisas ulimeto, Hwe moya'mi olohonta humalofoso hofiko ape ma'n'wo'n'ingkohofoho.

³⁵ I oso'no oso hwe moya'mi poyo pe'n'fijoso apa'no songo likapijo hopaso apa'no likafikuji songo ne'nohino humafijo sohonta hofiko apa'no

ape moma'nifitnnefoho.

³⁶ Hofiko a'amu ahwomomjo pa'nyo nohu-mafikuji apa'no poyo mape'nifitnnehofo. Anitu hofikimo poyo pe'nyo somta'ni ulikafoso so'no hofiko kakoe mehomi umo'nantifeho.

³⁷ Mouses huhwo kako a'amu poyo pe'nyo sohwa apa'no songo likafoso so'ne huno nafohoto'mentisofoho. Mouses kako oso iyo we'e toho ko n+mentisoso yofoho miyo loho'nnyo somo uhwononto ulimento, Hwe Engo hwofilo'nnyo ne sohwo kako Apilohamiye Anituyoho. Kako Aisakiye Anituyoho. Kako Jekoupiye Anituyoho.

³⁸ Ihwoni. Mouses kako ole syafihu'mento, Apilohamja Aisakija Jekoupija hofiko hohonta poyo ko pe'nimentohofoho sohwa songo humalofo so'no syafisyonto oso hungkuno hiso limentisofoho. Anitu kako poyo pe'nyo sofe Anitu hwo'maho. O'o, songo humalofo sofe Anituyoho. Anitu kakoe timopo a'amu hopi'nonohinoso songo humalofo.

³⁹ Jisas ose ulahonngki a'amu fehohnjo honingkano hungkuno liwo'ningkohofoho huno'njo sohwa Jisasimo ulimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwoosi, hungkuno wopingo nalohino.

⁴⁰ Ose ulontifi hofiko nom'ne hungkuno Jisasimo ulohonyo so'no iyoho imentohofofoho.

Jisas kako a'amu Falisi sohwoamo Kilaishwe Anitu nakwoe hwahopo uhwatimentiso sohumne'no ulohonimentisofoho.

(Matiyu 22:41-46; Mak 12:35-37)

⁴¹ Jisas a'amu Falisi sohwaso ulimento, A'amu ole liwo'n'ingkohoho Kilais kako oso a'amu Anitu nakwoe hwahopo uhwat'i'mentiso sohwo Ntefit hwe yofe engo'njo hohonta hwaho mokosyohumamojo sohwoe imu hweho. Oseso pipi liwo'n'ingkohoho.

⁴² Oso Ta'njo Iyoswo somo Ntefit ole limento, Anitu kako nje Hwe Engo Kilais, Anitu nakwoe hwahopo uhwat'i'mentiso sohwo ole ulimento, Kiko nje aho anga sohohta'ni fesyohumaho.

⁴³ Osopo kiko nohumahoji ngko jije mango sohwaso jije sifi'ki'nyo'mo enjwa'mo wakuhumoti'monnoho.

Ntefit ose limentisofoho.

⁴⁴ Oseso Ntefit kako oso hwe Anitu nakwoe hwahopo uhwat'i'mentiso Kilais sohune'no nje Hwe Engo hweho limento so'no Kilais sohwo kako Ntefitiye imuhwo imo'nyoso pipilo.

*A'amu hon'ingkano hungkuno
lutihwawo'n'ingkohoho huno'njo sohwaso yahino
so'ne hungkunofoho.*

(Mat'yu 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)

⁴⁵ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hofiko Jisasiye hungkuno upa'nontifi nohumentan'ingkofi Jisas kakoe inomokomoyo sohwaso ole ulimento,

⁴⁶ Sekwo a'amu hon'ingkano hungkuno lutihwawo'n'ingkohoho huno'njo sohwaso yahino somne'no i'waho ito'no fiyimno. Hofiko hofikoe yofe engo somne'no hwapi'fe sawemo yontifi hon'ingkanopo emoyi'wo'n'ingkohofofoho. Osopo emoyontan'ingkofi hwe moya'mi

hofikimo uhwonontifi nakwoe hwe engo hwasoho uliwo'n+ngkohoho so'no umo'n+wo'n+ngkisofoho. Oso'nji hofiko tajo ango somo a'amufe simanopo humayo'no umo'n+wo'n+ngkisofoho. Oso'nji hofiko a'amu wopayo engo iloho yano sohonta epohumayo simo'mjo so'no umo'n+wo'n+ngkiso hwafoho.

⁴⁷ Hofiko Anitumo hungkuno sawemo engo jomo ko ulontifi hofiko apiwojo sofafe ango yo'mayo so'no wosemokosyohumano poji ulontifi ango hiso hofiko'ne nihu'nahone emawo'n+ngkohofihwafoho. Hwangku oso hwe huhwo sohwo tohino engo notipemapitnnefoho.

21

Apiwojosi yo'mayo so'no umofonyo inyosi kako Anitumne'no hamniyoho ho'nahumentisofoho.

(Matiyu 12:41-44)

¹ Jisas kako Anituye tajo ango engo somo ne'no nohumanto timo uhwon+mentisoso hwe moya'mi hamniyoho engo'njoso hofiko Anitumne'no hamniyoho ho'nasiyo ipofa so'mo ho'nosyantaningkofi uhwon+mentisofoho.

² Osopo uhwon+mentisoso apiwojosi ho'yango anesi kako Anitune'no touya hufa'u'nohino ho'nosyahoningki uhwononto

³ Jisas kako a'amu kako'njopo lohoho somo ole ulimento, Hungkuno nehopi'nohini waselimonne'no yohono. Sekwo upa'n+mno. Olo apiwojo losi kako hamniyoho ho'nasiyoso nom'ne a'amu ho'nasyohoho somo kakoe we'eso uyakolokwoho.

4 Nom'ne a'amu hamniyoho ho'nosyalokwofoso hofiko hamniyoho engo mokosyohumunyofoho. Oso'no hofiko oso hamniyoho engo somta'ni Anitumne'no we'e'nohini ho'nosyalokwofo. Olo apiwojo losi kako hamniyohomo yo'mayo so'no nihu'no umofonyo inyosi kako hamniyoho mokosyohumunyosi hopi'nonohino Anitumne'no ho'nasyohoho. Kako nom'ne hamniyoho wosopayo mpe-e'ne aniyoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako Anituye tajo ango engo so'no tifi no'mo wonyo imo'none so'no hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 24:1-2; Mak 13:1-2)

5 A'amu fehohnjoso hofiko tajo ango engo somne'no ole limentohofi, Olo tajo ango engo somjo sojo wonyoangkafoso hofiyofoho. Hwe moya'mi hofiko wokoso wonyoangkafo loso Anituye yofe ho'nomayo'ne yahumentohofosomo uhwonontifi pisopisaho limentohofofoho. Ose lahoningkofi Jisas ulimento,

6 Hwangku olo yo'mayo wopingo uhwonalokwofo loso wonyo umo'nimontonoho. Sojo anga'nohinoso nom'nepo kihn'nawesoso awonoho. O'o, hofiko olo ango wopingo losomo mtihupekuji womehu'mmokwojantifeho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako yo'mayo tango i'mofapone so'no ulimentisofoho.

(Matiyu 24:3-14; Mak 13:3-13)

7 Hofiko Jisasimo ole ulohonimentohofi, Nakwoe Lonetihwayo sohwoi, oso yo'mayo

hungkuno nalohinoso ntohonta umo'n+montolo. Si'mo'mo peho i'mofap+hwoso'no huno wonay+montolo. Oso yo'mayoso i'mofape-e'ne sikunososo we'eneponoho eso. Fonaso.

⁸ Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, A'amu sekumo hwasyo hungkuno sejo so'no sekwo i'waho ito'no fiy+mno. A'amu pi'n+ngo engo i'mofap+kuji, hof+ko nje yofe nt+kuji ole sel+fitnnefoho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Anituye sikuno mofonepo nto i'mofapohoho. Ose sel+kujo'no sekwo hof+koe hungkunomo in+ngkakutoho.

⁹ Hwangku a'amu hwaho kengoponjo sohwa hof+ko nom'ne hwahoponjo sohwanji ikujoho fongki'nyo'ne so'nji a'amu hwaho afaponjo sohwa ikujoho fongki'nyo'ne so'ntnne'no upa'n+ngkuji sekwo yomo ikutoho. Oso yo'mayoso si'mo'mo i'mofap+hwoso'no sikuno ae'uyo imo'nyoso komo'no mmo'nonehoho.

¹⁰ Ose ulonto ul+mento, Hwangku a'amu temtitofo kengo sohwanji temtitofo nom'ne sohwanji hof+ko ikujoho fongki'n+fitnnefoho. I a'amu hwaho kengoponta'ango sohwa nom'ne hwaho kengoponjo sohwanji ikujoho fongki'n+fitnnefoho.

¹¹ Hwangku hwaho lopo hwom+hwo m+kun+imposo pi'n+ngo engo i'mofaponefoho. Hwaho kengo kengo sopo mijoho engo i'mofap+hwosi mnokino engo wot+pemant+feho. Ahwomo sopo yo'mayo wonyo imo'n+ngkuhwosi nom'ne yo'mayoso ahwomo sopo i'mofap+hwoso'no uhwon+ngkuji sekwo iyoho

senonefoho.

12 Oso yo'mayo noselohe sɪkuno somo m'mofopontanɪngkuhwoso sohonta sekwo nje yofe ulɪkujo'no hofɪko sekumo aho sekekuji wonyo selohopitnnefoho. Hofɪko tajo ango somo mesehumajɪkuji hungkuno mjaselɪkuji impo'angomo mintofasehufitnnefoho. Hofɪko nje yofe monje yasiyo'ne a'amu hwaho mokosyohumayo yofe engo'njo sohwife sɪmanopono ipesemotawofitnnefoho.

13 Oso nje yofe monje yasiyo'ne ko selohofahonɪngkuji sekwo hwe engo sohwife sɪmanopo lohofɪkuji ngko a'amu wonyo honɪngkano somta'ni isɪhutofomayo'ne pmmmentohe sohwo'niye hungkuno sekwo ulɪfitnnefoho.

14 Oso hohosohonta oso hungkuno hofɪko mjaselɪkujo'no sekwo aku hungkuno ulɪfitne so'no huno pi'nɪngo seyɪhwoloho.

15 O'o, ngko'nohini sekwoe mangomo sekwoe hunomo hungkuno wopɪngo wosejapmmonefoho. Oso hungkuno sejapmme homo somo sekwoe mango sohwa hofɪko nohnnajɪkuji sekwoe hungkunomo monje maselohopitnnehofo.

16 Sekwoe a'amu so'nji selosenɪngkwejamo nje yofe ulɪkujo'no hofɪko sekwoe mango sohwife ahopo mosehumojɪpitnnefoho. A'amu fehohnjo sekwo'njo hohnta'ni humalofo somo poyo semokufitnnefoho.

17 Oseso hwe moya'mi hopi'nono sekumne'no sɪmeho tohino mɪkunɪmposo umnonefoho. Hwapɪngoso nje yofeso sekumo weho.

18 Oso hohosohonta ngko hofiyo semokosy-ohumameso sekwoe mnokino mta'ni mijiyoo anga'nohino fihwo yofomahwosi moi'wo mmo'nonefoho.

19 Yo'mayo tangoso se'mahwoso'no sekwo ngkine'no yokumpohn'nyo ne'no lohopyoso sekwo songo ne'no humayo'ne neso notipemapitnnefoho.

Ango Jerusalem wonyo imo'none so'no Jisas hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 24:15-21; Mak 13:14-19)

20 A'amu ikujoho'njo sohwa hofi'ko ango Jerusalem sopo hofoyo syukujo'no sekwo uhwon'ngkuji huno ole seyonefoho. Ango Jerusalem wonyo imo'nyo'ne sikunoso mofone nto imo'n'ngkohoho.

21 Oso hohosohonta a'amu hwaho Jutiya sopo humunyoso hofi'ko hwofi'ki'nyopono hiyaso komo'no sifitnnefoho. A'amu ango Jerusalem ne sopo humalofo soku sekwo nul'iko'maf'kuji kengopono kunto'no ufitnnefoho. A'amu ango Jerusalem mempo hohnta'ni humafijoso hofi'ko apa'no ango ne montimo mahufitnnefoho.

22 Oso sikuno somo a'amufe hon'ngkano wonyo somne'no Anitu kako tohino uyone sikunofoho. Anituye hungkuno a'amu oso hiso'no mti'mokumentohofoso oso sikuno somo ne imo'nonefoho.

23 Oso sikuno somo moya'mi simeho'njo sofanji mehomi we'e amno unyo sofantnne'no ngko hitoho ntokwoho. Hwap'ngoso oso sikuno homo somo olo hwaho lopo tango m'kun'imposo

i'mofap+hwosi An+tuje simeho tohinoso oso hwe moya'mi somo u'manefoho.

²⁴ A'amu fehohnjo hwakuhwajo'nji poyo imokuhwosi a'amu fehohnjo somo hof+ko mangohwa impe intofomotakuji ango kengo kengopo uhumajonefoho. A'amu An+tumne'no nakwolaho lalokwofoso hof+ko ango Jerusalem somo hwotoho fi+fitnnefoho. Hof+ko hwotoho ne'no fentan+ngkuji hof+ko s+ikuno moi'wo imo'nonefoho.

Hwangku sohonta A'amufe Hwomu sohwo no-ponefoho.

(Mat+yu 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ Jisas ose ulonto ole ul+mento, Sekwo ahwomomo uhwon+fi+joso mofehi'nyo hamno hntokwaliyo sohwo yo'mayo kengo kengo i'mofap+hwaso'no uhwon+fitnnefoho. Olo hwaho lopo mijo ayo engoso yoka engo ho'n+ngkuhwosi mt+hupo mt+hupe lohofahon+ngkuhwosi a'amu hwaho ho'mo ho'mto'ango oso hiso uhwon+ngkuji hof+ko iyoho m+ikun+mposo unonefoho.

²⁶ Hwe moya'mi pi'n+ngo engoso hof+ko olo hwaho lopo yo'mayo imo'none so'no huno syaf+sy+kuji hof+ko simeho mo'mo iyoho m+ikun+mposo ehuman+ngkuji ti+mo hwaf+hwafe mokomayonefoho. Yo'mayo ahwomomjo hntokwaliyo yomo yomo yahon+ngkuhwosi uhwon+fitnnefoho.

²⁷ Oso hiso i'mofopahon+ngkuhwosi A'amufe Hwomu sohwo kako himopo kakoe

yokumpohn'nyo engo'nji kako pomponaho engo'nji noponefoho.

²⁸ Hwangku oso yo'mayoso i'mofape-e'ne mofone imo'n+ngkuhwoso'no osohonta sekwo likafi+kuji sekwo sekwoe mnokino likojwamo lohofi+kuji ahwomomo uhwon+imno. Sekwo hon+ngkano wonyo somta'ni isi+hutofosemayo sohwo asomo set+imayo'ne sohwo mofoneponoho.

Iyoswo songo inyo sohonta uhwon+ngkuji huno waseyono, Ifoyo wahu'montonoho.

(Mat+iyu 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Ose ulonto Jisas kako olo pahnn+imo hungkuno ul+imento Sekwo iyo mijisiyo somo uhwon+imno.

³⁰ Iyoswo songo in+ngkiso loso uhwon+ngkuji ifoyo wahu'montonoho.

³¹ Oseso oso pa'nyoso yo'mayo somne'no selohe somo uhwon+ngkuji sekwo huno ole waseyono. Oso si+kuno An+itu kako yo'mayo somo yokumpohn'nyo mokosyohumayo'ne si+kunosomofonepo nto i'mofapohoho.

³² Hungkuno nehopi waseli+monne'no yohono. Hwe moya'mi olo hwaho lopo ne'no nohumentan+ngkuji yo'mayo hiso imo'nonefoho.

³³ Ahwomo'nji hwaho'nji moi'wo imo'noso sohonta nje hungkunoso moi'wo mmo'nonefoho. Ne'no nowenti+hwonefoho.

Jisas+ye a'amuso kakine'no ito'no hontohumayo'ne hungkunofoho.

³⁴ I oso'no sekwo ito'no fohontohumamno. Sekwo yo'mayo hwahoponjo so'no huno pi'n+ngo

syaf+sy+ikutoho. Sekwo wosopayo engo n+ngkuji mijo yokumpohn'nyo n+ngkuji nonilohof+ikutoho. O'o, ngkine'no huno fisyaf+sy+kuno. Sekwo siki humayoso wop+ngo'maho. O'o, sekwo oso pa'nyo humafijo'manji nje s+kuno engo asomo pe-e'neso me tongo somne'no hmn+wo'n+ngkiso hopaso wosema'montonoho.

³⁵ Oso s+kuno i'mofapeso hwe moya'mi hopi'nono ango'meemjo humalowotofo somo i'mofaponefoho.

³⁶ S+kuno engolopohamo sekwo ne'no fohontohumantokuno. Sekwo An+tumne'no yokumpohn'nyo sejapone'no jomo engolopohamo ul+kuno. Sekwo ose ifijo'manji yo'mayo tango i'mofaposo somo uyakolof+kuji A'amufe Hwomu sohwoe s+manopo lohopitnnefoho. Ose ul+mentisofoho.

³⁷ S+kuno huhwo huhwi Jisas kako An+tuye tajo ango engo somo hwe moya'mimo An+tuye hungkuno lut+hwamojofoho. Oseso s+kwo'miyomo kako oso hwof+ki'nyo Oulif liwo'n+ngkohoho sopo saho fosyawa'mojofoho.

³⁸ Hwe moya'mi hopi'nonohinoso hof+ko kakoe hungkuno upo'nano lontifeso im+ngo ne'nji likafont+fi An+tuye tajo ango engo somo humotofofoho.

22

Jutas kako Jisasiye mango sohwafe ahomo uy+mo li+mentisofoho.

(Mat+yu 26:1-5, 14-16; Mak 14:1-2, 10-11; Joun 11:45-53)

¹ Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engoso* umo'nimonte'no yohoho. Oso sikuno homo somo a'amu Jutaso hofiko wopayo iloho iyoso engo kafo'ne so'nji miyo'njo yontifeso wopayo feejo'nohini nimotofofoho.

² Oso hwe tajo ango syoho'njo yofe engo'njo sohwanji a'amu honingkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiko Jisasi mo fonjasiyo'ne honingkanoso ko tipeentifi hofiko hwe hwoya'mi ikujoho nafongkupitnoho syafisyontifi iyoho uningkahoningki ole hnnimentohofi, Nakwo Jisasi mo pipi fonjosyanehwono.

³ Oso sikuno somo Seten kako Jutas Isikaliiyoutiye simaho mo'mo paswonto huno uyimentisofoho. Jutas huhwo sohwo kako Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo sohwa mta'ango hweho.

⁴ Jutas kako nowento oso a'amu yofe engo'njo tajo ango syoho imotofo sohwanji a'amu hwapife tifo'njo Anituye tajo ango engo somo uhwonto-humamotofo yofe engo'njo sohwanjimo u'manto Jisasi'mne'no tokoyo'ofo imentisofoho.

⁵ Oso a'amu huhwo sohwa Jitasiye hungkuno upa'nontifi simonyo yontifi hofiko hamniyoho uyo'ne'entifi hungkuno mtito'mentohofofoho.

⁶ Jutas kako eno ulonto kako Jisasi mo hofikoe ahomo kumangkiyo'ne a'amu pi'nngo mohumunyo sohonta honingkano tipeehumentisofoho.

---

* **22:1:** Mt. 26:2 enjwa so'mo fehonolo'mongkomaho.

Jisasiye inomokomoyo hufa'u sohwa'u oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo somne'no siko wosopayo ito'no esyohumamentisiyefoho.

(Matiyu 26:17-25; Mak 14:12-21; Joun 13:21-30)

⁷ Oso hohosohonta oso sikuno engo iyoho humayo'ne a'amu Juta hofiko wosopayo iloho inyoso engo mokamo'nnyo feejo'nohini n+motofoto sikunoso i'mofapmmentisofoho. Oso sikuno homo somo hofiko yahu *sipsip* honiyo hoku'yopo ulohofone fonjohumotofoto sikunofoho.

⁸ Oseso Jisas kako Pita'nji Joun'njimo lihwajonto ulimento, Siko nowehosisi sikuno engo iyoho humayo'ne somjo wosopayoso ito'no yasyohosi so'no nakwo wonano.

⁹ Ose ulahon+ngki siko ulimentisiyo, Nekwo nti'mo wesyohumantayo'no kumo'n+ngkohoho.

¹⁰ Ose ulahon+ngki ulimento, Upa'ninyo. Ango engo spono nowehosisi hwe fihwo kako mitihwontoho'njo sohomo uswo'n+ngkohosisi siko kakimo in+ngkasohosisi ango kako swoso somo fin+ngkasy+nnyo.

¹¹ Siko noswohosisi ango kakwo'yohwo sohomo ole ulinyo. Nekwoe Lonetihwayo sohwo kako kikine'no hungkuno ole lehwajohoho. Ngko'ne ango nje inomokomoyo sohwanji sikuno engo somjo wosopayo ntipo wonantaneto. Ose lehwajohoho.

¹² Ose ulohosiso'no kako ango tokilonjwa'mo molinyo yokintahoponjo somo wosetihwamontonoho. Oso homo somo nakwoe wosopayo ito'no feesinyo. Ango homo somo epohumayo ijempoho yo'mayoso hi'njomnoho.

¹³ Jisas ose ulahonɔngki siko nowenji yo'mayo Jisas ulimentiso hopaso tipema'mentisiyefoho. Notipemanji siko wosopayo ito'no yahumentisiyefoho.

Jisas kako kakoe inomokomoyo sohwaro kakoe a'apaho'nji kakoe hon'yo'nji nyo'ne uyimentisofoho.

(Matiyu 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Koulin 11:23-25)

¹⁴ Oso wosopayo nyo'ne sikunoso nto i'mofopahonɔngki Jisas kako wosopayo nyo'ne ijempoho sopenjo epohumayo sopo kakoe inomokomoyo *apousel* sohwanji humamentohofofoho.

¹⁵ Jisas nohumanto ulimento, Ngko ole'no nimo'nimojofoho. Ngko sekwo'nji olo Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo Sikuno Engo wosopayo wonantane'no yohono. Wosopayo nonɔngkuhwasi tifi tohino engo woma'monnoho.

¹⁶ Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo sikuno engo lomjo wosopayo niwo'nɔngkuhwone loso nɔngkuhwasi ngko olo hwaho lopo apa'no manimnehono. O'o, ngko poyo imo'nime'no olo sikuno engo lomjo wosopayo nɔngkuhwoneso ne u'mofapmmontonoho. Tifi no'mo Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko olo sikuno lomjo wosopayo nɔngkuhwone hopa apa'no nononti'mnefoho.

¹⁷ Ose ulonto kako mijo nyo'ne noswanyo ipisayo mijo'njoso nomanto Anitumo isamoyoka

ulonto ulimonto, Sekwo olo mijolo nomafikuji yano filofanimno. Ose ulonto ulimonto,

¹⁸ Sekwo nje hungkuno upa'nimno. Olo mijo loso ngko manimnehono. Ngko ne'no manyo'njo humanti'me sohwo'ni hwangku Anituye a'amu kakimo enjwa'mo humafijo sohonta ngko apa'no nonontimne hwo'nyoho.

¹⁹ Jisas ose ulonto kako wopayo nomanto Anitumo isamayoka ulonto kutikujo lohofonto kakoe inomokomoyo sohwo'ni hu'muyonto ulimonto, Olo wosopayo loso nje a'apahofoho. [Sekumo sefo'mayo'ne mtihupenji sejapohono. Tifi no'mo sekwo ole mjanimikuji ngkine'no fisyanifisyikuno.

²⁰ Wosopayo moi'wo ningkahoningkofi kako wosopayo uyimentiso hopaso kako mijo homo ose'nohini uyimentisofoho. Kako mijo uyonto ulimonto, Olo ipisayo mijo noswanyo lo'mjo loso nje honiyofoho. Sekwo Anitu'nji mokotiku'nyo'ne yahino songo lomne'no sekwoe wonyomne'no mpe iyo'ne usihumahefoho.]

²¹ I uhwonimni. Olo a'amu nje mango sohwo'ni ngkine'no tokoyo'ofu yone lohwo'nji olo ijempoho lopo humalohwono.

²² I Anitu kako hohonta hungkuno mtitomentiso hopaso ngko poyo umonimonne'no yohono. I oso'no oso hwe ngkine'no nje mango sohwo'ni tokoyo'ofu ntohofone sohune'no hitoho ntokwoho.

²³ Ose ulahoningki hofiko anga'no anga'nohino sohwa humahningkofi, Oso yahino wonyo hiso tihwo uloho'monteto. Ose humahningkohofoho.

Jisasiye inomokomoyo sohwa hungkuno toho pa'nyo ole hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tihwolo.

²⁴ Jisasiye inomokomoyo sohwa hofiko oso hungkunoso hnnontifi hofikoe hungkunoso toho pa'nyo imo'n'ngkahon'ngki ole so'no yoka hungkuno hnnimentohofi, Nakwo yofe engo'njo nom'ni hwamo yakolo'nnyoso tihwolo.

²⁵ Ose hnn'ngkahon'ngkofi Jisas ulimento, Hwe yofe engo'njo olo hwaho lopo a'amumo mokosyohumayo sohwa hofiko hofikoe a'amu somo syoho engo ko uyahon'ngkofi a'amu huhwo sohwa hofiko nakumo nefe'mayo'nefoho liwo'n'ngkohofofoho.

²⁶ I oso'no sekwo oso hopa ikutoho. O'o, a'amu ngko yofe engo woma'mo loso sohwo kako nom'ne a'amumo enjwa'mnohini wohumano. I kako nom'ne hwamo womokosyohumamo loso sohwo kako oso huhwo sohwafe syoho ulohofiyo hopaso umonono.

²⁷ Hwe engo simo'mjoso tihwolo. A'amu ijempohopo wosopayo niwo'n'ngkiso sohwohoho. A'amu wosopayo iloho yonto uy'wo'n'ngkiso sohwohoho. I a'amu ijempohopo humanto wosopayo niwo'n'ngkiso oso hweho. I oso'no ngko yofe engo'njo huhwo'ni oso hopa miyalokuyohono. O'o, ngko sekwoe syoho selohofiyo pa'nyo hwo'ni humaleno.

²⁸ Sekwo ngko'nji nohumentan'ngkofi yo'mayo tangoso ngkimo yamofe ntohoho'neso nu'mahon'ngki sekwo ngkimo manihwat'i'mofefoho.

29 I oso'no nje Mpohwo kako ngkimo yo'mayo hopi'nonohino enjwa'mo ho'nanihumentiso so'no ngko huhwo'ni yo'mayoso sekumo enjwa'mo ho'nosesyalokweno.

30 Oseso ngko yo'mayo somo mokosyohumentahoni'me sohonta sekwo nje epohumayo sopo nohumafi'kuji nje wosopayo'nji mijo'nji ni'fitnnefoho. Sekwo ngko'nji nohumafi'kuji oso a'amu Isi'lael hofi'koe temtitofa aho hufa'u hopi'nono si'fe mta'ni hufa'uyo sofe hwe engo umo'nanti'feho. Ose imo'n'ngkuhwoso'no sekwo hofi'kimo mokosyohumantokutnnefoho.

Jisas kako Pitamo ole uli'mento, Kiko ngkine'no hohujo ukinjan'imo'monnoho.

(Mat'yu 26:31-35; Mak 14:27-31; Joun 13:36-38)

31 Jisas Pitamo uli'mento, Saimoun, Saimoun, kiko upa'nyo. Seten kako sekumo wonyo wasemokumonto yalofoho. Kako sekwoe huno wopi'ngo somo kehilo ehilofa waseloho'monte'e'no johu loseti'malofoho.

32 Seten ose ko yontani'ngki ngko ji'je si'meho hi'ntnnono ntopantokunosu poyo mape'nyo'njo yone'engi Mpohumo kikine'no jomo nto uli'maleno. Oseso kiko apa'no ngkimo nni'ngkapohoji kiko ji'je ni'ngkwahwosamo ni'fo'mahoji yokumpohn'nyo usosofitofa.

33 Ose ulahoni'ngki Pita uli'mento, Hwe Engofa, hofi'ko kikimo impo'angomo intofakohufijo'manji ngko huhwo'nnonji untofaehufe. I hofi'ko kikimo poyo kumokufijo'manji ngko huhwo'nnonji wemokufe.

34 Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Pita, ngko olo hungkuno wakil+monne'no yohono. Olo sikwo'miyo lomo to+ika yoka moho'nyo kuntoliyopo k+ko ngkine'no mango hufa'u si+hune ole ul+monnoho. Ngko Jisas+imne'no huno maniyohoyohoho.

Yo'mayo hamniyoho ho'yo if+iki'yo hwakuhwajo so'ntnne'no hungkuno ul+mentisofoho.

35 Hohonta sekwo nje hungkuno luti+hwayo'ne losehwat+mentohe sohonta sekwo hamniyoho ki'yo'nji if+iki'yo'nji si+ikwongofosyohwanji motayo'njo imentohofofoho. Oso hohosohonta sekwo yo'mayo so'no umofonyo imentohofotaho. Ose ulahon+ngki hof+ko ul+mentohofi, Awonoho. Umofonyo mimment+hwonefoho.

36 Ose ulahon+ngkofi Jisas ul+mento, I olohonta k+ko hamniyoho ho'yo hi'njo hwosi'manji maho. I a'amu if+iki'yo hi'njo hwo'manji osenohini womano. I a'amu hwakuhwajo ane hwo'manji kako kakoe manji'mofa yaj+hwosi nom'ne a'amu mpe ikujo'no kako hwakuhwajo mpe uyono.

37 Hwap+ngoso a'amu An+tuye hungkuno mt+'mokumentohofa sohwa hof+ko ngkine'no hungkuno ole mt+'mokumentohofi, Hof+ko kakimo ut+maf+kuji a'amu wonyo hwanji m+humat+pitne hweho. Oso hungkuno ngkine'no mt+'mokumentohofoso ne umo'n+montonoho. Yo'mayo ngkine'no An+tuye hungkuno mt+'mokumentohofoso olohonta ne umo'n+montonoho.

38 Ose ulahon+ngki hof+ko ul+mentohofi, Hwe Engofo, k+ko uhwonyo. Nakwo

hwakuhwajo hufa'u mokosyohumalohwono. Ose ulahon'ingko fi Jisas ul'imento, Hoponoho, ose ul'imentisofoho.

Jisas kako iyo uyo syoho Ngketisemani sopo Anitumo jomo ul'imentisofoho.

(Mat'iyu 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisas noswaponto kako oso hwofiki'nyo Oulif s'imojo sopo sahon'ingki kakoe inomokomoyo sohwa in'ingkamentohofofoho.

⁴⁰ Jisas kako oso hopo sopo i'mofawento kakoe inomokomoyo soh wamo ole ul'imento, Yamofa se'maso sohonta wonyo p'wesyanoho likuji Anitumo jomo yokumpohn'nyo ul'mno.

⁴¹ Ose ulonto Jisas hofikimo we'nenepi nonje ul'iko'motamentisofoho. Sawemopo'maho. O'o, a'amu sojo fonjont'ifi p'wasyi'wo'n'ingki so hopa sopole humawento Anitumne'no hwomtame ulohofonto ole ul'imento,

⁴² Mpohwo, kiko huno ole kiyoso'manji olo tango u'masoso ngko wae umo'mo. Huno ose kiyoso'manji olo tango ni'masoso wae feen'mofo. I, huno ose makiyo'manji wae yan'mofohotoho. Jije hunomnohini fin'ing kayo. Nje hunomo in'ingkahutoho.

⁴³ Ose ulahon'ingki a'amu ahwomo mta'ango sohwo u'manto Jisasi'mo yokumpohn'nyo usofito'mentisofoho.

⁴⁴ Jisas kako tango m'kun'imposo engo uyahon'ingki kako Mpohumo jomo yokumpohn'nyo ne'nohini ulontan'ingki kakoe a'apaho mta'ni wokino honiyo pa'n'ingo hwahopo lo'n'imentisofoho.

⁴⁵ Jisas kako Mpohumne'no jomo moi'wo ulosojwamofonto nolikafonto kakoe inomokomoyo sohwafepono umentisofoho. Kako nu'manto uhwon+mentisoso kakoe inomokomoyo sohwa saho fosyowentan+ngkofi uhwon+mentisofoho. Hofi+koe simeho tango ifisy+mofahon+ngki po'nifo imo'nontifi saho fosyawo'mentohofofoho.

⁴⁶ Ose uhwononto ul+mento, Sekwo saho peho'no fosyawotofo. Filikapmno. Sekwo yamofa ne'masoso yahino wonyoso nop+wesyano ho likuji Mpohumo jomo ul+mno.

Jisasiye mango sohwa kakimo aho ko'mentohofofoho.

(Matiyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Joun 18:3-11)

⁴⁷ Jisas ose ulontan+ngki hwe pi'n+ngo engo sohwa Jisasi'mo u'ma'mentohofofoho. Oso hwe Jutas Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni hufa'uyo somta'ango sohwo kako a'amu pi'n+ngo engo huhwo sohwo ipemotaponto Jisasiye huyo'mo nu'manto hinjoho uhu'n+mentisofoho.

⁴⁸ Ose uhu'n+ngkahon+ngki Jisas ul+mento, Jutas, kiko A'amufe Hwomu sohwo'n+mo hinjoho ni'hu'n+ngkinoso nje mango hwamo ujo wehontojwan+humne'no lantohofohino.

⁴⁹ Ose ulahon+ngki Jisasiye inomokomoyo kako'nji humunyo sohwa yo'mayo imo'none so'no nuhwonontifi hofi'ko ul+mentohofi, Hwe Engofo, kiko huno ole lakiyohoho. Nakwo olo a'amu lohwo hwakuhwajo'nji wofonjosyano. Huno ose lakiyohoho.

⁵⁰ Ose ulontaningkofi inomokomoyo fihwo kako oso hwe tajo ango syoho'njo sohwafe hwe yofe engo'njo sohwo kakoe syoho ulohofiyo sohwoe aho anga sohohnjo haloho somo hwakuhwajo'nji loku'mentisofoho. Lojwahaningki halohoso piwahu'mentisofoho.

⁵¹ Jisas ose uhwononto ulim ento, Oso yahino wonyoso olohonta foho'namopmno. Ose ulonto oso hwe huhwo sohwoe halohopo aho upm'mokahoningki halohoso wopingo umonim entisofoho.

⁵² Jisas wopingo ose umokonto kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwanji a'amu Anituye tajo ango engo somo uhwontohumayo fefo tokuso'njo sohwafe hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hofiko kakimo aho ke-e'ne pmentohofoho sohwo ole ulim ento, Sekwo a'amu hufo iwo'ningkiso sohune'no aho wokano lontifi hwakuhwajo'nji itokuso'nji lomotopalokwofo.

⁵³ Sikuno pi'ningo engo somo Anituye tajo ango engo somo ngko sekwo'nji nohumentaningko sekwo ngkimo aho maniko'mmentohofofoho. I oso'no olohonta Seteniye yokumpohn'nyo engo imo'ningkohoho. Oso'no sekwoe sikunofoho. Ose ulim entisofoho.

Pita ole lim ento, Ngko Jisasine'no huno maniyohoyohoho.

(Matiyu 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Joun 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jisas ose ulahoningki hofiko Jisasimo aho kentifi ipemotawomentohofofoho. Ipemotawentifi hofiko oso a'amu tajo

ango syoho'njo sohwafe hwe engo sohwoe angomo motahumentohofofoho. Pita hofi:kimo ko iningkawomentisoso hofi:kimo mufantohi'nyofoho. O'o, kako po'mtopo'mtisyo humuloho'miwesyofoho.

⁵⁵ Oso ango hopo soponjo a'amuso tojo ajwo somo toho intofonti:fi humohumantohofofoho. Osopo Pita hofi:ko'nji humamentisofoho.

⁵⁶ Pita kako ti:pomponaho sopo nohumentan:ngki a'mu syoho ulohofiyo fisi kako Pitamo uhwononto uli:mento, Olo hwe lohwo huhwo Jisasi'nji humawo'n:ngkiso hweho.

⁵⁷ Ose ulahon:ngki Pita uli:mento, Olo a'mu losijo awonoho. Ngko kakine'no huno maniyofoho. Ose uli:mentisofoho.

⁵⁸ Hwangku we'enepi nohumanti:fi hwe fihwo kako Pitamo uhwononto uli:mento, Kiko huhwosi kakoe a'amu hwosoho. Ose ulahon:ngki Pita uli:mento, Olo hwe lohwo ngko kakoe a'amu hwoni'maho.

⁵⁹ Pita ose ulonto oso hopo sopo ne'no nohumentan:ngki mofehi'nyo simo'me anga'nohino uyakolofo somo hwe fihwo Pitamne'no hungkuno yokumpohn'nyo ole uli:mento, Hungkuno nehopi'nohini walimonne'no yohono. Olo hwe lohwo huhwo kako Jisasi'nji humawo'n:ngkiso lohwo:ikeno. Kako Ngkalilinta'ango hweho.

⁶⁰ Ose ko ulahon:ngki Pita uli:mento, Olo hwe lohwo kiko hungkuno lohinoso ngko huno manyo'njo yohoho. Ose ulontan:ngki tosi:ka yoka kunto'no ho'n:i:mentisofoho.

⁶¹ Ose ho'n:ngkahon:ngki Jisas kako

Pitamne'no ikinjamo lohofonto Pitamo uhwonimentisofoho. Pita kako Jisasiye sɪmanomo uhwononto oso hungkuno Jisas Pitamo ulimentiso so'no huno ikwesyaɸihu'mentisoso olenoho. Olo sɪkwo'miyo lomo yɪhufo tosika yoka malontanɪngkuhwoso sohonta kɪko Pita ngkine'no mango hufa'u sɪhune ole walɪmonnoho. Ngko Jisasɪmne'no huno maniyofoho.

⁶² Pita kako huno ose syafɪsyonto kako mempo swonto kakoe yahino wonyo so'no sɪmeho tango mɪkunɪmposo uyahonɪngki humotaho engo limentisofoho.

Hofɪko Jisasɪmne'no tɪkafo ujontɪfi kakimo ikujoho fongku'mentohofofoho.

(Matɪyu 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ A'amu Jisasi mo aho ko'mentohofoho sohwa hofɪko Jisasɪmne'no sitofo ulontɪfi ikujoho fongku'mentohofofoho.

⁶⁴ Hofɪko Jisasiye tɪmomo hwapɪfe kotɪjɪswontɪfi ikujoho fonjontɪfi ulimentohofi, Kɪko huno hwapɪngo'njo sohwo si tɪhwo kufonjohoho. Kɪko huno kisyo'manji oso hweho fonaso.

⁶⁵ Ose ulontɪfi hofɪko sitofo mjalomumentohofofoho.

Hofɪko 'kaunɪsol' sohwafe tɪmopo Jisasi mo nom'ne hungkuno ulohonɪmentohofofoho.

(Matɪyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Joun 18:19-24)

⁶⁶ Imɪngo ne mofehi'nyo sɪ'mofape so'nji a'amu kaunɪsol sohwa uhu'mokumentohofofoho. Oso a'amu

huhwo sohwa fehohnjoso hofiiko tajo
 ango syoho'njo sohwafe hwe engo
 hwafoho. Fehohnjoso honingkano hungkuno
 lutihwawo'n'ingkohofi'hwafoho. A'amu sohwa
 hofiiko hofiikoe *kaunisol* sohwafe pono Jisasimo
 ipemotasontifi ole ulimentohofi,

⁶⁷ Kiko yoloho fonaso. Kiko Kilais Anitu lokuh-
 watimentiso sohwsilaho. Ose ulahoningkofi
 Jisas ulimento, Ngko selimeso sekwo ngkimo
 simeho hi'ntnnono montapifitnehofo.

⁶⁸ U, ngko sekumo nom'ne hungkuno
 selohonimeso sekwo nje hungkunomo aku
 mantifitnehofo.

⁶⁹ I oso'no olohonta'nji sikuno engolopohamo
 memjaofihwoso sohonta A'amufe Hwomu so-
 hwo'ni Anitu yo'mayo hopi'nonohino somne
 yokumpohn'nyo hwapingo'njo sohwoe aho anga
 sohohnta'ni wohumamonnoho.

⁷⁰ Ose ulahoningki ulimentohofi, Kiko sohwo-
 si, kiko Anituye Hwomu Nehwsilaho. Ose ula-
 honingkofi Jisas ulimento, Sekwo ose lohofoso
 ngko olo huhwo'nyoho.

⁷¹ Ose ulahoningki hofiiko hnnimentohofi,
 Kakoe mango mta'ni nto upa'n'ingkuhwono.
 Nom'ne hungkuno pehofo upo'nanehwono.
 Awonoho. Nta'noho. Ose hnnimentohofofoho.

23

*A'amu Jutaso hofiiko hwe engo Pailotiye timo
 sopo Jisasimo hungkuno ulohonimentohofofoho.*

*(Matiyu 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Joun 18:28-
 38)*

1 Oseso a'amu hopi'nonohinoso nolikafontifi Pailotiyepono Jisasimo ipemotawomentohofofoho.

2 Ipemotawentifi hofiko Jisasimne'no olo hwasyo hungkuno lomantifi mjalomumentohofi, Nakwo olo hwe lohumo uhwon+wo'n+ngkuhwoneso kako nakwoe a'amu somo hwasyo hon+ngkanomo ipemotawowo'n+ngkiso hweho. Nakwoe hwe engo Sisa sohune'no hamniyoho ho'nasy+wo'n+ngkuhwone hon+ngkano somo wop+jwonaomto iwo'n+ngkiso hweho. Kako ole hnn+wo'n+ngkiso hweho. Ngko Kilais hwo'nyoho. Ngko a'amu Jutafe Hwe Engo hwo'nyoho.

3 Ose ulahon+ngkofi Pailot Jisasimo ulohon+mento, Kiko a'amu Jutafe Hwe Engo hwsilaho. Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Hungkuno hiso kiko nehopi lohino.

4 Ose ulahon+ngki Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji hwe hwoya'mi hopi'nonohino so'njimo ole ul+mento, Ngko olo hwe lohunta'ni hon+ngkano wonyo mot+pemahoyohono.

5 Ose ulahon+ngki hofiko mohm'no olo hwasyo hungkuno ul+mentohofi, Olo hwe lohwo kako hwaho Jutiya so'meemjo hwe moya'mimo hungkuno ulahon+ngki hofiko a'amu nakwoe hwaho mokosyohumayo sohwapo wae weefantife'no yalokwofo. Kako oso hungkunoso Ngkalilinta'angoso ne'no hwasyo mjal+mopmmojoso ae oloponoho. Hwasyo ose ul+mentohofofoho.

Heloutiye timopo a'amu hofiiko Jisasimne'no hungkuno ulimentohofofoho.

⁶ Pailot kako oso hungkuno upa'nonto hofiikimo ulohonimento, Olo hwe lohwo Ngkalilinta'ango hwolaho.

⁷ Ose ulahonngki hofiiko hungkuno ulimentohofoso Pailot kako huno ole uyimento, Jisas kako oso hwaho Helout mokosyohumamojo soponta'ango hweho. Huno ose uyahonngki kako Heloutiyepono Jisasimo lihwatimentisofoho. Oso hohosohonta Helout huhwo'nji ango Jelusalem humamentisofoho.

⁸ Helout kako Jisasimo uhwononto simonyo imentisofoho. Hwapngoso kako Jisasimne'no yo'mayo hungkuno upa'nonto kako Jisas yo'mayo wonyoangkafo a'amu miywo'nngkiyohofoso ihwoso'no uhwonimo limojo hweho.

⁹ Oseso Helout kako yo'mayo hungkuno pi'nngo Jisasimo ko ulohonngkahonngki Jisas kako hungkuno mujofoho.

¹⁰ A'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji a'amu honngkano hungkuno lutihwamotofo sohwanji hofiiko Jisasimne'no hungkuno yokumpohn'nyo mjalimmentohofofoho.

¹¹ Helout kakoe a'amu itokuso'njo sohwanji hofiiko Jisasimo wonyo umti'mokontifi sitofo ulimentohofofoho. Oso'no hofiiko hwe yofe engo'njo hwaho mokosyohumayo sohwife manji'mofo wonyoangkafoso a'amu oso homo somo uhwonngkuji tikafo ujiyo'ne ulohofihwajontifi Pailotiyepono asomo

lihwatimentohofoho.

¹² Hohonta Helouti'nji Pailoti'nji siko mangohwo pa'nyo humamojiyoso oso sikuno homo somo siko simeho afa inonji nje a'amuhwe hnnimentisiyefoho.

Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo ko lonto Jisasimo fonjinto'ofasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

(Matiyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Joun 18:39-19:16)

¹³ Oso'no Pailot kako a'amu tajo ango syoho'njo sohwife hwe engo sohwanji a'amu Jutafe hwe engo sohwanji hwe moya'mi hopi'nonohino somne'no lutimanto

¹⁴ ulimento, Sekwo olo hwe lohumo ngkiyepono ipemotapohofolo lohune'no sekwo ntohofi, Kako hwe moya'mife hunomo wonyo umokalofoho. Ose ntohofo so'no ngko oso hungkuno so'ne'no sekwoe timopo ulohon'ngkeso ngko kakoe hon'ngkano wonyoso motipemahoyohono. O'o, sekwo upa'nimno. Sekwoe hungkunoso ne anefoho.

¹⁵ Helout kako ngkiyepono olo hwe lohumo asomo lihwatimaso so'no ngko huno niyohoho. Kako huhwo olo hwe lohwoe hon'ngkano wonyoso motipemuyonto lihwatimaso hweho. Upa'nimno. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hune'no wofonjasyantanto. Awonoho. Wonyo ane hweho.

¹⁶ Oso'no ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono. Ose ulimentisofoho.

17 [Oso humamotofo sohonta yahino oleso wo'nnyoponoho. Oso Anitu A'amu Isilael somo Uyakolo'mentiso somne'ne Syafisiyo sikuno iyoho humayo engo uhwon+motofo homo somo Pailot kako a'amu impo'angomjo fihumo isi+hutofihwatimojofoho.]

18 Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo limentiso so'no hwe moya'mi hopi'nonohino mango mohm'no ole ulimentohofi, Oso hwe sohomo fonjasyikuji Mpolapas nakuyepono fisihutofihwatimno. Ose ulimentohofofoho.

19 Oso hwe Mpolapas huhwo sohwo kako a'amu hwaho mokosyohumayo sohwanji ikujoho fonngki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumati'mentohofohweho.

20 Pailot kako Jisasimo usihutofihwatimo lonto hungkuno apa'no ulimentisofoho.

21 I oso'no hofiko mango mohm'no uliwo'nimentohofi, Iyopo fonjinto'ofahumno. Iyopo fonjinto'ofahumno.

22 Ose ulahonngkofi Pailot kako hungkuno hufa'u sihune umonono lonto ulimento, Peho'neto. Olo hwe lohwo peho wonyo imaso hwolo. Ngko olo hwe lohwoe wonyoso motipemahoyohono. Kako poyoso peho'no umonimontolo. O'o, ngko kakimo sohwe'nji ikujoho fonji'mo usihutofihwatimonne'no yohono.

23 Ose ko ulahonngki hofiko nihu'no yokumpohn'nyo imonontifi fonjinto'ofasiyo'ne apa'no mango mohm'no ulimentohofofoho. Oso'no hofikoe mangoso Pailotiye mangomo

hwotoho hmmentohofofoho.

²⁴ Oseso Pailot hofikoe hungkunomo haloho'no yonto Jisasimo fonjasiyo'ne hungkuno ulimentisofoho.

²⁵ Oso hwe kako a'amu hwaho mokosy-ohumayo sohwanji ikujoho fongki'nontifi hwe fihumo fonjahumentiso so'no hofiko impo'angomo uhumatimentohofoho. I Jisasohune'no hofikoe hungkunomo iningkawento Pailot kako kakoe a'amu itokuso'njo sohwife ahomo ho'nahumentisofoho.

Hofiko Jisasimo iyo hwojiyafiku'nnyomo fongjinto'ofahumentohofofoho.

(Matiyu 27:32-44; Mak 15:21-32; Joun 19:17-27)

²⁶ Hofiko Jisasimo ipemotawentifi hwe fihwo Saimoun ango Sailininta'ango sohomo aho ka'mentohofofoho. Saimoun huhwo sohwo kako syoho mta'ango sohwo angopono pontaningki hofiko Jisasiye iyo hwojiyafiku'nnyoso Saimouniye sangopo nitofiyahoningkofi kako intofonto Jisasimo tifi intofimjimentisofoho.

²⁷ Nto wahoningkofi hwe moya'mi pi'nango engo hofiko Jisasimo iningkawentifi moya'mi fifa hofiko Jisasimne'no hitoho ulofahoningki humotaho limentohofofoho.

²⁸ Ose lontaningkofi Jisas kako ikinjamo lohofonto ulimento, Sekwo Jelusalemmjo moya'mi sofasi sekwo ngkine'no humotaho peho'no ntantikwofo. O'o, sekwo sekwo'ntnne'no sekwoe mehomi'ntnne'no humotaho engo filimno.

²⁹ Upa'nimno. Hwangku sikuno wonyo i'mofapihwoso'no ole lfitnnefoho.

Moya'mi hwonjo sofanji,
 moya'mi yawoso mmo'nyo'njo sofanji,
 moya'mi mehomi amno manyo sofanji,
 hofi'ko si'monyo uyife.

³⁰ Oso si'kuno homo somo hwe moya'mi hwofi'ki'nyo engo somo ole uli'fitnnefoho. Sekwo nakumo fi'kilopenahumno. I hwofi'ki'nyo we'e somo ole uli'fitnnefoho. Sekwo nakumo fi'fihu'mokonesyohumamno. Ose uli'fitnnefoho.

³¹ Hungkuno ole li'wo'n'ngkohoho, A'amu olo wonyo loso iyo mijo'njo ti'pemapijo sohonta ifijo'manji iyo yofoho imo'n'ngkuhwoso'no pipi uyanti'feto. Jisas kakine'no ose uli'mentisofoho.

³² Hwe hufa'u hon'ngkano wonyo imo'mojiyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofasiyo'ne ipemotawomentohofofoho.

³³ Oso hwofi'ki'nyo we'e yofe ole, A'momnokino Yokino Huyo'mango Pa'nyoponoho li'wo'n'ngkohoho sopo i'mofawenti'fi osopo Jisasi'mo fonjinto'ofahumentohofofoho. Oso hwe wonyo imojiyo sohwa'u'nji anga'nohino sohwo Jisasi'ye aho angahohnta'ni fonjinto'ofasyonti'fi nom'ne humo Jisasi'ye aho hwonamonyo hohnta'ni fonjinto'ofahumentohofofoho.

³⁴ Hofi'ko Jisasi'mo fonjinto'ofosyahon'ngkofi Jisas kako An'tumo uli'mento, Mpohwo sohwo si olo wonyo tohofanti'kwofa loso'no hofi'ko huno ito'no muyo hwafoho. Oso'no ki'ko hofi'koe wonyoso wae yi'mofohoji hofi'kimo ufo'maho. Ose uli'mentisofoho. Hwe itokuso'njo sohwa hofi'ko Jisasi'ye manji'mofo yo'mayoso ti'hwo ti'hwo manekiyohoho lonti'fi syohi'nyo yonti'fi oso

syohi'nyo homo somo uyakolo'mentiso a'amu sohwo ma'mentisofoho.

³⁵ Hwe moya'mi hopi'nono hofi'ko nolohofonti'fi humuhwontohumantohofofoho. Hwe yofe engo'njo sohwa hofi'ko Jisasi'mne'no sitofo ole uli'mentohofi, Kako a'amu nom'nemo ufo'mawo'n'ingciso hweho. Oso'no kako Kilais Anitu uhwosopo'mentiso ne hwo'manji kako ufo'ma'nono.

³⁶ Ose lahon'ngkofi a'amu itokuso'njo huhwa sitofo ulonti'fi hofi'ko Jisasi'njo mofone sopo wenti'fi mijo yokumpohn'nyo mangkinyo'njo ifomokosyohumanti'fi, Mono. Mijo hmnyo, ulonti'fi

³⁷ uli'mentohofi, Kiko a'amu Juta somo mokosyohumawo'n'ngkino nehwo'si'manji kiko fo'ma'nyo. Sitofo ose uli'mentohofofoho.

³⁸ Jisasi'ye iyo hwojiyafi'ku'nnyo kakoe mnokino'njo tojwa sopo iyoswo hofojahumentohofofoho. Oso iyoswo homo somjo ifalifaliyoso olenoho. OLO HWE LOHWO A'AMU JUTAFE HWE ENGO HWEHO.

³⁹ Oso a'amu wonyo sohwa'u Jisasi'nji fonjinto'ofahumentohofoho sohwa'u nom'nehwo Jisasi'mo sitofo ole uli'mento, Kiko Kilais nehwo'si'manji kiko fo'ma'n'ngkoho'ji nekumo fefo'maho.

⁴⁰⁻⁴¹ Ose ulahon'ngki nom'nehwo upa'nonto yoka uli'mento, Kiko pe'n'ngkino loso'no Anitumne'no iyoho makin'ngkoho liyohoho. Nekwoe yahino wonyo imotohwayo lomne'no tohino mahwoyo loso ito'nohinofoho. Olo hwe lohwo kako hon'ngkano wonyo ane hweho. I oso'no nekwo tohino mahwoyeso kako'nji afa'no

mahwono.

⁴² Ose ulonto kako Jisasimo ulimento, Hwangku kiko a'amumo mokosyohumayo'ne yofe engo majo sohonta kiko ngkine'no huno asyanifohujo.

⁴³ Ose ulahonngki Jisas ulimento, Ngko hungkuno nehopi'nohini wakilmonne'no yohono. Olo sikuno lomo kiko ngko'nji ahwomomjo ango wopingo *Palatais* sopo wohumantayoho. Ose ulimentisofoho.

Jisas kako poyo imo'nimentisofoho.

(Matiyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Joun 19:28-30)

⁴⁴ Hinjo ajwo kuntoliyopo sikuno mjaofonto mofehi'nyomo hoholo yasyonto akupo'nyo'nji (3 *kilouk*) oso'nji apa'no longkonngkahonngki mofehi'nyo limentisofoho.

⁴⁵ Sikuno mjao'mentiso hohosohonta Anituye tajo ango engo somjo hwapife engo oso ajwoponjo ango we'e Anitu humayo'nefoho limotofo sopo hoku'yopo pmpilpeehinyoso yokintahopo nta'ni tomonte sisimpo lohofonto hufa'u imo'nimentisofoho.

⁴⁶ Sisimpeehonngki Jisas kako mango mohm'no ole ulimento, Mpohwo, nje huyo'mangoso jije ahomo woho'nakohumne'no yohono. Ose ulonto kako poyo imo'nimentisofoho.

⁴⁷ Poyo imo'nngkahonngki a'amu itokuso'njo sohwafe hwe engo sohwo oso homo somo uhwononto Anituye yofe ho'nomanto ulimento, Ou, nehopi. Olo hwe lohwo kako honngkano wonyo ane hweho. Kako ito'nohino hweho. Ose limentisofoho.

48 Hwe moya'mi hopi'nono oso hopo sopo lohofontifi yo'mayo imo'nimentiso somo timo humuhwontohumantohofoso simeho tango m+kunimposo uyahonngki hofikoe ango pone'no humpo'mentohofofoho.

49 Jisasiye a'amu so'nji moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasi'mo iningkamotofo sofanji kengo nomplo lohofontifi yo'mayo imo'nimentiso somo humuhwontohumantohofofoho.

Hofiko Jisasiye pijafoso sokimomo ho'nahumentohofofoho.

(Matiyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Joun 19:38-42)

50 Hwe fihwo kakoe yofe Jousepiyoho. Oso hwe huhwo sohwo kako a'amu Jutafe ango Alimateyanta'ango hweho. Kako hwe wopingo'nohini hweho. Kako *kaunisol* syoho'njo ko huhwo

51 kako oso wonyo hofiko Jisasi'mo uloho'mentohofoso'no eno mujo'njo imentisofoho. O'o, kako oso hwe Anitu uhwatimo limentiso sohwoe pe-e'ne sikuno so'no hontohumamojo hweho.

52 Oso hwe huhwo sohwo kako Pailotimo u'manto Jisasiye pijafo mayo'ne ulohonimentisofoho.

53 Oseso kako Jisasiye pijafoso iyopo nta'ni nomanto hwapife halojo somo ifohumpo lohofonto sokimo a'amuhwa hofiko mtimokumentohofoso somo ho'nahumentisofoho. Oso sokimo homo somo nom'ne a'amu poyo pe'nnyoso moho'nasiyomnoho. O'o, songofoho.

54 Oso sikuno Filaito somo hofiko sikuno iyoho humayo'ne yo'mayoso ito'no yasiyo'ne

sikunofoho. Sikuno iyoho humayoso umo'nimonte'no yohoho.

⁵⁵ Oso moya'mi Ngkalili nta'ni Jisasi'mo in+ngkapmmentohoho sofa hofiko Jousep'i'nji nowentifi Jousep Jisasiye pijafu sokimomo ho'nosyahon+ngki humuhwontohumantohofoho.

⁵⁶ Osofa hofikoe ango pone'no humpo'mentohofoho. Nowentifi yo'mayo yo'mayo akino'njoso Jisasiye pijafomo ehulohofane'entifi ito'no esyohumamentohofoho. Oso sikuno iyoho humayo somjo hon+ngkano hungkuno limotofo hopaso hofiko iyoho humamentohofoho.

24

Jisas kako apa'no songo lika'mentisofoho.

(Matiyu 28:1-10; Mak 16:1-8; Joun 20:1-10)

¹ Santemo ni'hu'no im+ngo ne'nji oso moya'mi hoho sofa hofiko Jisasiye pijafomo hwone mijo yo'mayo akino'njoso ehulohofone'ne ito'no nto esyohumamentohofoso hu'memantifi sokimo Jisas wentanjo sopone'no umentohofoho.

² Oso sojo ewafoso sokimo mango sopo pijwahumentohofoso nohwosompo'nowentan+ngki uhwonontifi

³ sokimomo swontifi uhwon+mentohofoso Jisasiye pijafoso motip+hwon+mmentohofoho.

⁴ Oso hiso'no hofiko huno pi'n+ngo engo syafisyontifi humentan+ngkofi hwe hufa'u hwa'u manji'mofo mofehi'nyo lawo'nnyo sohwa'u hofiko'njopo lohofahon+ngki

5 moya'mi sofa iyoho uningkahoningki hofiko ingku'ni ingku'ni lohofontifi humamentohofofoho. Hwe huhwo sohwa'u ulimentisiyo, Sekwo a'amu songo humaso sohune'no a'amu poyo pe'nimentohofoho lohwafepono peho'ne tipmmopalokwofo. [Kako olopo mohumuyoho. Anitu nto uliko'maho.]

6 Kako hwaho Ngkalili humanto selimentiso hungkuno so'no huno apa'no fikwesiyafihupmno.

7 Ole so'no selimento, A'amufe Hwomu sohomo a'amu honingkano wonyo'njo sohwafe ahomo ho'nasyikujono hofiko iyo hwojiyafiku'nnyo somo fonjinto'ofasyikujono sikuno hufa'u sihune memjaofihwoso'no apa'no songo likafone hweho.

8 Ose ulahoningki hofiko Jisas hofikimo hohonta ulimentiso so'no syafisyontifi

9 oso sokimo homo somo uliko'ma'mentohofofoho. Nuliko'mantifi hofiko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu so'njimo yo'mayo so'no ulimentohofofoho.

10 Oso moya'mi hofa sofa ole fafoho. Maliya ango Makitolanta'ango si'nji Jouana'nji Maliya Jemisiye kona'wohisi'nji nom'ne moya'mi sofanji oso hungkuno hiso a'amu *apousel* sohwa ulimentohofofoho.

11 Oso a'amu *apousel* sohwa hofiko moya'mi sofafe hungkuno somo upa'nontifi ifofo hungkuno lohapohofa ose syafisyontifi hofiko simeho hi'ntnnono mumentohofofoho.

12 I oso'no Pita kako nolikafonto sokimomo

uhwon+imo lonto hano kunto kunto'no ufeelo'm'mentisofoho. I'mofawento mempo hohnta'ni hwomtame ehumu lohofonto t+imo sokimomo'mo monje syuhwon+hwojahusyoso hwapife halojo so'nohini wentan+ngki syuhwon+hwojawento kakoe ango pone'no asomo ponto yo'mayo imo'n+mentiso so'no huno pi'n+ngo engo humosyaf+sisofoho.

Hwe hufa'u hwa'u Emeyos hon+ngkano sopo Jisas+imo uhwon+mentisiyefoho.

(Mak 16:12-13)

¹³ Oso s+kuno homo somo hwe hufa'u hwa'u siko ango Emeyos+ne'no hano umentisiyefoho. Oso hon+ngkano Jelusalem mta'ni ango ne sopo i'mofae so'no hano uyoso aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'no *kiloumitafoho*.

¹⁴ Siko hano nowenji yo'mayo imo'n+mentiso so'no humomjahn+n+m+husiyefoho.

¹⁵ Siko hungkuno mjohn+n+m+wentan+ngki Jisas kako huhwo siko'njo mofonepo nta'ni imo'noma lohofonto siko'nji humahwofofoho.

¹⁶ Jisas siko'nji ko went+fi siko Jisas+imo yofe m+hwofe'njo imentisiyefoho.

¹⁷ Jisas sikimo ul+mento, Siko peho hungkuno mjol+m+walokusiyoy. Ose ulahon+ngki siko lohofu lohofonji s+imeho tango'njo sohwa'u s+mano upo'mentisiyefoho.

¹⁸ Hwe nom'nihwo kakoe yofe K+liyopas sohwo kako Jisas+imo ul+mento, A'amu ango kengo kengoponta'angoso Jelusalem uhu'mokumalofu sohonta humamahno sohwoosi yo'mayo imo'n+maso so'no k+iko huno makiyoho liyohoho.

19 Ose ulahon+ngki Jisas ul+mento, Peho imo'n+imasoto. Ose ulahon+ngki siko ul+mentisi, Oso yo'mayo hopi'nonohino imo'n+imaso so'no lalokuhwayoso Jisas ango Nasaletnnta'ango sohumo imo'n+imasofoho. An+tu kakimo hungkuno uyahon+ngki nal+mojo hweho. Yo'mayo imojo so'nji hungkuno limojo so'nji wonyoangkafofoho. Nakwo a'amu huhwo sohwi uhwon+ment+hwone hn'nnonji An+tu huhwo'nji wop+ngo hweho lalokuhwono.

20 Nakwoe a'amu tajo ango syoho'njo sohware hwe engo sohwanji nakwoe hwe engo sohwanji hof+ko hwe engo nakwoe hwaho mokosyohumayo sohware ahomo ho'nohumalof+hweho. Noho'nosyahon+ngkofi hof+ko poyo umo'nono lont+fi kakimo iyopo fonjinto'ofahumalofo hweho.

21 I oso'no nakwo huno ole: Oso hwe sohwo kako a'amu Juta hn'n+imo a'amu aho yokumpohn'nyo nemokosyohumentan+ngkujo sohwa mta'ni is+hutofonemayo'ne hweho. I osohonta oso yo'mayo imo'n+imasoso s+kuno hufa'u s+hune memjao'masofoho.

22 Oso'no olo im+ngo lo'nji moya'mi fehohnjo nakwo'nji Jisas+mo in+ngkamotofo sofa hungkuno nelahon+ngkofi nakwo yomo engo ihwonefoho. Hof+ko olo im+ngo lo'nji Jisasiye pijafu ho'nohumalofo sopo

23 huno uhwonawent+fi asomo nopont+fi ole nalohofi, Nakwo a'amu ahwomo mta'ango sohwa'umo uhwon+ngkahon+ngkuhwoni siko ole nalisiyo, Kako songo humaho. Ose nalohofu.

24 A'amu fehohnjo nakwo'nji humant+hwone

sohwa hofiiko Jisasiye pijafo ho'nohumalofosopo uhwonowano lontifi umentohofoso moya'mi sofa uhwon'ngkahwofo hopa hofiiko uhwon'ngkohofofoho. I oso'no hofiiko Jisasohumo muhwon'ngkiyohofo.

²⁵ Ose ulahon'ngki Jisas ulimonto, Siko huno ane hwahusoho. Siko a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkunomo simeho hi'ntnnono muyo'njo peho'no imasiyoto.

²⁶ Hofiiko ole nalimotofi, Kilais kako simo'mo yo'mayo so'no tohino mahwosi tifi no'mo kako yofe engo'nji yokumpohn'nyo engo'nji mane hweho. Ose nalimotofofoho.

²⁷ Ose ulonto Jisas kako Mousesiye hungkuno mta'ni lomanto a'amu Anitu hungkuno uyahon'ngki limotofo sohwafe hungkuno so'nji ulimentisofoho. Yo'mayo hungkuno kakine'no mtimokumentohofoso Jisas sikimo lijumo'mentisofoho. Oso'no kako yoloho neso lutihwamentisofoho.

²⁸ Jisas kako ne'no lutihumuhwahon'ngki oso ango Emeyos siko wowanji imentisiyo sopo mofonepo i'mofawentifi Jisas kako hano ne'no wamonto ko yahon'ngki

²⁹ siko hungkuno yokumpohn'nyo ulimentisi kiko nekwo'nji fosyohumaho. Mofehi'nyo wan'ngku'nimonto isoso we'enepe sikuno wonammontonoho. Ose ulahon'ngki Jisas siko'nji ango fihumo noswontifi humamentohofofoho.

³⁰ Oseso hofiiko wosopayo nyo'ne epohumayo sopo humantifi Jisas kako wopayo nomanto

Anitumo isamoyoka ulonto wosopayo hiso noku-jonto sikimo uyimentisofoho.

³¹ Ose uyahonngki sikoe timo ehohosiyahonngki Jisasimo yofe uhwo'mentisiyefoho. Yofe uhwofahonngki Jisas kako imo'nao'mentisofoho. Nto imo'naofahonngki siko kakimo apa'no muhwonimentisiyefoho.

³² Ose yonji ole hnnimentisi, Nekwo kako'nji honngkanopo nopontani kako Anituye hungkuno yoloho neso le-etihwamopiso so'no nekwoe simeho wonyoangkafo emo'nngkisofoho.

³³ Ose hnnimentisiyo sohonta siko nolikafonji Jelusalemne'no asomo umentisiyefoho. Nowenji siko Jisasiye inomokomoyo aho hufa'u hopi'nono sife mta'ni anga'nohino sohwanji nom'ne a'amu hofiko'nji humamotofo so'njimo u'mahonngki

³⁴ hofiko sikimo ulimentohofi, Ou, nehopi. Nakwoe Hwe Engo nto liko'maho. Kako Saimounimo u'mahonngki Saimoun uhwonngkohoho.

³⁵ Ose ulahonngkofi oso hwe hufa'u sohwa'u sikimo yo'mayo honngkanopo u'ma'mentiso so'no ulonji ole ulimentisi, Jisas kako wopayo kujonto ejopahonngki nekwo kakine'no huno eisofoho.

Kakoe inomokomoyo sohwa hofiko Jisasimo uhwonimentohofofoho.

(Matiyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Joun 20:19-23; Apousel sohwafe Syoho 1:6-8)

36 Hofiko oso hungkunoso hnnontaningkofi Jisas kako ajwo lopo nta'ni imo'noma lohofonto hofiko'njo ajwo sopo lohofonto ulimento, Simeho wop+ngo'njo fosyohumamno.

37 Ose ulahoningki hofiko yomo yontifi iyoho uningkaningki hnnimentohofi, Pehotikeno. Mewosotikeno.

38 Ose hningkahoningkofi Jisas ulimento, Sekwo yomo peho'no epemo'nawehofo. Sekwoe simeho mo'mo huno pi'n+ngo peho'no seyohoho.

39 Nje sife aho nohoningkuji sekwo aho n+pmmokumno. Ngkonoho. Ngko songo humaleno. Ihwoni. Mewoso sohwa hofiko a'apaho'nji yokino so'nji ngkimo nohoningkohoho pa'nyo'maho. O'o, mewoso yokino so'nji mikufo so'nji anefoho.

40 Ose ulonto kako kakoe sife'nji aho'nji hofikimo utihwamentisofoho.

41 Ose uhwonontifi hofiko kakimo simeho hi'ntnnono muyilohwono ko syofisyontifi hofiko simonyo yontifi pisopisaho mjal+mihwaningkofi Jisas ulimento, Sekwo wosopayo fiso olopo wo'nnyo hwasilaho.

42 Ose ulahoningki hofiko inaniku iloho yahu-mentohofoso umosiyahoningkofi

43 nomanto noningkahoningki hofiko kakimo timo uhwonimentohofofoho.

44 Ose uhwoningkahoningkofi kako hofikimo ulimento, Hohonta ngko sekwo'nji humanji ole selimentoho, Yo'mayo hungkuno Mouses ngkine'no mt+mokumentiso so'nji a'amu Anitu hungkuno uyahoningki ngkine'no limotofo sohwafe hungkuno so'nji a'amu ngkine'no

Ta'njo Iyoswomo mtì'mokumentohofò so'nji oso hungkuno hopi'nonohino ngkine'no mtì'mokumentohofòso ne imo'none so'no nto selìmentohefòho.

⁴⁵ Ose ulonto hofìkoe hunomo ehohosìsyahonìngki hofìko Anìtuye hungkuno ne so'no huno ito'no umentisofòho.

⁴⁶ Ole ulìmento, Anìtuye hungkunoso ole nalohi, Kìlais oso hwe Anìtu uhwatìmentiso sohwo tohino engo nomahwosi sìkuno hufa'u sìhune memjaofìhwoso'no kako poyo imo'nyoso sohwo songo wolìka'montonoho.

⁴⁷ Oso hungkuno wopìngoso a'amufe honìngkano wonyo somta'ni isìhutofomayo'ne hungkuno loso ango Jelusalem sopo nta'ni ango'meemo motahumpekuji wolutìhwafìkufe. Hungkuno hiso olenoho. Anìtu kako a'amumo wopìngo uloho'mentiso so'no a'amu hofìkoe honìngkano wonyo somne'no nìhu'nahone hohujo ikinjaofìkujo'no Anìtu hofìkoe wonyoso wae umo'montonoho.

⁴⁸ Sekwo yo'mayo homo somo uhwonìmotofo sohwasì oso hiso'no sekwo a'amu nom'nemo filutìhwafìkuno.

⁴⁹ Upa'nìmnò. Ngko sohwo'ni oso nje Mpohwo wosejapmmonnoho selìmentisoso sekuyepono wolìhwatìmonnoho. Sekwo olo ango Jelusalem lopo nohumentanìngkuji ahwomomjo yokumpohn'nyoso sekumo wose'ma'montonoho. Nose'mahwoso'no oso hiso'nji nakwo nom'ne angopono wohumpehwano lìfìjo'manji noho fohumpekuno. Ose ulìmentisofòho.

Anìtu kako Jìsasìmo ahwomomne'no

motasimentisofoho.

(Mak 16:19-20; Apousel sohwafe Syoho 1:9-12)

⁵⁰ Oseso Jisas kako hofikimo ipemotawento ango Mpetani sopo uhwojamentisofoho. Oso hopo sopo kakoe a'amu somo aho ulonjimokumentisofoho.

⁵¹ Ulonjimokukwato lohofonto hofikimo uhwoti'mofahonngki Anitu Jisasimo ahwomomne'no motasimentisofoho.

⁵² Hofiko Jisasimne'no hwomtame nto ulohofontifi hofikoe simeho wonyoangkafo'njohwa Jelusalemne'no asomo pontifi simonyo imentohofofoho.

⁵³ Hofiko sikuno huhwo huhwi Anituye tajo ango engo somo humantifi Anituye yofe ho'noma'motofofoho.

Lukiye hungkunoso osohoponoho.

ccxxxi

**Mpohwoe Hungkuno Songofoho
The New Testament and Genesis in the Safeyoka
(Ampeeli-Wojokeso) language of Papua New Guinea
Buk Stat na Nupela Testamen long tokples Safeyoka
long Niugini**

copyright © 1988 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ampeeli-Wojokeso (Safeyoka)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2011-12-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

f526da1e-a607-571c-ba86-56367d7583f3